

เรือนพักอาศัยพื้นที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพนัง อำเภอปากพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

VERNACULAR HOUSE WITH A MOORING AREA ALONG THE PAK PHANANG RIVER,
PAK PHANANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมเขตร้อน

คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2566

KMITL-2023-AR-M-002-034

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

VERNACULAR HOUSE WITH A MOORING AREA ALONG THE PAK PHANANG RIVER,
PAK PHANANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

NUTNAREE WATCHARASAWAT

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ARCHITECTURE PROGRAM IN TROPICAL ARCHITECTURE
SCHOOL OF ARCHITECTURE, ART, AND DESIGN
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2023

KMITL-2023-AR-M-002-034

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2023

SCHOOL OF ARCHITECTURE, ART, AND DESIGN

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	เรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
นักศึกษา	ณัฐนรี วัชรเสวีศักดิ์
รหัสประจำตัว	65026010
ระดับปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรมเขตร้อน
พ.ศ.	2566
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศ.สุวัฒน์ บุญยฤทธิกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผศ.ดร.ปुरुณ์ ขวัญสุวรรณ

บทคัดย่อ

เรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพนัง อำเภอปากพนัง ตั้งอยู่ในบริเวณปากแม่น้ำ ในอดีตพื้นที่นี้มีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์และลักษณะทางกายภาพที่โดดเด่นของวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับแม่น้ำการใช้งานเรือในการคมนาคม ค้าขายและประมง ทำให้ปรากฏรูปแบบทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเพื่อการพักอาศัยของชุมชนริมแม่น้ำ จึงได้สนใจทำการศึกษาลักษณะเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพนัง โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารข้อมูล รวมข้อมูลลักษณะเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพนัง และสัมภาษณ์ชาวบ้านในพื้นที่เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการสำรวจเรือนพักอาศัยที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ โดยการเก็บข้อมูลเบื้องต้นพบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นจำเพาะของเรือนพักอาศัยในบริเวณริมแม่น้ำปากพนัง มีการปลูกเพิงหรือ軒ขนาดเล็กยื่นออกไปในพื้นที่น้ำเพื่อทำหน้าที่เป็นจุดจอดเรือและเก็บอุปกรณ์ ลักษณะเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นริมแม่น้ำปากพนังมีรูปแบบที่เชื่อมโยงกับสายน้ำทางสภาพแวดล้อมจึงมีการก่อสร้างจุดจอดเรือเกิดขึ้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นริมแม่น้ำปากพนังแสดงถึงความสัมพันธ์ของพื้นที่พักอาศัยและวิถีชีวิตผู้คนในพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับสายน้ำของชุมชนริมแม่น้ำปากพนังที่ เป็นพื้นที่ชุมชนที่มีความสงบและยังคงรูปแบบดั้งเดิมของเรือนพักอาศัยที่ควบคู่ไปกับวิถีชีวิตริมน้ำที่ยังหลงเหลือให้เห็น บางครัวเรือนยังคงมีความใกล้ชิดกับริมน้ำในการคมนาคม การประมง ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก ในบางครัวเรือนยังประกอบอาชีพประมง มีการใช้งานพื้นที่จอดเรือ บางครัวเรือนไม่มีเพิงจอด จากอดีตมีการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะและการใช้สอยให้เข้ากับสภาพเวลาที่เปลี่ยนไปแต่ที่ยังคงเดิมคือพื้นที่จอดเรือที่ผูกโยงกับตัวเรือนพักอาศัยของเจ้าของตามแบบฉบับวิถีชีวิตริมน้ำปากพนัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis	Vernacular house with a mooring area along the Pak Phanang River, Pak Phanang District, Nakhon Si Thammarat Province
Student	Miss Nutnaree Watcharasawat
Student ID	65026010
Degree	Master of Architecture
Program	Tropical Architecture
Year	2023
Thesis Advisor	Prof. Suphat Bunyarittikit
Thesis co-Advisor	Asst. Prof. Dr. Poon Kwansuwan

ABSTRACT

Local residential houses with boat mooring areas along the Pak Phanang River, Pak Phanang District, located within the mouth of the river. In the past, this area was prosperous as a unique community with outstanding physical characteristics. the way of life related to the river, the use of boats for transportation Trading, and fishing causing the appearance of vernacular architectural styles for living in communities along the river Therefore, he was interested in studying the characteristics of local residential houses with boat mooring areas along the Pak Phanang River. Starting from studying the information documents. Includes information on the characteristics of local dwellings with boat mooring areas along the Pak Phanang River. and interview villagers in the area to bring information to analyze by surveying houses that meet the criteria. By collecting preliminary data, it was found that there is specific local wisdom of houses in the area along the Pak Phanang River. Small sheds or boathouses are built over the water to serve as mooring points for boats and equipment storage. The characteristics of the vernacular dwellings along the Pak Phanang River have a form that is linked to the water environment. Therefore, a boat mooring point has been built as one of the important elements of the vernacular dwellings along the Pak Phanang River, showing the relationship of the area. Residence and way of life of people in the area connected to the water of the community along the Pak Phanang River It is a peaceful community area that still maintains the original style of the houses along with the waterside lifestyle that is still visible. Some families still have proximity to the waterfront for transportation and fishing, located in the eastern Pak Phanang Subdistrict. In some households, they also engage in fishing. The mooring area is in use. Some households do not have a parking shed. In the past, there have been changes in appearance and functionality to suit changing times, but the boat mooring area is tied to the owner's residence, typical of the way of life along the Pak Phanang River.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์สุพัฒน์ บุญยฤทธิ์กิจ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แก่ข้าพเจ้า ในการให้คำปรึกษา แนะนำและสอนถึงวิธีการทำงานที่มีความละเอียดรอบคอบ ให้ข้าพเจ้าเข้าได้พัฒนาตนเองและความรู้ในด้านการทำงานที่ดีมีหลักการ และขอขอบพระคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในการให้คำแนะนำ แก้ไขและการประมวลข้อมูลให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอขอบคุณคณาจารย์ คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังทุกท่าน ที่สั่งสอนองค์ความรู้ ประสบการณ์ทั้งหลายแก่ข้าพเจ้า และได้นำความรู้และประสบการณ์เหล่านั้นมาประกอบหล่อหลอมเป็นการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณกลุ่มชุมชน ชาวบ้านชุมชนต้นหาดและชุมชนเกาะไชยทุกท่าน ต่อความเป็นมิตร ในการให้ความเข้าใจและอนุเคราะห์มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณครอบครัวของข้าพเจ้า ถึงการให้มาซึ่งกำลังใจความช่วยเหลือ แง่คิด ที่ช่วยหนุนนำให้ข้าพเจ้ามุ่งมั่นได้ทำในสิ่งที่ดีขึ้นได้ และขอขอบคุณกัลยาณมิตรที่แวดล้อมตัวข้าพเจ้าทุกท่าน ที่คอยให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษาตลอดจนกำลังใจที่ดีในการจัดทำวิทยานิพนธ์

สำหรับคุณประโยชน์และคุณงามความดีอันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้แก่ครอบครัวอันเป็นที่รักของข้าพเจ้า มิตรที่ดีทั้งหลาย ตลอดจนครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาอันเป็นความรู้ให้แก่ข้าพเจ้าตลอดจนปัจจุบัน

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการใช้งานข้อมูล และผู้ที่สนใจศึกษาต่อในภายหลัง หากมีข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ณัฐรี วัชรสวัสดิ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	I
ABSTRACT	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ	IV
สารบัญตาราง	VIII
สารบัญภาพ.....	X
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	5
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	6
1.5 ขั้นตอนการศึกษา.....	7
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	8
2.1 รีมแม่น้ำปากพ่อง อำเภopakพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช	8
2.1.1 พื้นที่บริเวณแม่น้ำ อำเภopakพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช	9
2.1.1.1 เรือนพักอาศัยริมน้ำที่มีพื้นที่จอดเรือปากพ่อง	16
2.2 ลักษณะเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือ.....	19
2.2.1.1 เรือนไทยภาคใต้ในสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.1.2 จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการประมงคมนาคมทางน้ำ.....	22
2.2.1.3 หมู่บ้านริมแม่น้ำลำคลอง	23
2.3 ทฤษฎีสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น.....	24
1 ความหมายและคำจำกัดความสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น.....	24
2 แนวทางการศึกษาตัวสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	26
2.1 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น Paul Oliver.....	26
2.2 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นวิธีการของ R.W. BRUN SKILL	27
2.3 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โดยอนุวิทย์ เจริญศุภกุล (2528).....	28
2.4 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์ (2530).....	29
2.5 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น อรศิริ ปาณินท์ (2543).....	30
2.6 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นโดยปริญญา ชูแก้ว (2556).....	30
2.4 กรอบแนวคิด	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย การสร้างเครื่องมือสำหรับการสำรวจ	33
3.1 วิธีการวิจัย	34
3.2 วิธีดำเนินการวิจัย	38
1. รวบรวมข้อมูลทฤษฎี.....	38
2.รวบรวมข้อมูลภาคสนาม.....	38
3.3 การสร้างเครื่องมือในการสำรวจและเก็บข้อมูล	39
3.3.1 การสร้างเกณฑ์การคัดเลือก	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3.2 ผ่านแบบสอบถามและลงพื้นที่สำรวจเก็บข้อมูล.....	41
3.4 วิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการสำรวจ.....	50
บทที่ 4 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
4.1 ลักษณะพื้นที่ตั้งที่ทำการสำรวจ.....	51
4.1.1 เรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพนัง ชุมชนต้นหาด.....	53
หลังที่1 ชุมชนต้นหาด.....	54
หลังที่2 ชุมชนต้นหาด.....	60
หลังที่3 ชุมชนต้นหาด.....	66
หลังที่4 ชุมชนต้นหาด.....	72
หลังที่5 ชุมชนต้นหาด.....	78
หลังที่6 ชุมชนต้นหาด.....	84
หลังที่7 ชุมชนต้นหาด.....	90
4.1.2 เรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพนัง ชุมชนเกาะไชย.....	101
หลังที่1 ชุมชนเกาะไชย.....	102
หลังที่2 ชุมชนเกาะไชย.....	109
หลังที่3 ชุมชนเกาะไชย.....	115
หลังที่4 ชุมชนเกาะไชย.....	121
หลังที่5 ชุมชนเกาะไชย.....	127
หลังที่6 ชุมชนเกาะไชย.....	133

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
หลังที่ 7 ชุมชนเกาะไผ่.....	139
4.2 ผลการวิเคราะห์.....	150
บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	157
5.1.สรุปผล.....	158
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	158
บรรณานุกรม.....	160
บรรณานุกรม (ต่อ).....	161
ประวัติผู้เขียน.....	162

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 1	57
4.2 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงชุมชนต้นหาดหลังที่ 1.....	58
4.3 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 2.....	63
4.4 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 2.....	64
4.5 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 3.....	69
4.6 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงชุมชนต้นหาดหลังที่ 3.....	70
4.7 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 4.....	75
4.8 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 5.....	81
4.9 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 5.....	82
4.10 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 6.....	87
4.11 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 6.....	88
4.12 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 7.....	93
4.13 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 7.....	94
4.14 แสดงข้อมูลของเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีเรือริมแม่น้ำปากพยับชุมชนต้นหาด	95-99
4.15 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 1.....	106
4.16 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 1.....	107
4.17 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 2.....	112
4.18 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 2.....	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.19 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 1.....	118
4.20 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 1.....	119
4.21 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 1.....	124
4.22 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 4.....	125
4.23 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 5.....	130
4.24 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 5.....	131
4.25 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 6.....	136
4.26 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 6.....	137
4.27 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 7.....	142
4.28 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 7.....	143
4.29 แสดงข้อมูลของเรือนพักอาศัยพื้นที่ที่มีเรือริมแม่น้ำปากพวงชุมชนเกาะไชย	144-148

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1	ซ้าย ภาพปากพนักฝั่งตะวันออก และปากพนักฝั่งตะวันตกของลำน้ำปากพนัก.....1
1.2	ขวา บ้านเรือนริมน้ำเครื่องผูกในอดีต ปากพนักพ.ศ.2491.....2
1.3	แผนที่อำเภอปากพนักในจังหวัดนครศรีธรรมราช.....2
1.4	ชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณแม่น้ำปากพนักและจุดจอดเรือที่มีเพื่อการใช้งาน.....3
1.5	การสร้างใหม่และการรื้อถอนเรือนพักอาศัยริมพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำปากพนัก.....5
1.6	ขอบเขตพื้นที่ทำการศึกษาริมแม่น้ำปากพนัก.....6
1.7	แผนภาพโครงสร้างวิธีการวิจัย.....7
2.1	พื้นที่ปากแม่น้ำปากพนัก.....9
2.2	ภาพอดีต ภาพปากพนักฝั่งตะวันออก และปากพนักฝั่งตะวันตกของลำน้ำปากพนัก.....10
2.3	ลำน้ำปากพนัก ก็บการใช้เป็นเส้นทางคมนาคมหลักและการขนส่ง11
2.4	ภาพอดีต ภาพปากพนักฝั่งตะวันออก และปากพนักฝั่งตะวันตกของลำน้ำปากพนัก11
2.5	ประเพณีการแข่งขันพายเรือเพรียวปากพนัก.....13
2.6	ภาพบันทึกงานเทศกาลลากพระ ระหว่างปี พ.ศ.2511-251414
2.7	ภาพอดีตหมู่บ้านริมน้ำและห้างอิสอาเซียติก ที่ลำน้ำปากพนัก.....15
2.8	ซ้าย รวม ภาพอาคารริมน้ำและสิ่งก่อสร้างปล่อยโรงสีที่อยู่ ข้างเคียง.....15
2.9	ขวา บ้านเรือนริมน้ำเครื่องผูกในอดีต ปากพนักพ.ศ.2491.....15
2.10	แผนผังพื้นที่ปากพนักที่จะหาความเป็นไปได้ในทำการศึกษเฉพาะพื้นที่.....16
2.11	พื้นที่ทำการศึกษา ชุมชนชายน้ำ ชุมชนเกาะไชย อ.ปากพนัก นครศรีธรรมราช.....17

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2.12 รูปแบบเพิงขนาดเล็กแยกจากตัวเรือนพักอาศัยทำหน้าที่เก็บอุปกรณ์เดินเรือเป็นจุดผูกเรือ.....	18
2.13 เรือนพักอาศัยบริเวณริมแม่น้ำปากพนัง.....	18
2.14 ริมแม่น้ำปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	19
2.15 ใต้ถุนเรือน ไม่สูงมากนักเพียงพอให้คนเดินลอดผ่าน และหนีจากน้ำท่วม.....	20
2.16 อาคารเพื่อเก็บอุปกรณ์ทางการประมงและดูแลเรือ ปากพนัง.....	20
2.17 เรือนไม้เครื่องสับภาคใต้.....	21
2.18 การพัฒนาจากเรือนพักอาศัยของ “ชาวน้ำ”.....	22
2.19 ศักยภาพในการประมงของพื้นที่ปากพนัง.....	23
2.20 เรือนพื้นบ้านกับหมู่บ้านริมแม่น้ำลำคลอง.....	23
2.21 เรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือ.....	24
2.22 เรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	24
2.23 การศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น Paul Oliver.....	26
2.24 แผนภาพการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นวิธีการของ R.W. BRUN SKILL.....	28
2.25 แผนภาพการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โดยอนุวิทย์ เจริญศุภกุล (2528).....	28
2.26 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์ (2530).....	29
2.27 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น อรศิริ ปาณินท์ (2543).....	30
2.28 การศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น.....	31
2.29 แนวทางการศึกษาเรือนพักอาศัยพื้นถิ่น.....	31

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2.30 กรอบแนวคิด.....	32
3.1 เครื่องมือและแนวทางการศึกษาพื้นที่ริมแม่น้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	34
3.2 เครื่องมือและแนวทางการศึกษาเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือ.....	35
3.3 เครื่องมือและแนวทางการศึกษาเรือนพักอาศัยพื้นถิ่น.....	36
3.4 ข้อมูลที่ต้องรวบรวมข้อมูลทฤษฎี เอกสารที่เป็นบทความจากกรอบแนวคิด.....	37
3.5 เนื้อหาข้อมูลที่ต้องรวบรวมผ่านการลงภาคสนามจากกรอบแนวคิด.....	38
3.6 เกณฑ์การคัดเลือก.....	39
3.7 การสร้างแบบสอบถามหัวข้อการบันทึกข้อมูล หัวข้อประวัติศาสตร์พื้นที่.....	40
3.8 การสร้างแบบสอบถามหัวข้อสภาพแวดล้อมและเศรษฐกิจชุมชน.....	41
3.9 การสร้างแบบสอบถามหัวข้อ ลักษณะทางสถาปัตยกรรม.....	42
3.10 การสร้างแบบสอบถามหัวข้อ คติความเชื่อ และคุณค่าพื้นที่ใช้สอย.....	43
3.11 แบบสอบถามในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล1/5.....	44
3.12 แบบสอบถามในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล2/5.....	45
3.13 แบบสอบถามในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล3/5.....	46
3.14 แบบสอบถามในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล4/5.....	47
3.15 แบบสอบถามในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล5/5.....	48
3.16 วิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการสำรวจ.....	49
4.1 พื้นที่ทำการศึกษา ชุมชนชายน้ำและชุมชนเกาะไชย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	50

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษา XII เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.2 เรือนพักอาศัยพื้นถิ่นในพื้นที่ชุมชนต้นหาด.....	50
4.3 ตัวอย่างเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นในพื้นที่ชุมชนเกาะไชย.....	51
4.4 ตำแหน่งที่ตั้งเรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนต้นหาด.....	52
4.5 เรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาด กรณีศึกษาหลังที่1.....	53
4.6 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณีศึกษา หลังที่1.....	54
4.7 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่1.....	55
4.8 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่1.....	56
4.9 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่1.....	56
4.10 พื้นี่จุดเรือ เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่1.....	58
4.11 เรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณีศึกษาหลังที่2.....	59
4.12 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณีศึกษา หลังที่2.....	60
4.13 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่2.....	61
4.14 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่2.....	66
4.15 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่2.....	66
4.16 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาหลังที่3.....	65
4.17 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณีศึกษา หลังที่3.....	66
4.18 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่3.....	67
4.19 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่3.....	68

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.20 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่3.....	68
4.21 เรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาด กรณีศึกษาหลังที่4.....	71
4.22 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาด กรณีศึกษา หลังที่4.....	72
4.23 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่4.....	73
4.24 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่ 4.....	74
4.25 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่ 4.....	74
4.26 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาหลังที่5.....	77
4.27 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณีศึกษา หลังที่5.....	78
4.28 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่5.....	79
4.29 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่5.....	80
4.30 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่5.....	80
4.31 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนต้นหาด หลังที่6.....	83
4.32 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณีศึกษา หลังที่6.....	84
4.33 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่6.....	85
4.34 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่ 6.....	86
4.35 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่ 6.....	86
4.36 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนต้นหาด หลังที่7.....	89
4.37 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณีศึกษา หลังที่7.....	90

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.38 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่7.....	91
4.39 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่7.....	92
4.40 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่7.....	92
4.41 ตำแหน่งที่ตั้งเรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย.....	100
4.42 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย หลังที่1.....	101
4.43 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่1.....	102
4.44 ผังเรือนเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่1.....	104
4.45 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่1.....	105
4.46 เรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่1.....	105
4.47 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย หลังที่2.....	108
4.48 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่2.....	109
4.49 ผังเรือนเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 2.....	110
4.50 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่2.....	111
4.51 เรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่2.....	111
4.52 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย หลังที่3.....	114
4.53 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่3.....	115
4.54 ผังเรือนเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 3.....	116
4.55 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่3.....	117

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.56 เรือนชุมชนเกาะไชยหลังที่3.....	117
4.57 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย หลังที่4.....	117
4.58 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่4.....	121
4.59 ผังเรือนเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่4.....	122
4.60 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่4.....	123
4.61 เรือนชุมชนเกาะไชยหลังที่4.....	123
4.62 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย หลังที่5.....	126
4.63 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่5.....	127
4.64 ผังเรือนเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่5.....	128
4.65 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่5.....	129
4.66 เรือนชุมชนเกาะไชยหลังที่5.....	129
4.67 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย หลังที่6.....	132
4.68 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่6.....	133
4.69 ผังเรือนเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่6.....	134
4.70 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่6.....	135
4.71 เรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่6.....	135
4.72 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย หลังที่7.....	138
4.73 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่7.....	139

สารบัญญภาพ (ต่อ)

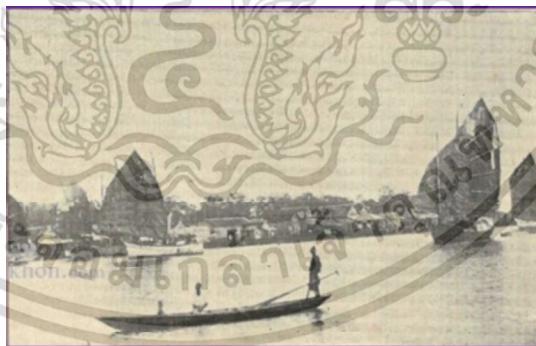
ภาพที่	หน้า
4.74 ผังเรือนเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 7.....	140
4.75 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่7.....	141
4.76 เรือนชุมชนเกาะไชยหลังที่7.....	141
4.77 การประกอบอาชีพของชาวบ้านชุมชนต้นหาด.....	150
4.78 การประกอบอาชีพของชาวบ้านชุมชนเกาะไชย.....	150
4.79 รูปแบบเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือชุมชนต้นหาดแบบที่1 ติดลำคลอง.....	151
4.80 รูปแบบเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือชุมชนต้นหาดแบบที่2 ติดแม่น้ำปากพ่อง.....	152
4.81 รูปแบบเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือชุมชนเกาะไชย แบบที่1 ติดลำคลอง.....	149
4.81 รูปแบบเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือชุมชนเกาะไชย แบบที่2 ติดแม่น้ำปากพ่อง.....	153
4.82 รูปแบบพื้นที่จอดเรือ3รูปแบบในพื้นที่แม่น้ำปากพ่อง.....	154
4.83 รูปทรงและสัดส่วนชุมชนต้นหาด.....	155
4.84 รูปทรงและสัดส่วนชุมชนเกาะไชย.....	155
4.85 โครงสร้างและวัสดุ.....	156

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

พื้นที่ริมแม่น้ำปากพ่องเป็นย่านชุมชนที่มีวิถีชีวิตสัมพันธ์กับแม่น้ำในวิถีชีวิต ก่อให้เกิดรูปแบบทางสถาปัตยกรรมพักอาศัยพื้นถิ่นในพื้นที่ริมแม่น้ำและชุมชนริมแม่น้ำปากพ่องจากแต่เดิมในยุคที่เคยเป็นพื้นที่รุ่งเรืองในการติดต่อค้าขายที่ส่งผลต่อการก่อสร้างและการใช้งานเรือนพักอาศัยที่มีความเชื่อมโยงกับแม่น้ำในเชิงของวิถีชีวิตของย่านชุมชนอันเนื่องมาจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการขนส่ง การคมนาคมทางน้ำ การค้าขายและการประกอบอาชีพประมงในแม่น้ำปากพ่อง¹ (สาลินี ไชยศรี:2564) จากพื้นที่ที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้าน การเป็นเมืองท่าทางการค้าและทางเศรษฐกิจไปสู่สังคมเกษตรกรรมเป็นที่มาของการแสดงออกถึงความเป็นเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นในพื้นที่ที่มีความเฉพาะเจาะจงแสดงออกถึงภูมิปัญญา การรังสรรค์วิธีการและรูปแบบของการสร้างเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นในพื้นที่ริมน้ำ ที่มีการคำนึงถึงสภาพภูมิอากาศ สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชน² (นนทวัฒน์ รอดเนียม, 2563)

ภาพที่ 1.1 ภาพปากพ่องฝั่งตะวันออก และปากพ่องฝั่งตะวันตกของลำน้ำปากพ่อง

¹ สาลินี ไชยศรี. (2564). การโยกย้ายถิ่นฐานกับการท่องเที่ยวชุมชน อำเภอปากพ่อง จังหวัด นครศรีธรรมราช. วารสารวิชาการสังคมมนุษย, 70.

² นนทวัฒน์ รอดเนียม. (2563). ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม:กรณีศึกษาชุมชนริมแม่น้ำปากพ่องจังหวัดนครศรีธรรมราช. สารศาสตร์ฉบับที่ 4/2563 , 790.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(ที่มา: หนังสือนิราสปากพ่อง หลวงประคองคดี ภาพอดีตถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2482)

ภาพที่ 1.2 บ้านเรือนริมน้ำเครื่องผูกในอดีต ปากพ่องพ.ศ.2491

(ที่มา: Dr. Robert Larimore Pendleton)

ภาพที่ 1.3 แผนที่อำเภอปากพ่องในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ในอดีตด้วยสภาพพื้นที่จึงทำให้เป็นเมืองท่าที่สำคัญมาตั้งแต่ครั้งอดีตมีความเจริญรุ่งเรืองมากในการค้าขายทางน้ำ ทั้งการเดินเรือและการค้าข้าว³ ปากพ่องถูกแบ่งออกเป็นสองฝั่งตามลำน้ำปากพ่องที่

³ วิภา จิรภาไพศาล. “บันทึกการเดินทางที่ปากพ่อง”, ศิลปวัฒนธรรม สิงหาคม 2548

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไหลผ่าน เป็นฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก ซึ่งทางปากพองฝั่งตะวันออกมีชุมชนที่ผูกติดกับสายน้ำการใช้เรือและเส้นทางคมนาคมทางน้ำมีพื้นที่มากกว่าปากพองฝั่งตะวันตก⁴ ปากแม่น้ำนั้นมีแหลมจะงอยยื่นออกไปกลางทะเล และมีปากอ่าวออกสู่ทะเลอ่าวไทยเรียกปากแม่น้ำปากพอง เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรม โรงสีข้าวค้าข้าวสู่การเป็นเมืองค้าขายในยุคหนึ่งของพื้นที่ปากพองที่นับว่าเคยเป็นแหล่งการค้าขายที่สำคัญเมื่อครั้งอดีตก่อนปรับเปลี่ยนการคมนาคมจากทางน้ำสู่เส้นทางบกทำให้การค้าขายที่เคยรุ่งเรืองทางน้ำซบเซาลง ผู้คนเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตกลับสู่การทำประมง การพาณิชย์ และการทำคอนโดรีงนงเพิ่มเข้ามา ในพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา⁵

อรอุมา ทองมาก กล่าวว่า ที่อยู่อาศัยในเริ่มแรกมีการตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ใกล้เคียงลำคลอง อ่าวและทะเล เพื่อสะดวกในการสัญจรและการทำมาหากิน และคนในพื้นที่มีคติในการตั้งบ้านเรือน มีใต้ถุนเตี้ยเพราะมีลมพายุเกือบทั้งปีหากปลูกเรือนสูงอาจต้านทานแรงลม ทำให้เรือนเสียหายได้

ภาพที่ 1.4 ชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณแม่น้ำปากพองและจุดจอดเรือที่มีเพื่อการใช้งาน
(ที่มา:ผู้วิจัย2566)

ประมงพื้นบ้าน เป็นชาวประมงหลักของจังหวัด อาศัยกันเป็นชุมชนชาวประมงหรือ หมู่บ้านจะตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งคลอง ปากแม่น้ำที่มีเขตติดต่อกับชายฝั่งทะเล ซึ่งชาวประมงจะจอดเรืออยู่หน้าบริเวณ

⁴ ศูนย์สารสนเทศทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง.(กรกฎาคม 2561)ข้อมูลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัดนครศรีธรรมราช

⁵ สำนักงานเทศบาลปากพอง. (21 สิงหาคม 2561). เทศบาลเมืองปากพอง:แม่น้ำปากพอง. เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2566 จาก pakphanangtown: <https://www.pakphanangtown.go.th/travel/detail/16/data.html>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บ้านของตนเองและนำสัตว์น้ำขึ้นจำหน่าย เครื่องมือที่ใช้ เช่น อวนลอย อวนลอยปลากระบอก อวนจมปูม้า อวนจมปลาทูลอวนจมกุ้ง อวนจมหมึก เป็นต้น(กรมประมง,2563) โดยการเก็บข้อมูล(15เมษายน2566) เบื้องต้นพบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นจำเพาะของเรือแพกอาศัยในบริเวณริมแม่น้ำปากพนังที่มีการปลูกเพิงหรือขนานขนาดเล็กยื่นออกไปในพื้นที่น้ำเพื่อทำหน้าที่เป็นจุดจอดเรือและเก็บอุปกรณ์ที่ยังหลงเหลืออยู่แสดงถึงความสัมพันธ์ของพื้นที่แพกอาศัยและวิถีชีวิตผู้คนในพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับสายน้ำของชุมชนริมแม่น้ำปากพนัง เรือพื้นถิ่นริมแม่น้ำปากพนังที่มีเรือในครอบครองและอยู่ในพื้นที่ตั้งเป็นชุมชนริมน้ำและยังเป็นพื้นที่ชุมชนที่มีความสงบและยังคงรูปแบบดั้งเดิมของเรือแพกอาศัยที่ควบคู่ไปกับวิถีชีวิตริมน้ำที่ยังหลงเหลือให้เห็น ที่ตั้งอยู่ในบริเวณปากแม่น้ำปากพนังได้แก่ ชุมชนต้นหาด และชุมชนเกาะไชย ตั้งอยู่ในพื้นที่ปากแม่น้ำก่อนออกสู่ทะเลอ่าวไทย เป็นพื้นที่ที่ยังคงความดั้งเดิมไว้ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง บางบ้านยังมีความใกล้ชิดกับบริมน้ำในการคมนาคม การประมง ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก ในบางครั้งเรือยังประกอบอาชีพประมง มีเพิงไม้หลังเล็กไว้ใช้งานในการจอดเรือ บางครั้งเรือไม่มีเพิงจอดชัดเจน เชื่อมต่อตัวเรือสำหรับแพกอาศัยผ่านทางขนทางเดิน ตัวเรือแพกอาศัยมีความสูงไม่มากนัก จากอดีตก็มีการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์และการใช้สอยให้เข้ากับสภาพเวลาที่เปลี่ยนไปแต่ที่ยังคงเดิมคือพื้นที่จอดเรือที่ผูกโยงกับตัวเรือแพกอาศัยของเจ้าของตามแบบฉบับวิถีชีวิตริมน้ำปากพนัง

เรือแพกอาศัยพื้นถิ่นชาวบ้านที่มีการใช้เรือในการสัญจรหรือประกอบอาชีพประมงไทยโดยทั่วไปเป็นเรือที่ตั้งอยู่ในบริเวณริมทะเลอ่าวเป็นเรือนยกใต้สูงสูง ประเภทเรือเครื่องผูกผสม ชนิดครึ่งน้ำครึ่งบก หรือชนิดบนบก มีจุดผูกเรือ หลังคาทรงจั่วมุงด้วยจาก โครงไม้ทั่วไปเป็นไม้ไผ่ เสาเดิมเป็นไม้ไผ่ ต่อมาเปลี่ยนเป็นไม้เบญจพรรณ (ไม้จริง หรือไม้เนื้อแข็ง) มีสะพานทางเดินติดต่อไปยังกลุ่มเรือนหลังอื่นๆ (มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทย : ม.ป.ป.) ทำให้ลักษณะเรือแพกอาศัยพื้นถิ่นริมแม่น้ำปากพนังมีรูปแบบที่เชื่อมโยงกับสายน้ำทางสภาพแวดล้อมจึงมีการก่อสร้างจุดจอดเรือเกิดขึ้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของเรือแพกอาศัยพื้นถิ่นริมแม่น้ำปากพนังตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันซึ่งได้ก่อให้เกิด สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีความหมายเมื่อครั้งแรกเริ่ม เป็นอาคารที่สร้างโดยชาวบ้านช่างฝีมือในแต่ละพื้นที่ สร้างตามลักษณะภูมิอากาศที่สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของกลุ่มชนนั้น ๆ Paul Oliver. (1997). กล่าวว่า “สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ในหลายประเทศ ทั่วโลก กำลังถูกคุกคามผ่านการทำลายทั้งโดยเจตนา การเป็นไปตามธรรมชาติ และการรู้เท่าไม่ถึงการณ์” การบันทึกข้อมูลเพื่อให้ดำรงอยู่เพื่อให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความสัมพันธ์จึงมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสำคัญ จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 1.5 การสร้างใหม่และการรื้อถอนเรือนพักอาศัยริมพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำปากพนัง
ที่มา:ผู้วิจัย(2566)

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ถึงลักษณะร่วมที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

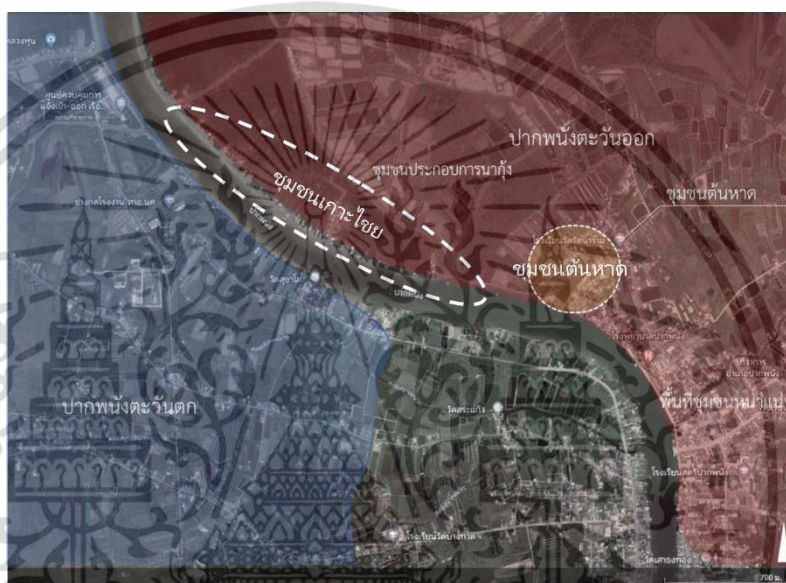
1. เน้นศึกษาศึกษารูปแบบการจัดวางพื้นที่ใช้งานสถาปัตยกรรมเรือนพื้นถิ่นพักอาศัยบริเวณริมแม่น้ำจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีพื้นที่จอดเรือ

2. ศึกษาลักษณะแบบองค์รวม ประกอบด้วย ระบบนิเวศวิทยา สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ พื้นที่ชุมชนที่ส่งผลถึงตัวสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ชุมชนริมแม่น้ำปากพ่องบริเวณปากพ่องฝั่งตะวันออก มีชุมชนต้นหาด และชุมชนเกาะไผ่ ตั้งอยู่ในพื้นที่ปากแม่น้ำก่อนออกสู่ทะเลอ่าวไทย

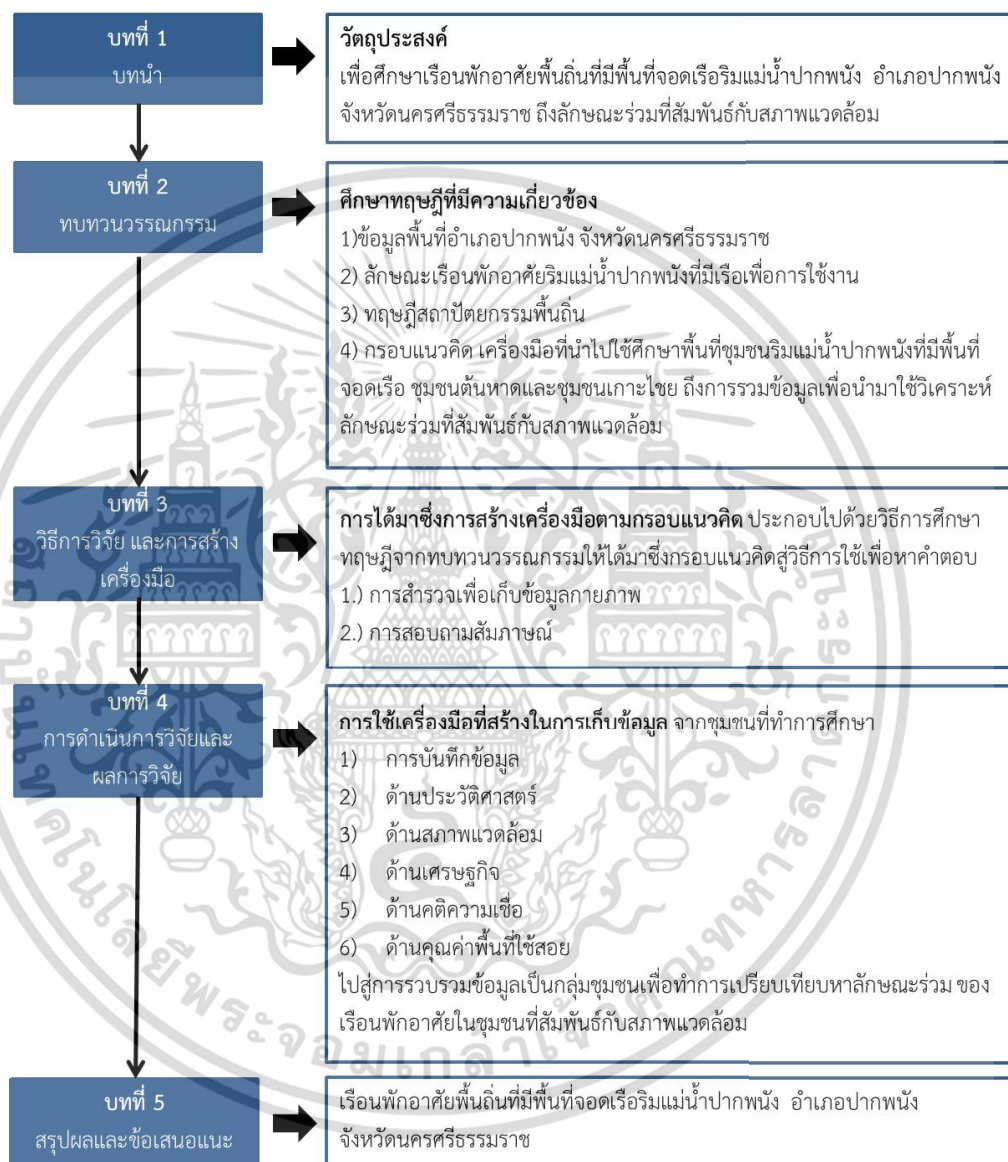
ภาพที่ 1.6 ขอบเขตพื้นที่ทำการศึกษาชุมชนริมแม่น้ำปากพ่อง

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. มีความเข้าใจในการออกแบบอาคารริมแม่น้ำ ให้สอดคล้องกับพื้นที่ชุมชนริมน้ำปากพ่อง
2. เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมพักอาศัยพื้นถิ่นริมน้ำที่มีเรือในการใช้งาน อำเภอปากพ่องและการบันทึกไว้เพื่อเป็นภูมิปัญญาในด้านสถาปัตยกรรมในพื้นที่ต่อไป
3. ได้เรียนรู้ทำความเข้าใจเพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลทางกายภาพที่อาจส่งผลกระทบต่อการนำไปใช้ออกแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัย ในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำปากพ่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 ขั้นตอนการศึกษา

ภาพที่ 1.7 แผนภาพโครงสร้างวิธีการวิจัย

(ที่มา:ผู้วิจัย)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

จากความสนใจในเรื่องพักอาศัยพื้นที่ริมแม่น้ำ อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงต้องศึกษา หาทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ บทความ รวมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ และสื่อสารสนเทศที่เกี่ยวข้องหัวข้อใหญ่ๆ ดังนี้

- 2.1 ริมแม่น้ำปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2.2 ลักษณะเรือนพักอาศัยริมแม่น้ำปากพนังที่มีเรือเพื่อการใช้งาน
- 2.3 ทฤษฎีสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
- 2.4 กรอบแนวคิด

2.1 ริมแม่น้ำปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการประมงทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย ทะเล รวมถึงธุรกิจที่ต่อเนื่องจากการประมง จึงทำให้เกิดอาชีพด้านการประมง และอาชีพอื่นๆ เรือนพื้นบ้านชาวประมง เป็นเรือนที่ตั้งอยู่ในบริเวณริมทะเลอ่าวไทย (กรมประมง, 2563)

บริเวณอ่าวปากพนัง อำเภอปากพนัง มีสภาพภูมิประเทศเป็นแหลมยื่นออกไปในทะเล และมีอ่าวภายในบริเวณปากแม่น้ำปากพนัง ด้วยสภาพพื้นที่มีความเหมาะสม จึงกลายเป็นเป็นศูนย์กลางทางการค้าและเศรษฐกิจที่สำคัญ เป็นเมืองท่ามาตั้งแต่ครั้งอดีต แก่การเดินทางเรือและการกระจายสินค้าต่อไปยังหัวเมืองสำคัญอื่น ๆ ส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจในสมัยก่อนเฟื่องฟูมาก เนื่องจากมีสำเภาจากเมืองจีนและเรือขนส่งสินค้าขนาดใหญ่มาเทียบท่าและกระจายสินค้าในอดีตพื้นที่อำเภอเมืองปากพนังนับว่าเป็น พื้นที่ที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้าน การเป็นเมืองท่าทางการค้าและทางเศรษฐกิจเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์และลักษณะทางกายภาพที่โดดเด่น ของย่านชุมชนเก่าวิถีชีวิต ประเพณี อันเนื่องมาจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการขนส่ง แม่น้ำปากพนัง ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาบรรทัด ในเขตตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด ไหลผ่านอำเภอชะอวด อำเภอเชียรใหญ่และมีสาขาจากอำเภอหัวไทร ไหลมารวมกันที่บ้านปากแพรก กลายเป็นแม่น้ำปากพนัง ไหลลงสู่อ่าวนครศรีธรรมราช มีความยาวตลอดลำน้ำ 147 กิโลเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.1 พื้นที่ปากแม่น้ำปากพนัง

โดยพื้นที่ทำการศึกษาคือบริเวณพื้นที่ริมปากแม่น้ำปากพนังที่ยังมีการคมนาคมทางน้ำ และมีชุมชนที่ติดลำน้ำปากพนัง เพื่อทำการศึกษาชุมชนที่ยังมีการคมนาคมทางน้ำและวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำจากในอดีต เนื่องจากเมืองปากพนังเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต จากสภาพภูมิศาสตร์และท้องถิ่นอำเภอปากพนังเป็นจุดรวมอำเภอใกล้เคียงถือเป็นแหล่งรวมในการขนส่งสินค้าทางเรือ การประมง มีเรือเดินทะเลรับ - ส่งคนโดยสารจากปากพนังไปต่างประเทศถึงรัฐลังกา เรือเดินทะเลค้าขายระหว่างปากพนัง กับกรุงเทพฯ สินค้าจากอำเภอใกล้เคียงที่จะส่งไปต่างประเทศหรือกรุงเทพฯ จะต้องผ่านปากพนังทั้งสิ้น

2.1.1 พื้นที่บริเวณแม่น้ำ อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

พื้นที่บริเวณปากแม่น้ำนับเป็นพื้นที่หมู่บ้านที่ยังไม่ถูกรบกวนจากสภาพการเติบโตที่รวดเร็วจากภายนอก อยู่ใกล้แหล่งน้ำ ยังมีการคมนาคมทางน้ำและประกอบอาชีพประมง จึงเหมาะแก่การเป็นที่ศึกษาอาคารพักอาศัยที่มีพื้นที่พื้นที่จอดเรือ ที่ยังคงสภาพบ้านไม้ให้เห็นนั้นนับว่ามีอยู่น้อยในการพักอาศัยติดทางน้ำ เพื่อความสะดวกในการเก็บและซ่อมแซมอุปกรณ์เดินเรือ และทำหน้าที่เป็นจุดจอดเรือจากการคัดเลือกด้วยเกณฑ์จาก โครงสร้างไม้ เป็นเรือนพักอาศัยที่ยังมีการใช้งานจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน

ที่ได้ทำการสำรวจ และอยู่ในพื้นที่ที่เจาะจงเพื่อทำการศึกษาอย่างพื้นที่ริมน้ำปากพ่องที่มีพื้นที่จืดเร็ว มีเรือในการใช้งานตามที่ระบุคือบริเวณพื้นที่ชุมชนต้นหาดและชุมชนเกาะไผ่

ด้านประวัติศาสตร์พื้นที่อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช : ด้านประวัติศาสตร์แต่เดิมชุมชนริมแม่น้ำปากพ่องเป็นแหล่งปลูกข้าวและกสิกรรมมาตั้งแต่อดีตเนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะสมต่อการปลูกข้าวเกิดการสร้างรายได้จากการค้าข้าวเป็นหลัก อีกทั้งยังเป็นเมืองท่าที่สำคัญที่เหมาะสมต่อการเดินเรือ การเป็นศูนย์กลางในการกระจายสินค้าและติดต่อค้าขายกับหัวเมืองที่สำคัญอื่น ๆ “ปากพ่อง” อำเภอหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช ถึงแม้ว่าทางราชการจะตั้งชื่อว่าอำเภอเปี้ยซัด แต่ราษฎรในท้องถิ่นยังคงเรียกพื้นที่นี้ว่าปากพ่อง ก่อนที่ภายหลังจะถูกเปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอปากพ่อง⁶ (อนุชิต อนุจิต,2565) อดีตลุ่มน้ำปากพ่อง มีความอุดมสมบูรณ์ทางเกษตรกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ ซึ่งเปรียบเสมือนอู่ข้าว อู่น้ำ ของเมืองนครศรีธรรมราช และยังมีความสำคัญทางด้านพาณิชยกรรม ซึ่งเป็นเส้นทางในการลำเลียงสินค้าออกสู่ทะเลเพื่อติดต่อกับเมืองอื่นๆ ทั้งในและนอกประเทศ ดังบันทึก เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2448 พระพุทธเจ้าหลวง (ร.5) เสด็จปากพ่อง ได้ทรงบันทึกว่า"บรรดาเมืองท่าในแหลมมาลายูฝั่งตะวันออก เห็นจะไม่มีเมืองใดดีกว่าปากพ่อง"⁷

ภาพที่ 2.2 ภาพอดีต ภาพปากพ่องฝั่งตะวันออก และปากพ่องฝั่งตะวันตกของลำน้ำปากพ่อง

(ที่มา : จากหนังสือนิราสปากพ่อง โดยหลวงประคองคดี ภาพอดีตถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2482)

⁶ อนุชิต อนุจิต. (25 สิงหาคม 2565). “ปากพ่อง” มีความสำคัญอย่างไร . เรียกใช้เมื่อ 17 สิงหาคม 2566 จาก silpa-mag: https://www.silpa-mag.com/culture/article_25458

⁷ สำนักงานเทศบาลปากพ่อง. (21 สิงหาคม 2561). *เทศบาลเมืองปากพ่อง:แม่น้ำปากพ่อง*. เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2566 จากpakphanangtown:<https://www.pakphanangtown.go.th/travel/detail/16/data.html>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.3 ลำน้ำปากพอง กับการใช้เป็นเส้นทางคมนาคมหลักและการขนส่ง

(ที่มา : ณ ปากพอง)

ปากพองเคยเป็นศูนย์กลางของความเจริญแห่งหนึ่งของภาคใต้ เป็นเมืองท่าศูนย์กลางการค้าและศูนย์การคมนาคม ปากพองจึงมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและด้านยุทธนาวิ คำว่า “ปากพอง” นั้นอาจมาจากคำว่าปากน้ำพอง คำว่า “พอง” นั้นแปลได้ว่า “กำบัง”

เดิมทีพื้นที่อำเภอปากพองนั้นเป็นทะเล แต่ต่อมาในภายหลังได้ตื้นเขินขึ้นเป็นดินดอนมีแม่น้ำปากพองไหลผ่านพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนาและป่าจาก ปากพองถูกแบ่งออกเป็นสองฝั่งตามลำน้ำปากพองที่ไหลผ่าน เป็นฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก ปากแม่น้ำนั้นมีแหลมจะงอยยื่นออกไปกลางทะเลชาวบ้านเรียกพื้นที่บริเวณนั้นว่า “แหลมตะลุมพุก” เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมค้าข้าวชวาในผืนแผ่นดินในอดีตมาสู่การเป็นเมืองค้าขายในยุคหนึ่งของพื้นที่ปากพองที่นับว่าเคยเป็นแหล่งการค้าขายที่สำคัญเมื่อครั้งอดีตก่อนปรับเปลี่ยนการคมนาคมจากทางน้ำสู่เส้นทางบกทำให้การค้าขายที่เคยรุ่งเรืองทางน้ำซบเซาลง ผู้คนเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตกลับสู่การทำประมง การทำโรงสีข้าว การพาณิชย์ และการทำคอนกรีตจึงเพิ่มเข้ามา ในพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

ภาพที่ 2.4 ภาพอดีต ภาพปากพองฝั่งตะวันออก และปากพองฝั่งตะวันตกของลำน้ำปากพอง

(ที่มา : นิราสปากพองประกอบการพาณิชย์ โดยหลวงประคองคดีภาพอดีตถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2482)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อม : สภาพภูมิอากาศภาคใต้ เป็นพื้นที่ซึ่งมีฝนมากที่สุดของประเทศไทย

เนื่องจากได้รับอิทธิพลของลมมรสุม 3 ทิศทาง

1 ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพาเอาไอน้ำและความชื้นจากมหาสมุทรอินเดียและทะเลอันดามันเข้ามายังแผ่นดิน ในช่วงเดือนพฤษภาคม-เดือนกันยายน ทำให้เริ่มมีฝนตกชุกทางแถบชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกก่อนชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก

2 ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพาเอาไอน้ำและความชื้นจากทะเลจีนใต้และอ่าวไทยเข้ามายังแผ่นดินในช่วงเดือนตุลาคม-เดือนมกราคม ทำให้เริ่มมีฝนตกชุกทางแถบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกก่อนชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก

3 ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ จะพัดพาเอาไอน้ำ ความชื้นและความร้อนจากเส้นศูนย์สูตรผ่านอ่าวไทย เข้ามายังแผ่นดินในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เดือนเมษายน ทำให้มีอุณหภูมิสูงและมีฝนตกกระจัดกระจายเป็นบางครั้ง

จากอิทธิพลของลมมรสุมทั้ง 3 ทิศทาง ทำให้ภาคใต้มีฝนตกชุกและกระจายสม่ำเสมอเกือบตลอดทั้งปีตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนมกราคม และอาจมีฝนตกบ้างในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนและมีอุณหภูมิสูงขึ้นในช่วงนี้ ทำให้รูปแบบเรือนพักอาศัย มักแสดงออกถึงการระบายน้ำฝนที่ดี และมีการระบายความชื้นที่ดี

สภาพภูมิประเทศ :อำเภอปากพนัง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดนครศรีธรรมราชห่างจากตัวจังหวัด ประมาณ 36 กิโลเมตร เป็นอำเภอที่มีพื้นที่ติดต่ออำเภอหัวไทรและอำเภอเชียรใหญ่ ทิศตะวันตกติดต่ออำเภอเมืองนครศรีธรรมราช และมีพื้นที่ติดต่อกับอ่าวปากพนัง อำเภอปากพนังมีเนื้อที่ประมาณ 459.631 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 287,443.75 ไร่ มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มไม่มีภูเขาหรือเนินสูงมีลำน้ำสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปากพนัง ซึ่งมีต้นกำเนิดจากภูเขาหลวงที่อยู่ติดเป็นแนวเดียวกัน กับเทือกเขาบรรทัด สำหรับการคมนาคมทางบก ถนนสายสำคัญ ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 4015

เศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ : อำเภอปากพนัง มีประชากรทั้งสิ้น 107,631 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวนต่างๆ (สวนส้มโอพันธุ์แสงวิมาน ของหมู่ที่ 13 ตำบลคลองน้อย) การประมงทั้งประมงทะเล ประมงชายฝั่งขนาดเล็ก การประมงน้ำจืด และการเพาะเลี้ยงกุ้งการปศุสัตว์ แบ่งออกเป็น 1 เทศบาลเมือง 3 เทศบาลตำบล 13 อบต 142 หมู่บ้าน⁸

⁸ สำนักงานเทศบาลปากพนัง. (21 สิงหาคม 2561). *เทศบาลเมืองปากพนัง:แม่น้ำปากพนัง*. เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2566

คติความเชื่อ : วัฒนธรรมและความเชื่อ จากการเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและการค้าของภูมิภาคในอดีต เกิดเป็นแหล่งรวบรวมของผู้คนหลากหลายเชื้อชาติประกอบด้วย

1 ชาวไทยพุทธคือชาวบ้านดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แถบนี้

2 ชาวไทยเชื้อสายจีน ที่อพยพมาจากหลากหลายพื้นที่

3 ชาวไทยมุสลิม เป็นชาวบ้านที่อพยพมาจากฝั่งสงขลา ส่วนใหญ่อพยพเข้ามาเพื่อทำมาหากิน และลงหลักปักฐานที่นี่ บางส่วนอพยพมาในยุคมหาเวตภัยแหลมตะลุมพุกในปี พ.ศ. 2505

โดยสามารถกล่าวได้ว่าความเจริญของเมืองปากพนังมาจากการก่อสร้างตัวของคน 3 เชื้อชาตินี้ทำให้เกิดวัฒนธรรมความเชื่อที่หลากหลายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เช่น การละเล่นเพลงบอก ภาษาปักษ์ใต้ เครื่องมือในการจับปลา(ยอ) และการชักพระทางน้ำ การแข่งขันเรือเพรียว ดังคำขวัญของอำเภอปากพนังตอนหนึ่งว่า “ออกพรรษาไหว้พระลาก นิยมมากแข่งเรือเพรียว” ที่สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนปากพนังมีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ภาษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของชุมชน

ภาพที่ 2.5 ประเพณีการแข่งขันพายเรือเพรียวปากพนัง

ภาพที่ 2.6 ภาพบันทึกงานเทศกาลลากพระ ระหว่างปี พ.ศ.2511-2514

(ที่มา: คุณครุตรีกร และคุณครูวิไล พฤกษ์ศรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รวมถึงมีการสร้างความทรงจำเกี่ยวกับตำนานผ่านตัว แทนที่เป็นลักษณะทางกายภาพที่ส่งผลต่อ คติความเชื่อ เช่น วัดนันทาราม (วัดใต้ฝั่งตะวันออก) ที่เคยใช้เป็นสถานที่ถวายพระเพลิงพระศพของพระเจ้ายอดเชิงราย การสร้างความทรงจำที่ไม่ใช่กายภาพ เช่น ตำนานเกาะพระนาง (เกาะนางโดย) ซึ่งเป็นตำนานเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานของชุมชนริมแม่น้ำปากพนัง อีกทั้งยังมีพื้นที่รองรับกิจกรรมทางวัฒนธรรม และความเชื่อ เช่น แม่น้ำปากพนัง วัดรามประดิษฐ์ วัดรัตนาราม วัดเขมวงศาราม วัดนาควารี ธรรมสถาน จิบเต็กเซียงตึง มัสยิดดารุลนาอิม ฯลฯ⁹

ซึ่งที่มาเหล่านี้ประกอบรวมให้เรือนพักอาศัยริมแม่น้ำปากพนังในอดีต โดยส่วนมากตัวเรือนจะหันไปทางทิศทางน้ำ เนื่องจากในอดีตทางน้ำเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญก่อนเส้นทางบกจะเกิดขึ้นมาในภายหลังจากรัฐบาลต้องการสร้างเส้นทางบกในการขนส่งสินค้า และในตัวเรือนสิ่งที่มีลักษณะเด่นชัดในพื้นที่คือหลังคาโดยส่วนมาจะเป็นทรงจั่วตามแบบดั้งเดิมในอดีต และบันยาศที่ฝังเข้ามาในภายหลังตามลำดับ และจะมีตัวชานทางเดินยื่นออกไปในพื้นที่น้ำ เพื่อใช้ในการรับแขกและจอดเรือในบางครั้งเรือนที่ประกอบอาชีพประมงจะมีการสร้างเพิงขนาดเล็กริมน้ำใกล้กับตัวบ้านยื่นออกมาเพื่อใช้ในการเก็บอุปกรณ์ในการซ่อมแซมและผูกเรือน

ภาพที่ 2.7 ภาพอดีตหมู่บ้านริมน้ำและห้างอิสอาเซียติก ที่ลำน้ำปากพนัง

(ที่มา: อาจารย์พวงผกา ตลิ่งจิตต์ โรงเรียนเบญจมราชูทิศและคุณจรีส ยกถาวร ภาพอดีต พ.ศ.2448)

⁹ นนทวัฒน์ รอดเนียม. (2563). ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม:กรณีศึกษาชุมชนริมแม่น้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *สารศาสตร์*(4), 793.

ย้อนอดีตขึ้นไปสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ปรากฏ ชื่อ "เมืองพม่า" ในทำเนียบข้าราชการเมือง นครศรีธรรมราช อีกทั้งยังมีการค้นพบเครื่องปั้นดินเผาสมัยสุโขทัย และอื่นๆ จมอยู่ใต้ทะเลฝั่งปากพม่า เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีเงินตราที่ผลิตขึ้นใช้เอง เรียกว่า "อีแปะปากพม่า" และยังมีห้างอีสต์เอเชีย ตึกของเดนมาร์กเข้าไปตั้งเอเยนต์ค้าขายอีกด้วย สินค้าสำคัญคือ ข้าว ส่งขายต่างประเทศ ปัจจุบัน คงเหลือร่องรอยของปล่องโรงสีไฟฟ้าเรียงรายไปตามลำน้ำ ซึ่งถือว่า แม่น้ำปากพม่า ยังคงมีสภาพที่สวยงามตามธรรมชาติ และมีหลายสิ่งหลายอย่างที่น่าล่องเรือเที่ยวชม

ภาพที่ 2.8 ซ้าย รวม ภาพอาคารริมน้ำและสิ่งก่อสร้างปล่องโรงสีที่อยู่ ช่างเคียง

ภาพที่ 2.9 ขวา บ้านเรือนริมน้ำเครื่องผูกในอดีต ปากพม่าพ.ศ.2491 Dr. Robert Larimore
Pendleton

ที่อยู่อาศัยในเริ่มแรกมีการตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ใกล้ทำน้ำ ลำคลอง อ่าวและทะเล เพื่อสะดวกในการสัญจรและการทำมาหากิน ปัจจุบันเรือนพักอาศัยริมน้ำที่ยังมีการใช้ชีวิตสัมพันธ์กับแม่น้ำในปัจจุบันหากจะทำการศึกษาเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นริมแม่น้ำ ที่ยังมีการใช้งานเรือในการคมนาคมและการประมง ควรรวมไปถึงพื้นที่ริมปากอ่าวหรือปากแม่น้ำก่อนออกสู่ทะเลที่เป็นพื้นที่ชาวบ้านอาศัยกันเป็นชุมชนชาวประมงหรือ หมู่บ้านจะตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งคลอง ปากแม่น้ำที่มีเขตติดต่อกับชายฝั่งทะเล ซึ่งชาวประมงจะจอดเรืออยู่หน้าบริเวณบ้านของตนเองและนำสัตว์น้ำขึ้นจำหน่าย เครื่องมือที่ใช้ เช่น อวนลอย อวนลอยปลากระบอก อวนจมปู ม้า อวนจมปลาทูลอวนจมกุ้ง อวนจมหมีก เป็นต้น(กรมประมง,2563)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

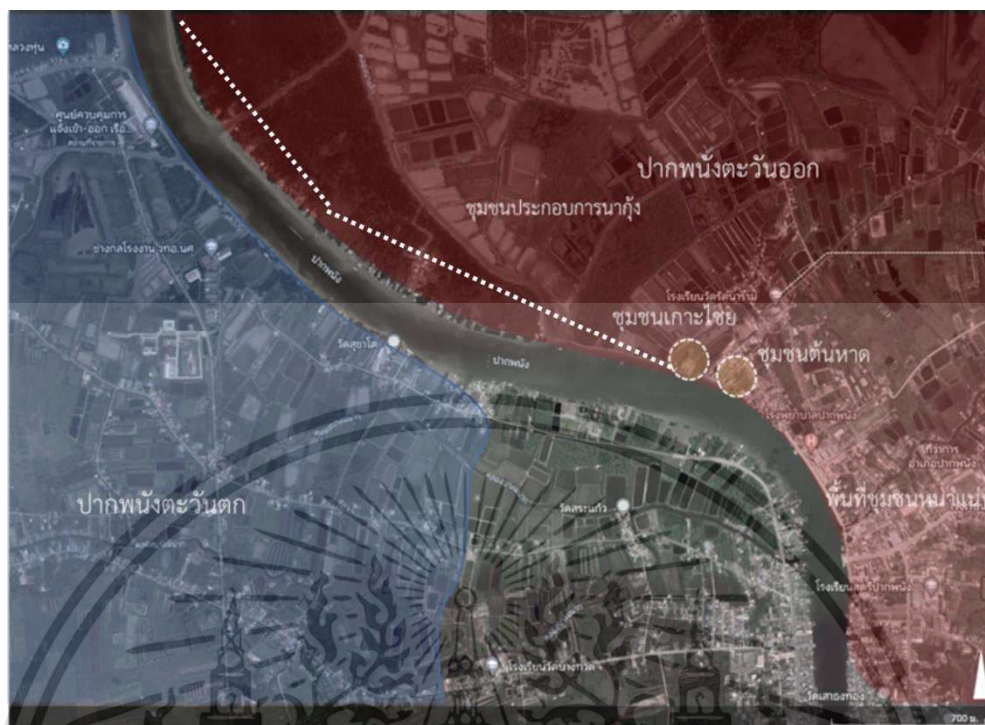
2.1.1.1 เรือนพักอาศัยริมน้ำที่มีพื้นที่จอดเรือปากพ่อง

ภาพที่ 2.10 แผนผังพื้นที่ปากพ่องที่จะหาความเป็นไปได้ในการศึกษาเฉพาะพื้นที่

พื้นที่ตามภาพคือชุมชนปากพ่องซึ่งมีการแบ่งเป็น ปากพ่องฝั่งตะวันตกและปากพ่องฝั่งตะวันออก และมีแม่น้ำกันตรงตรงกลางระหว่างกันคือแม่น้ำปากพ่องเป็นแม่น้ำสายสำคัญซึ่งหล่อเลี้ยงผู้คนและไร่นา และใช้ทางน้ำเป็นเส้นทางคมนาคม นั้นทำให้ปากพ่องเป็นอู่ข้าวอู่น้ำที่สมัยในอดีต พบว่าทางปากพ่องฝั่งตะวันออกยังคงความดั้งเดิมและวิถีชีวิตเรียบง่ายยังคงเดิม โดยเฉพาะชุมชนต้นหาดและชุมชนเกาะไชย ที่ตั้งในพื้นที่ปากแม่น้ำก่อนที่จะไหลออกสู่ทะเลอ่าวไทย เป็นพื้นที่ที่ยังคงความดั้งเดิมไว้ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง บางครอบครัวยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสายน้ำ ในการประกอบอาชีพหรือการใช้เรือในการเดินทางที่ส่งผลต่อความเชื่อมโยงทางการใช้งานและวิถีชีวิตที่แสดงออกมาผ่านเรือนพักอาศัย พื้นที่ที่เข้าสู่ใจกลางชุมชนอื่นที่มีความหลากหลายทางด้านสถาปัตยกรรมการใช้ชีวิตและการใช้งานที่ไม่ติดต่อกับปริมาณน้ำมากนัก สถาปัตยกรรมอาคารพักอาศัยและอาคารทางการค้าในบางพื้นที่ที่มีการรับวัฒนธรรมต่างชาติมาร่วมด้วย ทำให้ปัจจุบันชุมชนปากพ่องที่ยังคงมีร่องรอยจากอดีตปรากฏให้เห็นอยู่จึงแตกต่างกันไปในแต่ละชุมชน¹⁰ จากการเติมโตอย่างเชื่องช้าและผู้คนหนุ่มสาวที่ออกไปทำงานนอกพื้นที่ทำให้พื้นที่นี้ ส่วนมากประกอบด้วยผู้สูงอายุ

¹⁰ นนทวัฒน์ รอดเนียม. (2563). ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม:กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช. สารศาสตร์ฉบับที่ 4/2563 , 790.

ภาพที่ 2.11 พื้นที่ทำการศึกษ ชุมชนชายน้ำ ชุมชนเกาะไชย อ.ปากพนัง นครศรีธรรมราช
(ที่มา: ผู้วิจัย 2566)

ชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ปากแม่น้ำปากพนังนับเป็น พื้นที่หมู่บ้านที่ยังไม่ถูกรบกวนจากสภาพการเติบโตที่รวดเร็วจากภายนอกมากนักจึงเหมาะแก่การเป็นที่ศึกษาอาคารพักอาศัยที่ยังคงรูปแบบเดิมมากที่สุด อาคารพักอาศัยริมน้ำปากพนังในปัจจุบัน ที่ยังคงสภาพบ้านไม่ให้เห็นนั้นนับว่ามีอยู่น้อยในการพักอาศัย บางหลังเหลือเพียงตัวบ้านไม่มีผู้อยู่อาศัยผู้พักตามกาลเวลา หรือบางหลังยังคงมีการใช้งานแต่มีการปรับปรุง แต่สิ่งที่ยังพอมีเค้าโครงให้เห็นอยู่คือตัวหลังคาทรงจั่วที่เป็นแบบนิยมและบางหลังที่ยังมีการใช้งานเรือก็จะมีชานและเพิงหลังเล็กยื่นออกไปในริมน้ำ เพื่อความสะดวกในการเก็บและซ่อมแซมอุปกรณ์เดินเรือ และทำหน้าที่เป็นจุดจอดเรือ จากการคัดเลือกด้วยเกณฑ์จาก โครงสร้างไม้ เป็นเรือนพักอาศัยที่ยังมีการใช้งานจากอดีตมาจนถึงปัจจุบันที่ได้ทำการสำรวจ และอยู่ในพื้นที่ที่เจาะจงเพื่อทำการศึกษาย่างพื้นที่ริมน้ำปากพนังตามที่ระบุคือบริเวณพื้นที่ชุมชนต้นหาดและชุมชนเกาะไชย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการทำงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.12 รูปแบบเพิงขนาดเล็กแยกจากตัวเรือนพักอาศัยทำหน้าที่เก็บอุปกรณ์เดินเรือเป็นจุดผูกเรือ
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

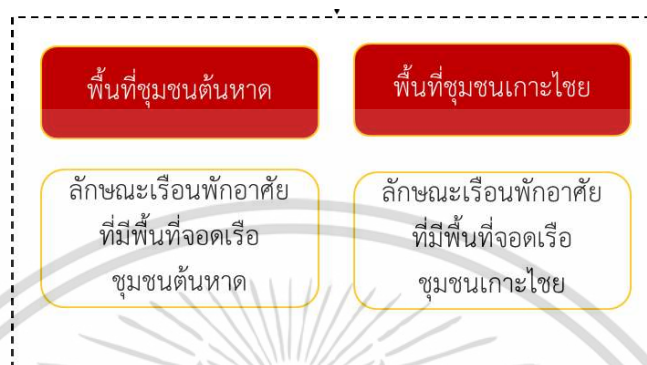

ภาพที่ 2.13 เรือนพักอาศัยบริเวณริมแม่น้ำปากพนัง
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

เรือนในพื้นที่ปากพนังโดยส่วนมากจะนิยมเรือนพักอาศัยที่มีฝั่งพื้นไปในทางสี่เหลี่ยมผืนผ้าและส่วนใหญ่จะมีการกั้นสัดส่วนพื้นที่ใช้งานเฉพาะพื้นที่สำคัญอย่างห้องนอน ในส่วนของพื้นที่ส่วนใหญ่ในตัวบ้านจะเป็นโถงโล่งใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆและห้องน้ำจะเป็นแบบก่ออิฐอยู่ติดกันในตัวบ้าน และหากมีการเพิ่มจำนวนของสมาชิกครอบครัวไม่นิยมการต่อขยายเรือนอย่างภาคอื่นหรือพื้นที่อื่น แต่นิยมปลูกเรือนแยกใกล้เคียงกัน โครงสร้างหลักของตัวเรือนคือโครงสร้างไม้ ยกพื้นไม่สูงมากเพื่อหนีน้ำและสิ่งรบกวน ในบางเรือนมีการวางโองไว้ใกล้ๆนอกชายคาเพื่อนรองรับน้ำฝนมาใช้ในครัวเรือน ในส่วนเสาไม้จะวางอยู่บนตัวเสาคอนกรีต ปูน เพื่อป้องกันเสาไม้จากความชื้น ตัวผนังนิยมไม้ตีเกร็ดแนวนอนและแนวตั้ง ช่องหน้าต่างไม่กว้าง ประตูเรือนชอบเปิดกว้างขนาดใหญ่ ในบางหลังมีช่องเปิดเป็นแนวยาวอยู่ใต้หลังคา หรือใต้ชายคาเพื่อระบายความร้อนและความชื้น หลังคานิยมทรงหลังคาจั่วที่มีมานานในพื้นที่และหน้าจั่วจะหันไปทางด้านบ้านของตัวเรือน ชายคาสันในอดีตนิยมมุงหลังคาด้วยกระเบื้องดินเผา ในบางครอบครัวที่ยังมีการใช้งานการสัญจรทางน้ำหรือประกอบอาชีพประมง จะมีการต่อทางเชื่อมไปสู่ตัวเพิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เล็กข่างๆตัวเรือนใช้ในการเก็บอุปกรณ์เดินเรือหรืออุปกรณ์ซ่อมแซมเรือและยังเป็นที่ผูกเรือเก็บเรือบ้างมีผนังบ้างก็ไม่มีผนังมีแต่หลังคาผนังเปิดโล่ง

ภาพที่ 2.14 ริมน้ำปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2.2 ลักษณะเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือ

2.2.1 เรือนพื้นบ้านที่มีการเรือเพื่อการใช้งาน หรือประกอบอาชีพประมง การก่อสร้างของชุมชนแรกเริ่มเมื่อตั้งถิ่นฐาน ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทาง ภูมิลักษณะ(Landform) และที่ตั้งที่สัมพันธ์กับ ภูมิศาสตร์ที่แตกต่างหลากหลายของภาคใต้ได้นำพาไปสู่ความหลากหลายทาง ภูมินิเวศ (Cultural Ecology) และส่งอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของผู้คนในลักษณะของ นิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Cultural Ecology) ที่กำกับให้ผู้อยู่อาศัยต้องปรับตัวตามสภาพแวดล้อมนั้น ๆ เมื่อผลลัพธ์ของการแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตถูกผลิตซ้ำจนกลายเป็น ภูมิปัญญา (Local Wisdom) ที่เกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตและการสร้างสรรค์ที่อยู่อาศัยซึ่งมีผลลัพธ์เป็น สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่อยู่อาศัย (Vernacular Dwelling Architecture) ประกอบสร้างกันเป็น ภาพลักษณ์ (Image) ของภูมิทัศน์วัฒนธรรม (Cultural Landscape) ของภาคใต้อันเป็นเอกลักษณ์ในแง่ของความสัมพันธ์กับระบบนิเวศวิทยาวัฒนธรรมอย่างแนบแน่น และส่งผ่านออกมาในการก่อรูปของผังชุมชน และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนที่อยู่อาศัยลักษณะการปลูกเรือนพักอาศัยโดยทั่วไปในพื้นที่ริมน้ำ อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.15 ใต้ถุนเรือน ไม่สูงมากนักเพียงพอให้คนเดินลอดผ่าน และหนีจากน้ำท่วม

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

ภาพที่ 2.16 อาคารเพื่อเก็บอุปกรณ์ทางการประมงและดูแลเรือ ปากพนัง

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2.2.1.1 เรือนไทยภาคใต้ในสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน (Folk Architecture) พัฒนามาจากรือนพักอาศัยของ"ชาวถ้ำ" และ "ชาวน้ำ" ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองภาคใต้ ในยุคแรกจะมีลักษณะเป็น "เรือนเครื่องผูก" ยกพื้นสูง หลังคาทรงจั่วแหลม ชายคายื่นยาว ตัวเรือนนิยมหันด้านจั่วไปทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก โดยให้หน้าบ้านอยู่ทางทิศตะวันออก ต่อมาเมื่อมีการก่อตั้งและขยายชุมชน มีการปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้ในการปลูกสร้างบ้านเรือน จึงได้พัฒนามาเป็น "เรือนเครื่องสับ" โดยยังคงมีลักษณะตามรูปแบบเดิม แต่มีขนาดตัวเรือนใหญ่ขึ้นและมีความมั่นคงแข็งแรงขึ้น และในบางเรือนอาจมีการปลูกสร้างต่อเติมจากรือนเดี่ยวเป็นเรือนคู่¹¹ (สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 1993) เรือนในพื้นที่ใกล้แม่น้ำส่วนใหญ่จะวางเสาไว้บนตอหม้อดินเสาซึ่งจะก่ออิฐฉาบปูนเมื่อต้องการจะทำการ

¹¹สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. (1993). เรือนไทยภาคใต้:กรณีศึกษาเรือนไทยพุทธ. *Journal of the National Research Council of Thailand*, 25.

ย้ายบ้านก็จะ ปลูกกระเบื้องลงตีไม้ยึดโครงสร้างเสาเป็นรูปกากบาทแล้วใช้คนหามย้ายไปตั้งในที่ที่ต้องการ นำกระเบื้องขึ้นมุงใหม่ ส่วนใหญ่จะใช้ไม้ในการก่อสร้างรูปทรงของเรือนเป็นเรือนไม้ ได้ถุนสูงประมาณคน ก้มตัวลอดผ่านได้ เพื่อกันมิให้ปลวกกัดดินเสาและกันเสาผุจากความชื้นของดิน เรือนไทยทางใต้แบ่งเป็น ๒ แบบ ได้แก่ เรือนเครื่องผูก กับ เรือนเครื่องสับ และเมื่อเข้าสู่ช่วงสมัยใหม่ก็มีการรับองค์ความรู้ทางการ ก่อสร้างเข้ามาเพิ่มก่อให้เกิดเป็น เรือนก่ออิฐฉาบปูน เพิ่มเข้ามาเรือนเครื่องสับ : ส่วนเรือนเครื่องสับการ สร้างซับซ้อนกว่าเรือนเครื่องผูก ปลูกด้วยไม้เคี่ยมหรือไม้หลุมพอ เพราะไม้สักอย่างทางภาคเหนือหายาก แทบไม่มีเลย ยกได้ถุนสูงพอคนลอดได้ไม่เหมือนทางภาคอื่นที่เน้นความสูงเท่าศีรษะ ที่แตกต่างจากภาค อื่นคือไม่ซุดหลุมลงเสาเอก แต่จะใช้แท่งหินหรือคอนกรีตฝังลงในดิน ให้พื้นบนโผล่ขึ้นเหนือดินแล้ววางเสา บ้านลงบนแท่น แล้วใช้ไม้เนื้อแข็งอย่างไม้ตุง ร้อยทะลุจากโคนเสาหัวบ้านไปจนถึงโคนเสาท้ายบ้านเพื่อยึด ไว้ให้มั่นคง ตัวเรือนมีความยาวเป็นสองช่วงของความกว้าง มีพื้นระเบียงลดต่ำกว่าตัวเรือนใหญ่ และมีนอก ขานลดต่ำกว่าพื้นระเบียงอีกที หลังคาจั่ว มุงกระเบื้อง และมีกันสาดยื่นออกไปกว้างคลุมสามด้านใน สถานที่ฝนชุก ระเบียงก็มีชายคาคลุมไว้เช่นกัน ในบางเรือนแล้วแยกเรือนครัวออกไปต่างหาก ¹²

ภาพที่ 2.17 เรือนไม้เครื่องสับภาคใต้

(ที่มา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)

¹² สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. (1993). เรือนไทยภาคใต้:กรณีศึกษาเรือนไทยพุทธ. *Journal of the National Research Council of Thailand*, 25.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องผูก พัฒนามา
เป็น "เรือนเครื่องสับ"

มีการพัฒนามาจาก
เรือนพักอาศัย
“ชาวน้ำ”

ภาพที่ 2.18 การพัฒนาจากเรือนพักอาศัยของ “ชาวน้ำ”

(ที่มา:สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)

2.2.1.2 จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการประมงคมนาคมทางน้ำ ทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย ทะเล รวมถึงธุรกิจที่ต่อเนื่องจากการประมง จึงทำให้เกิดอาชีพด้านการประมง และอาชีพอื่นๆ เรือนพื้นบ้านชาวประมง เป็นเรือนที่ตั้งอยู่ในบริเวณริมทะเลอ่าวไทย ประมงพื้นบ้านจึงอาชีพหลักของจังหวัด อาศัยกันเป็นชุมชนชาวประมงหรือหมู่บ้านโดยจะตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งคลอง ปากแม่น้ำที่มีเขตติดต่อกับชายฝั่งทะเล ซึ่งชาวประมงจะ มีการทำพื้นที่จอดเรืออยู่หน้าบริเวณบ้าน ของตนเองมีลักษณะแตกต่างกันไปทั้งการผูกด้วยเสา หลังคา และเป็น軒าประกอบการประมง (กรมประมง,2563) ก่อให้เกิดสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนพักอาศัยเป็นเรือนยกใต้ถุนสูง ประเภทเรือนเครื่องผูกผสม ชนิดครึ่งน้ำครึ่งบก หรือชนิดบนบก หลังคาทรงจั่วมุงด้วยจาก โครงไม้ท้าวไปเป็นไม้ไผ่ เสาเดิมเป็นไม้ไผ่ ต่อมาเปลี่ยนเป็นไม้เบญจพรรณ (ไม้จริง หรือไม้เนื้อแข็ง) พื้นเดิมเป็นพื้นฟาก ต่อมาเปลี่ยนเป็นพื้นไม้จริง ฝาไม้ไผ่ขัดแตะโปร่งระบายอากาศได้ดี ไม่นิยมเจาะหน้าต่าง ด้านหนึ่งทำเป็นชานลดระดับ มีสะพานทางเดินติดต่อไปยังกลุ่มเรือนหลังอื่นๆ ซึ่งเป็นเรือญาติ หรือเพื่อนบ้าน ด้านที่ติดชานจะลดระดับทำทำน้ำเทียบเรือ ด้านหนึ่งของเรือนที่หันออกสู่แม่น้ำ หรือทะเล จะปักเสาไม้ไผ่ไว้เป็นจำนวนมาก เพื่อกันคลื่น มีชานกว้างด้านหน้า นอกจากจะใช้ประโยชน์ขนสินค้าขึ้นลงแล้ว ยังใช้พื้นที่นี้ตากปลาที่ทำเค็มไว้ให้แห้ง ตลอดจนเก็บหมักสินค้าบางชนิดด้วย การประกอบอาชีพเจริญขึ้นตามลำดับ ทำให้ชาวประมงที่อยู่เรือนเครื่องผูกชั่วคราว มีฐานะดีขึ้น ได้เปลี่ยนเป็นเรือนไม้จริงถาวรในภายหลังเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่แบ่งเป็น หมู่บ้านริมแม่น้ำ และหมู่บ้านริมทะเล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใช้เรือในการประมงทั้งน้ำจืด
ธุรกิจที่ต่อเนื่องจากการประมง

พื้นที่มีศักยภาพด้านการ
ประมง คมนาคมทางน้ำ

ภาพที่ 2.19 ศักยภาพในการประมงของพื้นที่ปากพนัง (ที่มา:กรมประมง)

2.2.1.3 หมู่บ้านริมแม่น้ำลำคลอง :เป็นหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ๆ กับทางออกสู่ทะเล บริเวณปากแม่น้ำ หรือปากคลอง และขยายตัวเป็นแถวลึกเข้าไป เป็นทำเลที่เหมาะสมในการตั้งบ้านเรือน เพราะหลบลมมรสุมได้ดี เรือแพกอาศัยสามารถต่อเติมขยายคานยาวได้มาก แต่ต้องทำท่อน้ำขนส่งสินค้าหลายระดับ เพื่อความเหมาะสมในเวลาน้ำขึ้น และน้ำลง¹³ เรือในพื้นที่ใกล้แม่น้ำส่วนใหญ่จะมีการวางเสาไว้บนตอม่อดินเสา ซึ่งจะก่ออิฐฉาบปูน จะใช้ไม่ในการก่อสร้างรูปทรงของเรือเป็นเรือไม้ ใต้ถุนสูงพอประมาณไม่สูงมากพอ ลอดผ่านได้ เรือแพกอาศัยในที่นี้ ได้แก่ เรือเครื่องผูกในยุคแรกและเรือเครื่องสับ เมื่อเข้าสู่ช่วงสมัยใหม่ ก็มีการรับองค์ความรู้ทางการก่อสร้างเข้ามาเพิ่มก่อให้เกิดเป็น เรือก่ออิฐฉาบปูน เพิ่มเข้ามาในภายหลัง ในปัจจุบันที่เป็นสมัยใหม่

หมู่บ้านริมแม่น้ำลำ
คลอง

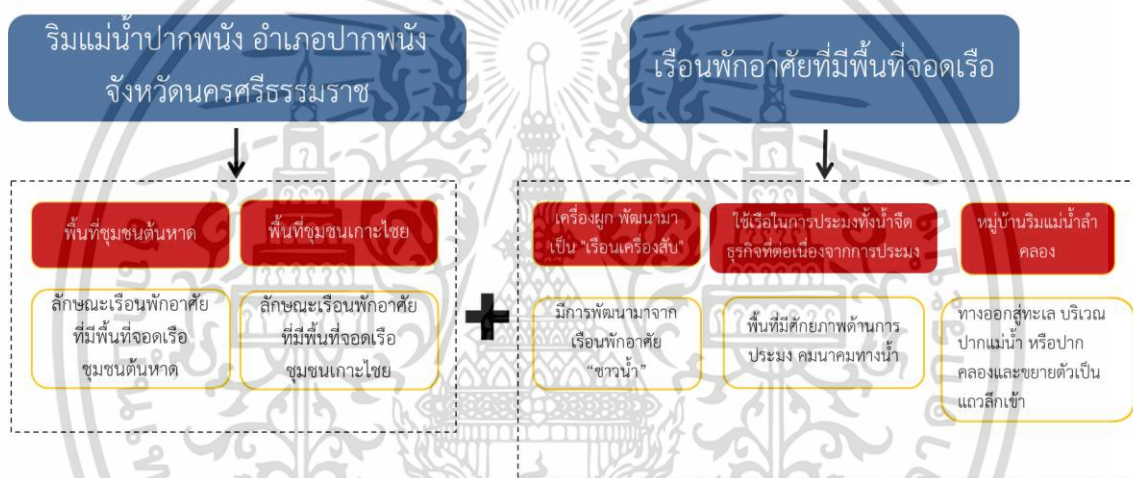
ทางออกสู่ทะเล บริเวณปากแม่น้ำ
หรือปากคลองและขยายตัวเป็นแถว
ลึกเข้า

ภาพที่ 2.20 เรือพื้นบ้านกับหมู่บ้านริมแม่น้ำลำคลอง

¹³ มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทย. (ม.ป.ป.).

ภาพที่ 2.21 เรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือ

ภาพที่ 2.22 เรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพื้ง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.3 ทฤษฎีสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

1 ความหมายและคำจำกัดความสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

ในปีค.ศ. 1978 Oliver ไดเสนอคานิยาม สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นหมายถึง“การก่อสร้างด้วยวิธีการพื้นบ้าน (native science of building)” ซึ่งมาจากการศึกษารากศัพท์ของคำว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“architecture” และ “vernacular” นิยามที่ความชัดเจนและเหมาะสมได้ในภายหลัง¹⁴ (โอฬาร รัตน์ มณี, 2009)

นอกจากนี้ Rapaport (1990) กล่าวว่ามีการให้คำนิยามของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น พื้นถิ่นอีกหลาย ความหมาย เสนอว่า สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นคือ “ผลผลิต” (product) แต่แคร์ของสถาปัตยกรรมอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะสื่อความหมายได้ทั้งหมด สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นควรมีความหมายรวมถึงกิจกรรมเชิงปฏิบัติ (practical activity) ที่ดำเนินไปอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการ (process) และความรู้ความเชี่ยวชาญพิเศษซึ่งมีความสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับการออกแบบความเป็นพื้นถิ่นการพึ่งพาอาศัยความสัมพันธ์ทางสังคมในการสร้างสภาพแวดล้อมโดยเผยให้เห็นสภาพการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยต่างๆที่เป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ความหลากหลายและความสลับซับซ้อนของความสัมพันธ์ทางสังคมก่อให้เกิดคุณลักษณะของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น”¹⁵

วิโรฒ ศรีสุโร (2544) กล่าวว่า สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นย่อมมีข้อแตกต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นประกอบด้วยอิทธิพลทางสภาพภูมิอากาศความเชื่อและศาสนาสภาพเศรษฐกิจ วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการ”

วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์ (2544) กล่าวว่า “สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเป็นงานศิลปะที่อาศัยประสบการณ์และความชำนาญของกลุ่ม ชนของสังคมสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมขึ้นมาและถ่ายทอดสู่สมาชิกรุ่นหลังเปรียบดั่งการมอบรมรดกทางวัฒนธรรมการก่อสร้างของแต่ละสังคม”

อนุวิทย์ เจริญศุภกุล (2528) กล่าวว่า สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นหมายถึง สถาปัตยกรรมประเพณี ที่ดำรงอยู่ในชุมชนพื้นถิ่น ส่วนใหญ่จะเป็นงานสถาปัตยกรรมที่เชื่อมโยงกับอาชีพวิถีชีวิตและการอยู่อาศัย โดยมีใช้สถาปัตยกรรมแบบประเพณีไทยโดยตรง และเป็นสถาปัตยกรรมที่มีประวัติที่ยืนยาวที่สุด

Paul Oliver. (1997). กล่าวว่า “สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ในหลายประเทศ ทั่วโลก กำลังถูกคุกคามผ่านการทำลายทิ้งโดยเจตนา การเป็นไปตามธรรมชาติและการรื้อถอนไม่ถึงการณ” ปัจจัยสำคัญที่ทำให้รูปแบบประเพณีดั้งเดิมและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นสูญหายไป คือการมีรูปแบบวิถีชีวิตสมัยใหม่และ

¹⁴ ระวีวรรณ โอฬารรัตน์มณี. (2009). สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น. วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรม สจล., 58.

¹⁵ ธนิศร เสถียรนาม. (2557). 6 กระบวนทัศน์ในการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น. วารสารหน้าจั่ว_2557., 266.

สถาปัตยกรรมรูปแบบในเมืองมาแทนที่ โดยยึดครองอย่างได้โดยไม่เหลือร่องรอย¹⁶ การศึกษาเพื่อรวมข้อมูลเพื่อให้ดำรงอยู่ในอนาคตได้จึงมีความสำคัญ อาคารที่พักอาศัยและอาคารชนิดอื่น ที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่หาได้ ถูกสร้างและเป็นกรรมสิทธิ์ของทางผู้สร้างและชุมชน โดยใช้เทคโนโลยีตามแบบอย่างประเพณีที่สืบทอดกันมาเพื่อรองรับกับความต้องการเฉพาะพื้นที่โดยคำนึงถึงค่านิยม เศรษฐกิจ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของกลุ่มคน¹⁷

2 แนวทางการศึกษาตัวสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

2.1 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น Paul Oliver

1 แนวทางจดบันทึกและเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับอิทธิพลจากชาติตะวันตกและกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในวงวิชาการสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในประเทศไทยมาตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 20 มีวัตถุประสงค์เพื่อบันทึกรูปแบบสถาปัตยกรรมทางกายภาพและศึกษาเนื้อหาที่แฝงอยู่ในรูปทรงอาคาร

2 แนวทางศึกษาคติความเชื่อประเพณีที่ผูกพันกับรูปทรง เช่นการศึกษาคติความเชื่อในเรื่องที่พักอาศัย ที่นำพามาสู่การใช้รูปทรงต่างๆในการออกแบบอาคารที่พักอาศัย

3 แนวทางศึกษาแบบองค์รวมมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม ที่ส่งผลต่อรูปแบบอาคารสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นโดยการใช้วิธีการบูรณาการ การนำแนวทางศาสตร์วิชาที่หลากหลายทั้งด้านประวัติศาสตร์มานุษยวิทยาสังคมศาสตร์สถาปัตยกรรมศาสตร์¹⁸

ภาพที่ 2.23 การศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น Paul Oliver

¹⁶ Paul Oliver. (1997). The Encyclopedia of Vernacular Architecture of the World. Cambridge: Cambridge University Press.

¹⁷ ระวีวรรณ โอปารัตน์มณี. (2009). สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น. วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรม จสจ., 58.

¹⁸ ธนิศร เสถียรนาม. (2557). 6 กระบวนทัศน์ในการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น. วารสารหน้าจั่ว_2557., 276.

2.2 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นวิธีการของ R.W. BRUN SKILL เป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับใช้ศึกษาจากหนังสือ VERNACULAR ARCHITECTURE ที่เขียนขึ้นสรุปแนวทางการศึกษาเป็นหัวข้อใหญ่ๆได้ดังนี้

1 การศึกษาประเภทของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ซึ่งแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆไว้ 3 ประเภท คือ

1.1 อาคารประเภทที่พักอาศัย

1.2 อาคารสำหรับประกอบการทางเกษตรกรรม ได้แก่ คอกสัตว์ ยุ้งข้าว โรงเกวียน

1.3 อาคารสำหรับประกอบการอุตสาหกรรมของชาวบ้าน เช่น โรงสีข้าว โรงกั้นหลม โรงงานปั่นหม้อ โรงงานช่างเหล็ก ฯลฯ

2 การศึกษาสำรวจที่ตั้งของสภาพอากาศพื้นถิ่น โดยการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ สภาพดินฟ้าอากาศ สภาพทางธรณีวิทยา ฯลฯ

3 การศึกษาในรายละเอียดของส่วนประกอบสถาปัตยกรรม จากวัสดุและวิธีการก่อสร้างโดยการแยกส่วนประกอบอาคารออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

3.1 ผนัง วัสดุและวิธีการก่อสร้าง

3.2 หลังคา - รูปร่าง วัสดุและวิธีการก่อสร้าง

3.3 แพลนและรูปตัด บันได ประตูและหน้าต่าง

3.4 รายละเอียด

การศึกษาเบื้องต้น จำต้องศึกษาค้นคว้าหาลักษณะของรูปแบบอาคารโดยการสำรวจ วัดขนาดอาคารที่จะค้นคว้านั้น ด้วยการเขียนร่างภาพ ถ่ายภาพเป็นข้อมูลเบื้องต้น ตามหลักการศึกษาศาปัตยกรรม เพื่อจะใช้เป็นฐานในการวิเคราะห์เนื้อหา และประเด็นที่ต้องการศึกษาในแง่มุมที่ต้องการศึกษาได้อย่างสะดวกแบบอาคารที่เขียนขึ้นมานี้ทำให้เราทราบชัดในเบื้องต้นคือ รูปลักษณะของอาคารที่เราต้องการนั้นเองเพื่อจะใช้สำหรับการตีความจากการวิเคราะห์ต่อไป

4 การวิเคราะห์เบื้องต้นจากการบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์หาเนื้อที่ใช้สอยวัฒนธรรมของกลุ่มชนได้ดังนี้

1 วิเคราะห์หาขนาดของพื้นที่ใช้สอยแต่ละประเภทของอาคาร

2 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อที่ใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

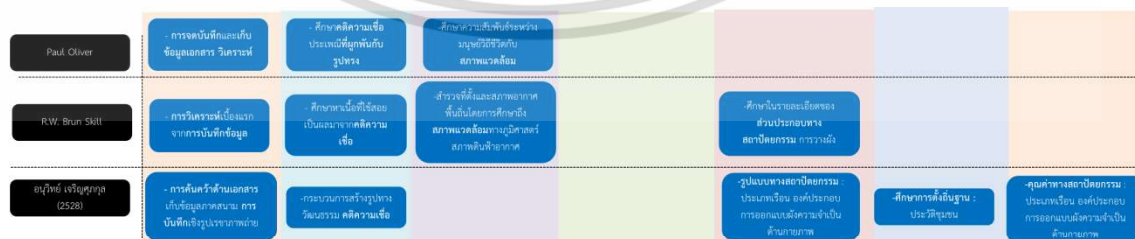
- 3 กิจกรรมที่เกิดขึ้นในเนื้อที่ใช้สอยตามมิติของเวลา
- 4 วัฒนธรรมของกลุ่มชนอันเป็นผลมาจากคติความเชื่อ
- 5 แบบแผนของการดำรงชีวิตที่สัมพันธ์หรือมีผลต่อกิจกรรมต่าง ๆอันเกิดขึ้นภายในอาคาร

ภาพที่ 2.24 แผนภาพการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นวิธีการของ R.W. BRUN SKILL

2.3 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โดยอนุวิทย์ เจริญศุภกุล (2528) การศึกษางานสถาปัตยกรรมในเชิงวัฒนธรรมนั้น จะมีความสลับซับซ้อนเป็นอย่างมาก จึงจัดแผนภาพตัวแบบการศึกษามา ดังนี้

- 1.ศึกษาการตั้งถิ่นฐาน : ประวัติชุมชน ภูมิศาสตร์-เศรษฐกิจ
- 2.กระบวนการสร้างรูปทางวัฒนธรรม : คติความเชื่อ ความหมายสัญลักษณ์ องค์ประกอบครุว์เรือน การสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
3. รูปแบบทางสถาปัตยกรรมและคุณค่าทางสถาปัตยกรรม : ประเภทเรือน องค์ประกอบ การออกแบบผังความจำเป็นด้านกายภาพ การก่อสร้าง
- 4.การค้นคว้าด้านเอกสาร : เก็บข้อมูลภาคสนาม การบันทึกเชิงรูปเรขาคณิต ภาพถ่าย

ภาพที่ 2.25 แผนภาพการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โดยอนุวิทย์ เจริญศุภกุล (2528)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น วิวัฒน์ เตมีย์พันธ์ (2530) ในการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ได้ระบุวิธีการศึกษาแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1 ศึกษาค้นคว้าหาลักษณะของรูปแบบอาคาร โดยการสำรวจวัดขนาดอาคารที่จะ ค้นคว้านั้น ด้วยการเขียนร่างภาพ ถ่ายภาพเก็บไว้เป็นข้อมูลเบื้องต้น ตามหลักการศึกษาของ สถาปัตยกรรม

2 นำข้อมูลจดบันทึกเขียนแบบละเอียด เพื่อศึกษาปริมาตรของรูปทรง ปริมาตรของเนื้อที่ (Space) ความสัมพันธ์ของ ปริมาตรของพื้นผิว (Surface) ตลอดถึงความสัมพันธ์ของเนื้อที่ภายในอาคาร

3 นำแบบอาคารมาทำการวิเคราะห์

3.1 วิเคราะห์หาเนื้อที่ใช้สอยโดยวิเคราะห์หาขนาดของพื้นที่ ขนาดของเนื้อที่

3.2 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อที่ใช้สอย กิจกรรมที่เกิดขึ้นในเนื้อที่ใช้สอย และ ความสัมพันธ์ของกิจกรรมกับพื้นที่ใช้สอยตลอดถึงพฤติกรรมจากการสังเกต สัมภาษณ์ และ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคติความเชื่อของท้องถิ่นนั้น

3.3 วิเคราะห์ระบบโครงสร้าง ธรรมชาติของวัสดุก่อสร้างที่กำหนดวิธีการก่อสร้าง ระบบการระบายอากาศภายในอาคาร การจัดวางพื้นที่ใช้สอยกับสภาพแวดล้อมทาง ภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศและทิศทางของแดดลม วิธีการแก้ปัญหาจากผลกระทบของธรรมชาติ การเลี้ยง

4 ประเมินคุณค่าอาคารด้านต่างๆ

4.1 คุณค่าของการแก้ปัญหาเรื่องประโยชน์ใช้สอย

4.2 คุณค่าของการก่อสร้างและการใช้วัสดุ ระบบวิธีการของโครงสร้างที่ทำให้เกิดความมั่นคงแข็งแรง

4.3 คุณค่าทางความงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Paul Oliver	การจดบันทึกและเก็บข้อมูลสาร วิเคราะห์	ศึกษาคิดความเชื่อมโยงเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปภาพ	ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์ใช้วัตถุกับสภาพแวดล้อม				
R.W. Brun Skill	การวิเคราะห์เชิงเอกสารจากสารบันทึกข้อมูล	ศึกษาแนวคิดเชื่อมโยงเป็นอมตะความคิดความเชื่อ	สำรวจคดีและสภาพอากาศที่สนับสนุนการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์สภาพดินฟ้าอากาศ			ศึกษามิวราลและเอกสารของส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม การวาดผัง	
อนุวัฒน์ เจริญศุภกุล (2528)	- การค้นคว้าด้านเอกสารเก็บข้อมูลภาคสนาม การบันทึกเชิงรูปธรรมภาคสนาม	- การรวบรวมการรังรูปภาพวัฒนธรรม ศิลปะความเชื่อ				รูปแบบทางสถาปัตยกรรม ประติมากรรม องค์ประกอบ การออกแบบสิ่งแวดล้อมข้างใน ด้านกายภาพ	ศึกษาการตั้งถิ่นฐาน ประวัติชุมชน
วิวัฒน์ เตมียพันธ์ (2530)	- นำข้อมูลลงบันทึกเป็นแบบแผนที่ เพื่อศึกษาปริมาณของรูปทรง	- นำแบบทดสอบมาทำการศึกษาวิเคราะห์ของเบื้องต้นที่พฤติกรรมเกี่ยวกับศิลปะ ความเชื่อของเมืองนั้น				ศึกษาลักษณะของรูปแบบอาคาร โดยการทำประวัติขนาดอาคาร ถ่ายภาพเก็บไว้เป็นข้อมูลเบื้องต้น	- การประเมินคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ การใช้วัสดุ ความงาม

ภาพที่ 2.26 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น วิวัฒน์ เตมียพันธ์ (2530)

2.5.แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น อรศิริ ปาณินท์ (2543) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอีกทางหนึ่งคือ ประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม การวางผังชุมชน นิเวศวิทยาของพื้นที่ ภูมิอากาศวิทยา ศาสนาและความเชื่อ เศรษฐกิจชุมชน

Paul Oliver	การจดบันทึกและเก็บข้อมูลสาร วิเคราะห์	ศึกษาคิดความเชื่อมโยงเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปภาพ	ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์ใช้วัตถุกับสภาพแวดล้อม				
R.W. Brun Skill	การวิเคราะห์เชิงเอกสารจากสารบันทึกข้อมูล	ศึกษาแนวคิดเชื่อมโยงเป็นอมตะความคิดความเชื่อ	สำรวจคดีและสภาพอากาศที่สนับสนุนการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์สภาพดินฟ้าอากาศ			ศึกษามิวราลและเอกสารของส่วนประกอบทางสถาปัตยกรรม การวาดผัง	
อนุวัฒน์ เจริญศุภกุล (2528)	- การค้นคว้าด้านเอกสารเก็บข้อมูลภาคสนาม การบันทึกเชิงรูปธรรมภาคสนาม	- การรวบรวมการรังรูปภาพวัฒนธรรม ศิลปะความเชื่อ				รูปแบบทางสถาปัตยกรรม ประติมากรรม องค์ประกอบ การออกแบบสิ่งแวดล้อมข้างใน ด้านกายภาพ	ศึกษาการตั้งถิ่นฐาน ประวัติชุมชน
วิวัฒน์ เตมียพันธ์ (2530)	- นำข้อมูลลงบันทึกเป็นแบบแผนที่ เพื่อศึกษาปริมาณของรูปทรง	- นำแบบทดสอบมาทำการศึกษาวิเคราะห์ของเบื้องต้นที่พฤติกรรมเกี่ยวกับศิลปะ ความเชื่อของเมืองนั้น				ศึกษาลักษณะของรูปแบบอาคาร โดยการทำประวัติขนาดอาคาร ถ่ายภาพเก็บไว้เป็นข้อมูลเบื้องต้น	- การประเมินคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ การใช้วัสดุ ความงาม
อรศิริ ปาณินท์ (2543)		ศึกษาวัฒนธรรมและความเชื่อ วัฒนธรรม	ด้านสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ภูมิศาสตร์ นิเวศวิทยาชุมชน	เศรษฐกิจชุมชน			ศึกษาประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน

ภาพที่ 2.27 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น อรศิริ ปาณินท์ (2543)

2.6 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นโดยปริญญา ชูแก้ว (2556) ได้เสนอประเด็นในการสำรวจและเก็บข้อมูล การอนุรักษ์ชุมชนที่อยู่อาศัยดั้งเดิม ใน 4 ด้าน ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสถาปัตยกรรม ดังนี้

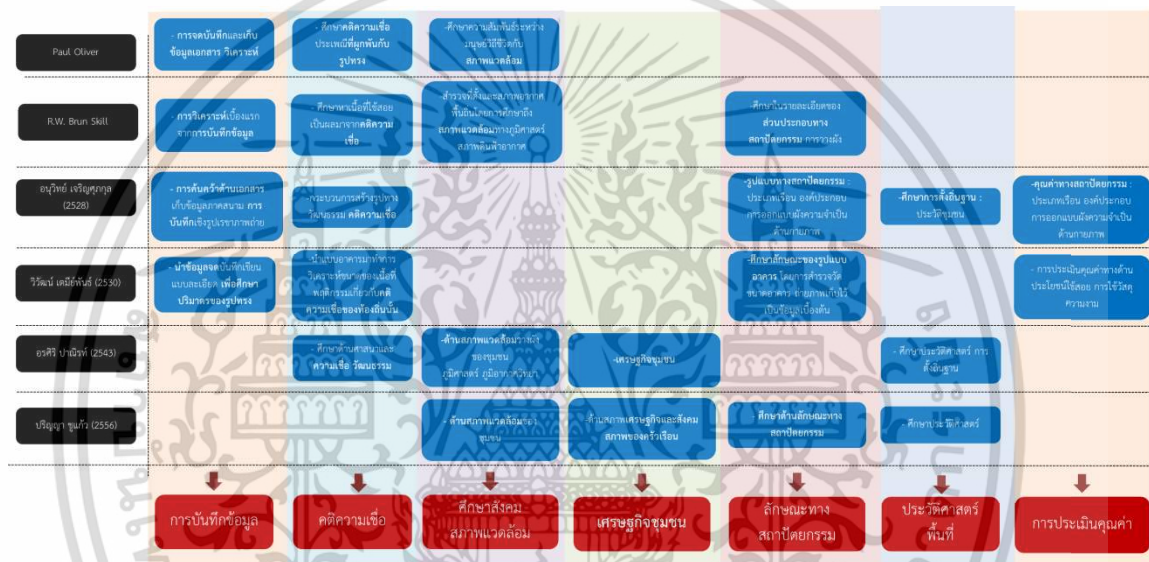
1 ด้านประวัติศาสตร์ จะศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิธีการเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ รวมทั้งข้อมูลทุติยภูมิ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2 ด้านลักษณะทางสถาปัตยกรรม จะศึกษาพัฒนาการของอาคาร ด้านสภาพ รูปแบบ วัสดุที่ใช้ ในการก่อสร้าง อายุ และกิจกรรมภายในอาคาร วิธีการเก็บข้อมูลใช้การถ่ายภาพ การ วาดภาพ การรังวัด อาคาร การเขียนแบบ ทางสถาปัตยกรรม การสังเกต การสัมภาษณ์ รวมทั้ง ข้อมูลทุติยภูมิ

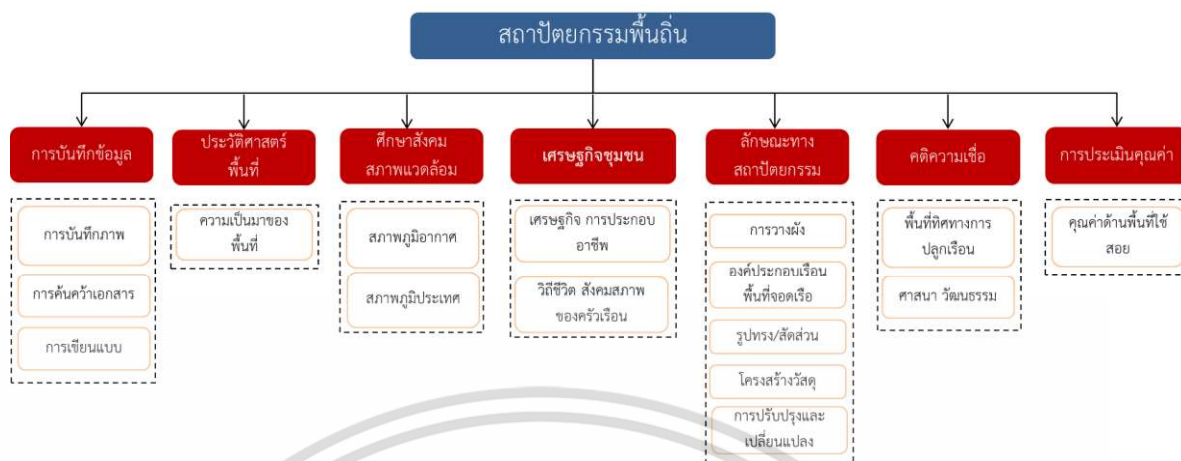
3 ด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน จะศึกษาถึงการสัญจรและการเข้าถึง ระบบ สาธารณูปโภค และสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป วิธีการเก็บข้อมูลใช้ การสังเกต การสัมภาษณ์ รวมทั้งข้อมูลทุติยภูมิ

4 ด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม จะศึกษาสภาพของครัวเรือน รายได้ รายจ่าย และ ความสัมพันธ์ภายในชุมชน วิธีการเก็บข้อมูลใช้การ สังเกต และการสัมภาษณ์

ภาพที่ 2.28 แบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

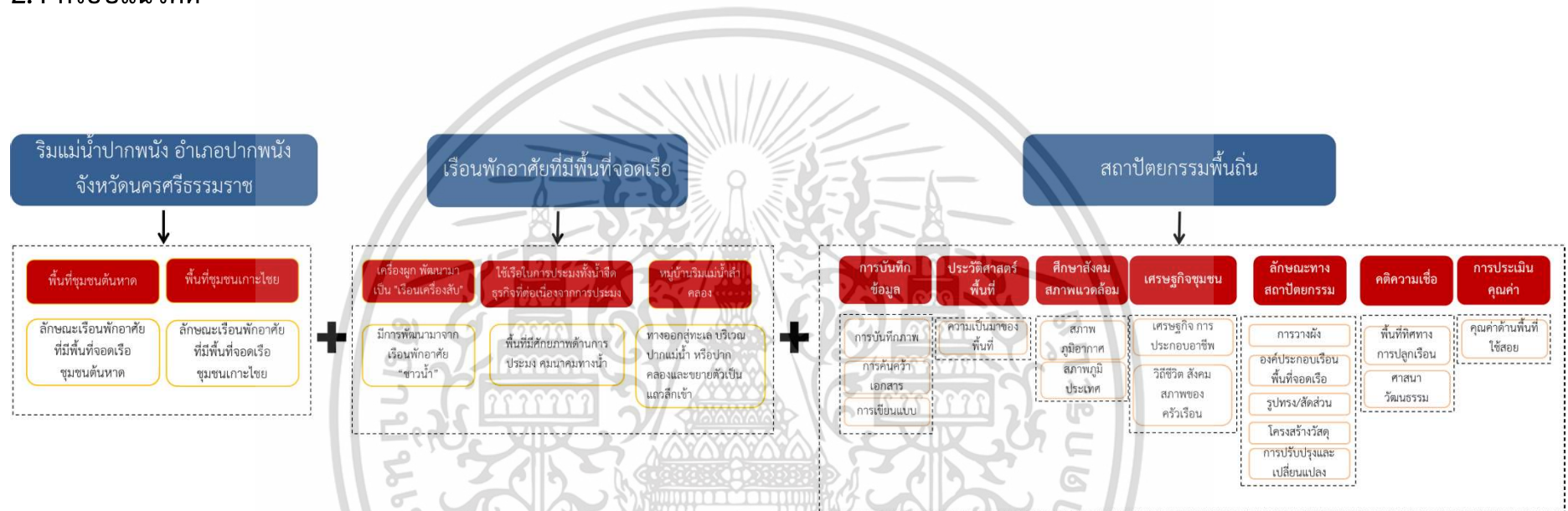
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.29 แนวทางการศึกษาเรือนพักอาศัยพื้นถิ่น (ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 กรอบแนวคิด

ภาพที่ 2.30 กรอบแนวคิด

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย การสร้างเครื่องมือสำหรับการสำรวจ

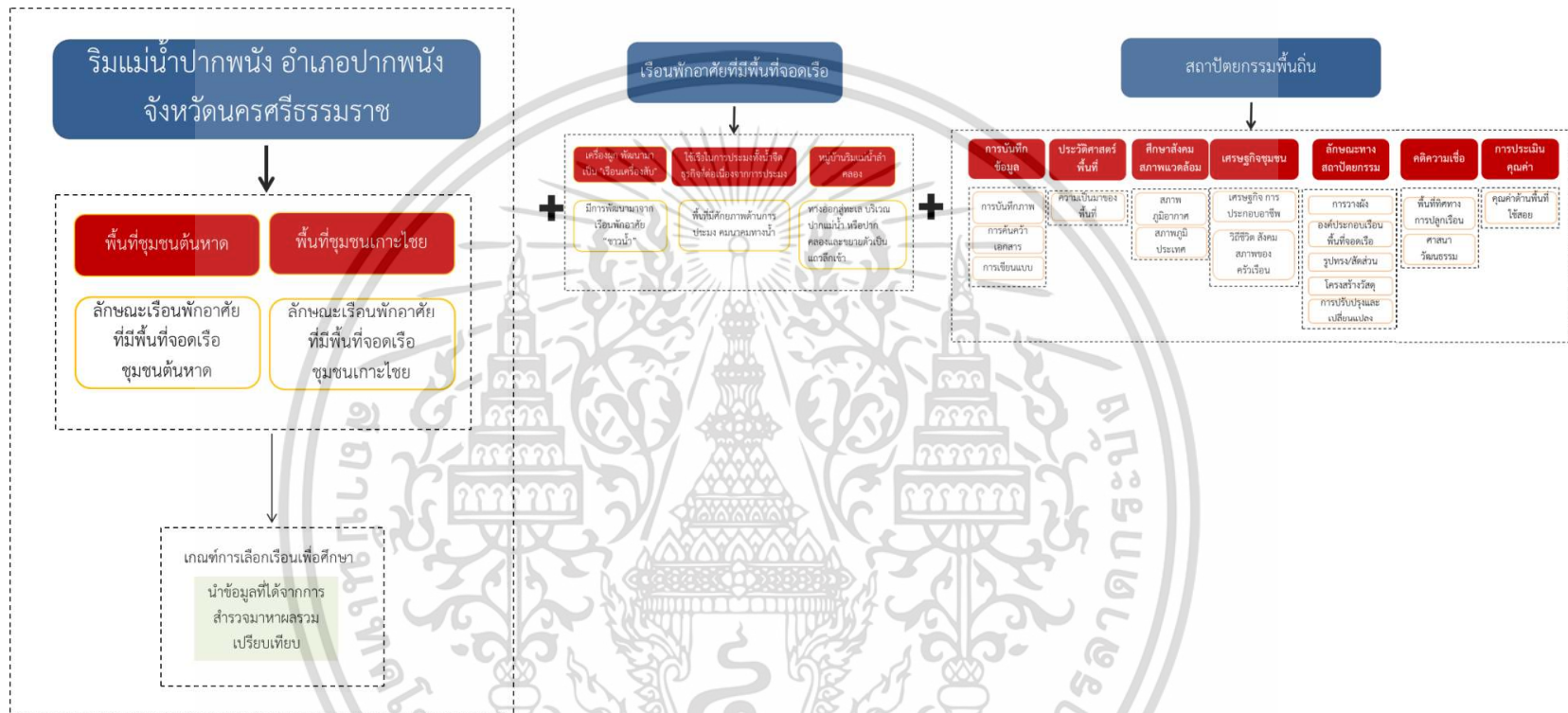
การศึกษา เน้นศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมเรือนพื้นถิ่นริมแม่น้ำ อำเภอพานัง จังหวัด นครศรีธรรมราช เป็นหลัก โดยมีกระบวนการศึกษาข้อมูลด้านอื่น ๆ ประกอบขอบเขตการศึกษา คือ ขอบเขตเฉพาะรูปแบบสถาปัตยกรรมเรือนพักอาศัยพื้นถิ่น โดยทำการศึกษารูปแบบและองค์ประกอบของ เรือนรวมถึงการใช้งาน 40ปีขึ้นไป สภาพแวดล้อมเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยได้ กำหนดกระบวนการ ดังนี้

- 3.1 วิธีการวิจัย
- 3.2 วิธีดำเนินการวิจัย
- 3.3 การสร้างเครื่องมือในการสำรวจและเก็บข้อมูล
- 3.4 วิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการสำรวจ

3.1 วิธีการวิจัย

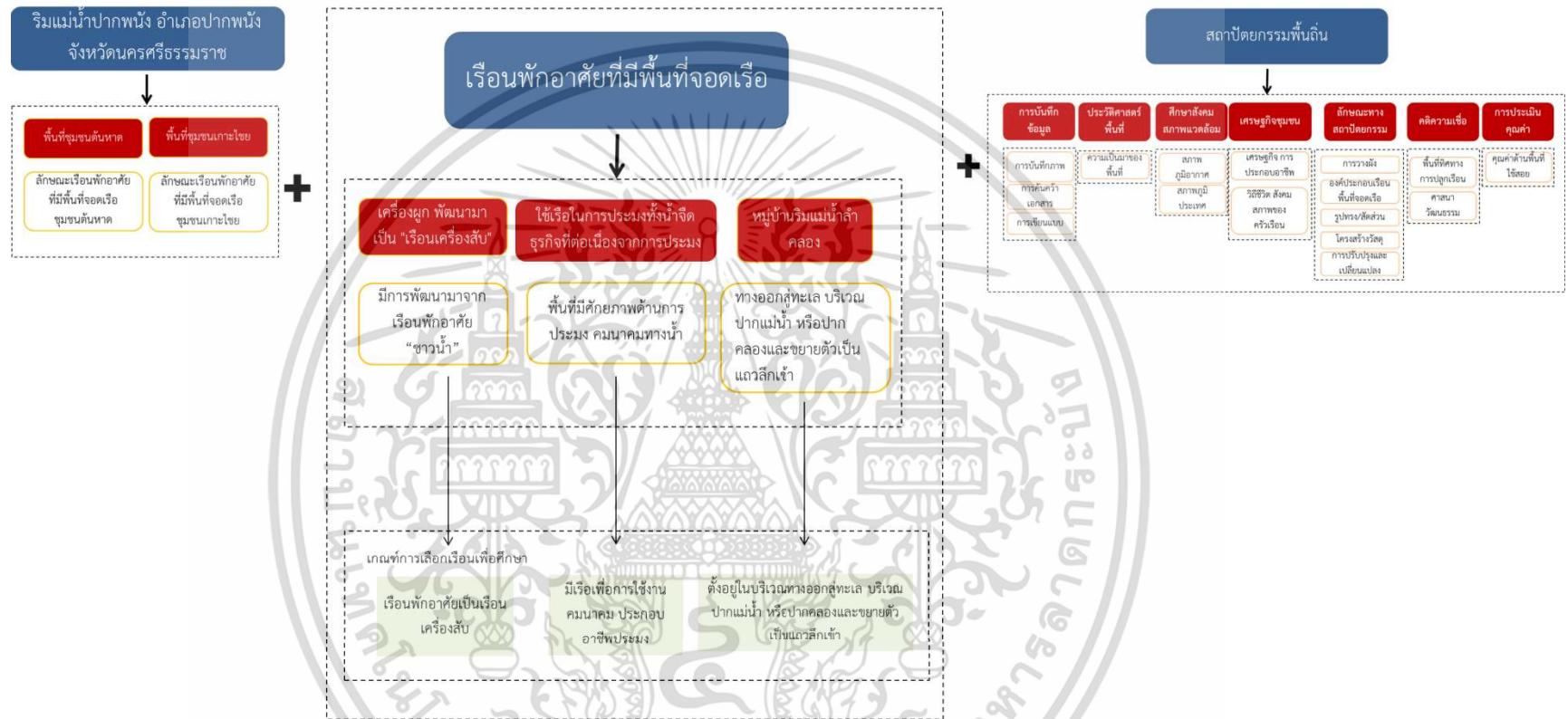
วิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) โดยการศึกษาวิจัยเอกสารเป็นการศึกษา ข้อมูลเอกสาร การศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การศึกษาวิจัยเอกสารเป็นการศึกษา ข้อมูลเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย บทความเชิงวิชาการ และสื่อสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในพื้นที่ และ การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่จะเป็นการเก็บข้อมูลทาง กายภาพของเรือนพักอาศัยผ่านแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย จากทฤษฎีสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในเบื้องต้น สำรวจและการสัมภาษณ์ผู้คนในพื้นที่ เพื่อมุ่งทำความเข้าใจ พฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายในบริบทต่างๆ และเก็บตัวอย่างเรือนพักอาศัยจากเกณฑ์อายุที่ มากกว่า40ปี เป็นเรือนไม้เครื่องสับและอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่กำหนดไว้ โดยจากการสำรวจจึงได้มีการคัดเลือกเรือนพักอาศัยตัวอย่างมาเพื่อการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

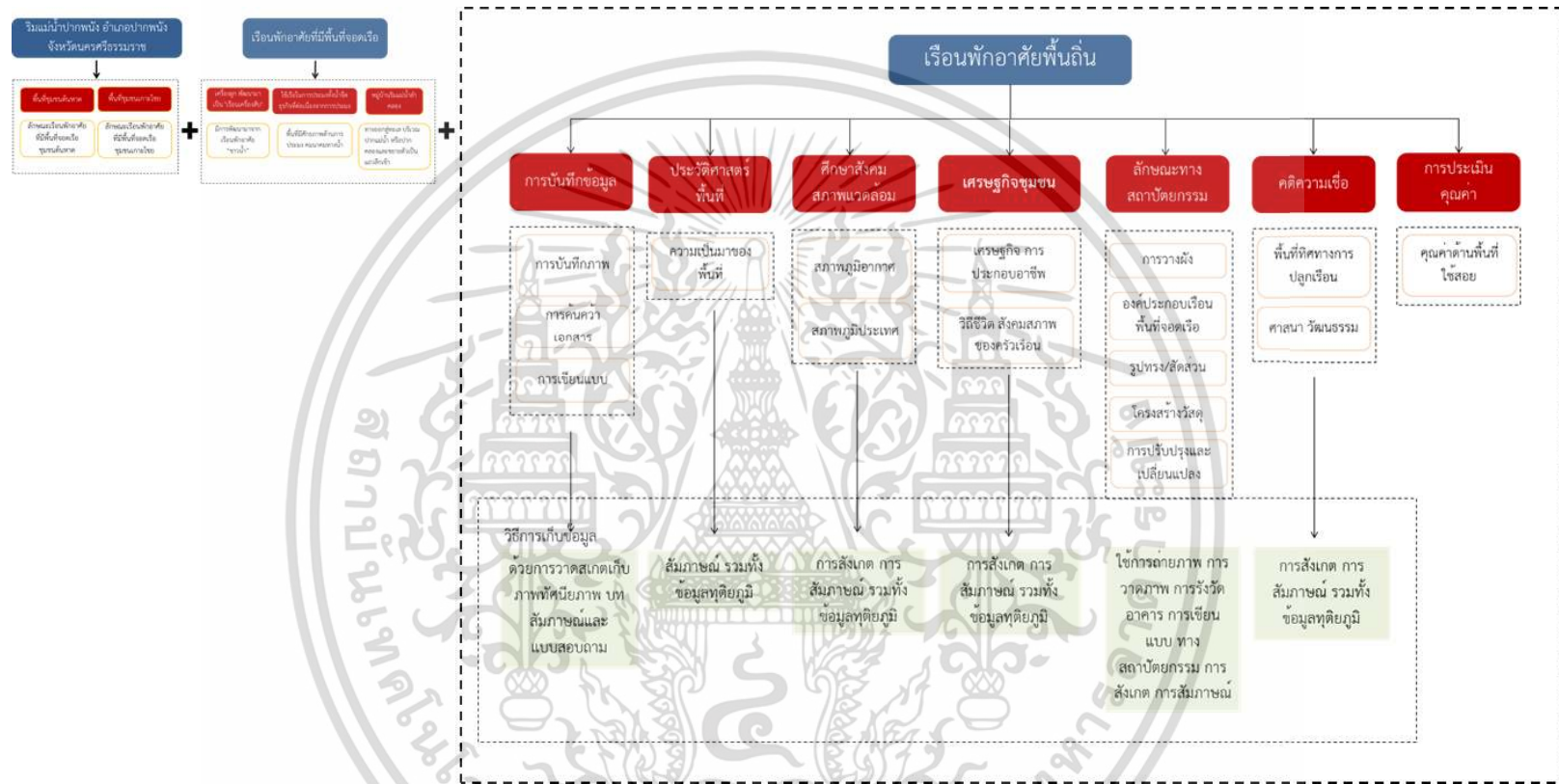

ภาพที่ 3.1 เครื่องมือและแนวทางการศึกษาพื้นที่ริมแม่น้ำปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

ภาพที่ 3.2 เครื่องมือและแนวทางการศึกษาเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือ (ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

ภาพที่ 3.3 เครื่องมือและแนวทางการศึกษาเรือนพักอาศัยพื้นถิ่น
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

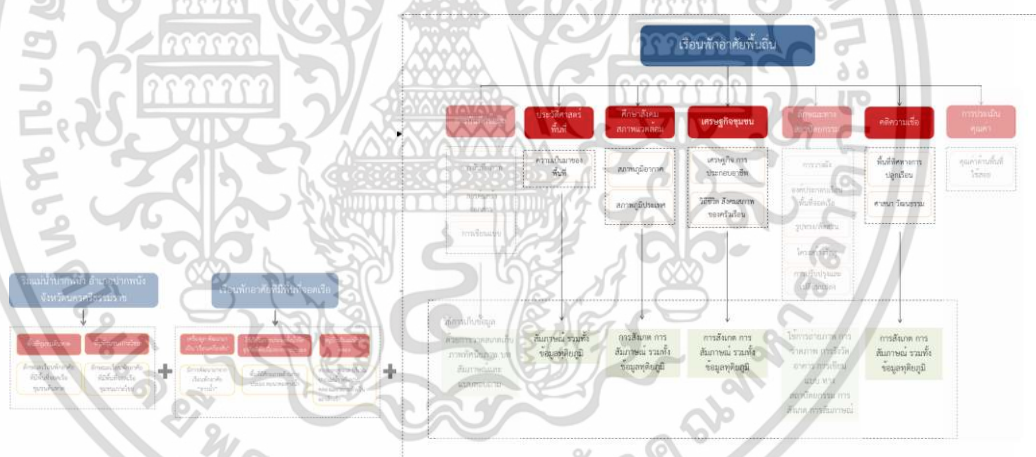
1. รวบรวมข้อมูลทฤษฎี เอกสารที่เป็นบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สามารถนำมาศึกษาทำความเข้าใจ ประกอบไปด้วย 3 หัวข้อ ได้แก่

1.1 การศึกษาประวัติศาสตร์พื้นที่ ความเป็นมาและคุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ของพื้นที่ จากอดีตถึงปัจจุบัน

1.2 การศึกษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ ครอบคลุมหัวข้อสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิประเทศ วิถีชีวิตและการประกอบอาชีพในพื้นที่

1.3 การศึกษาเศรษฐกิจในพื้นที่ ครอบคลุมหัวข้อ วิถีชีวิตและการประกอบอาชีพในพื้นที่

1.4 คติความเชื่อประเพณีวัฒนธรรม ทิศทางการปลูกเรือนการวางพื้นที่ใช้งาน ด้านศาสนาคติความเชื่อและวัฒนธรรมกิจกรรมในพื้นที่

ภาพที่ 3.4 ข้อมูลที่ต้องรวบรวมข้อมูลทฤษฎี เอกสารที่เป็นบทความจากกรอบแนวคิด

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2. รวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการถ่ายภาพนิ่งและรูปแบบของเรือนในพื้นที่ที่สนใจศึกษา โดยให้ครอบคลุมเนื้อหา ในส่วนต่างๆ เช่น

2.1 ศึกษาและทำการบันทึกรวบรวมข้อมูล ทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ด้วยการสเก็ตแบบ เก็บภาพทัศนียภาพ บทสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพื้นที่ ผ่านการสัมภาษณ์

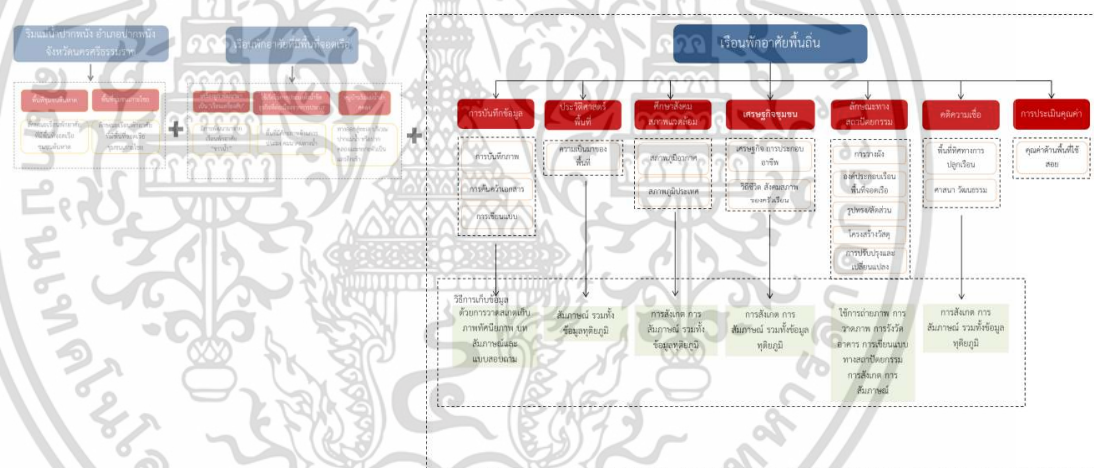
2.3 ศึกษาสภาพแวดล้อม สภาพภูมิอากาศ พื้นที่ตั้งรูปแบบและลักษณะที่ตั้ง

2.4 ศึกษาเศรษฐกิจ วิถีชีวิตและการประกอบอาชีพในพื้นที่

2.5 ศึกษาลักษณะทางสถาปัตยกรรม ทำแบบสอบถามเชิงสำรวจและสัมภาษณ์คนในพื้นที่ ในเรื่องที่พิกอาศัยตามหัวข้อย่อยต่าง ๆ เพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.6 ศึกษาทัศนคติความเชื่อ ที่มีผลต่อการวางรูปแบบและตัวเรือนพิกอาศัย ผ่านการสัมภาษณ์

2.7 การประเมินคุณค่า ซึ่งในที่นี้ได้เลือกเฉพาะการประเมินคุณค่าทางด้านพื้นที่การใช้งานที่สามารถวิเคราะห์ได้โดยผ่านการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาความสัมพันธ์ด้านการใช้สอยครัวเรือน

ภาพที่ 3.5 เนื้อหาข้อมูลที่ต้องรวบรวมผ่านการลงภาคสนามจากกรอบแนวคิด

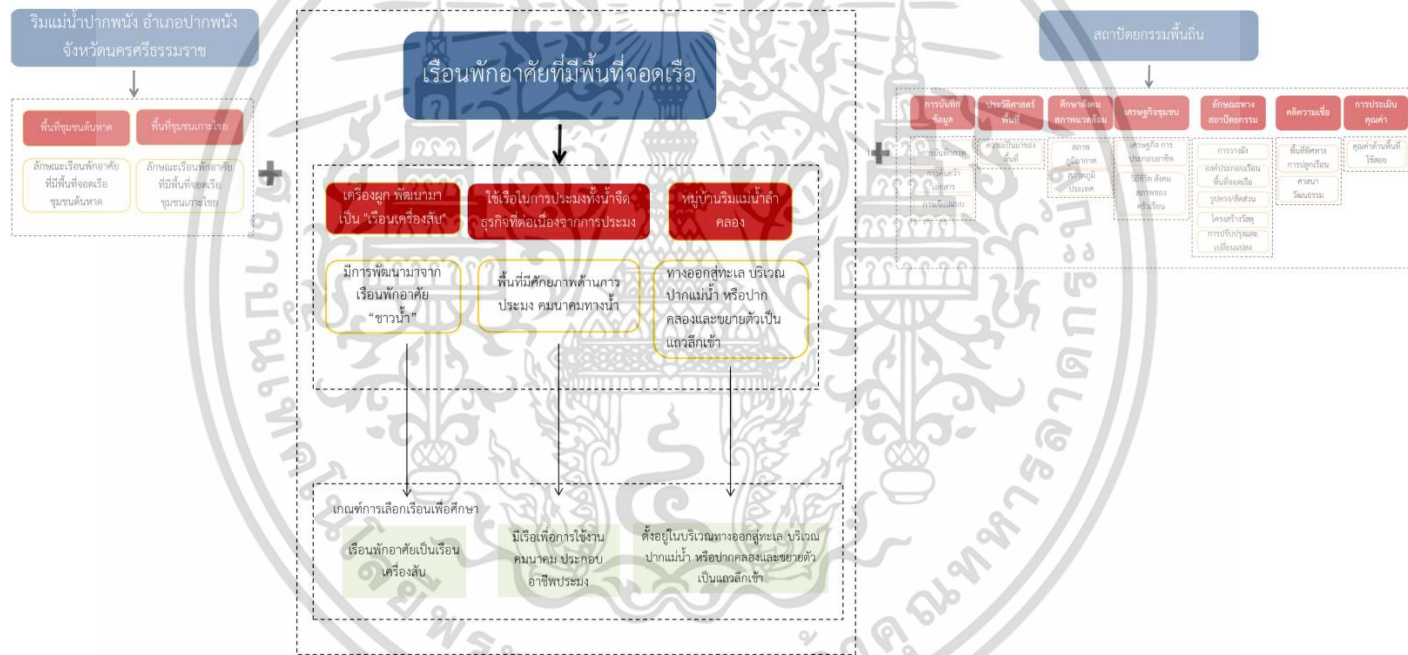
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

3.3 การสร้างเครื่องมือในการสำรวจและเก็บข้อมูล

การสร้างแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของชาวบ้านในพื้นที่ โดยมี การศึกษาแบบองค์รวมและมีการศึกษาข้อมูลด้านอื่นๆ ประกอบขอบเขตการศึกษา คือขอบเขตเฉพาะ รูปแบบสถาปัตยกรรมเรือนพิกอาศัยพื้นถิ่น โดยทำการศึกษารูปแบบและองค์ประกอบของเรือนรวมถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

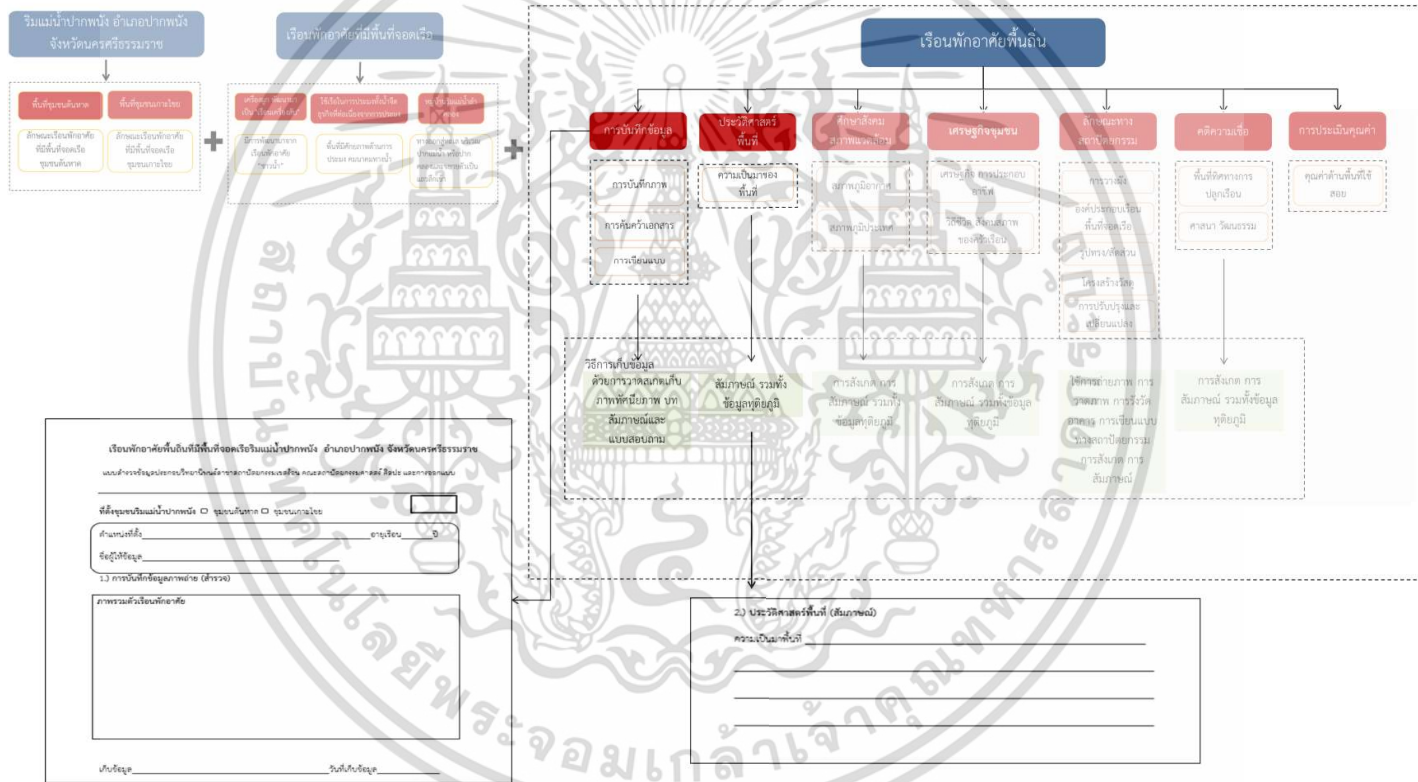
3.3.1 การสร้างเกณฑ์การคัดเลือก จากการทบทวนวรรณกรรมเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดรถ สามารถตั้งเกณฑ์การคัดเลือกในการสำรวจกลุ่มตัวอย่างได้ 1 เรือนพักอาศัยเป็นเรือนเครื่องสับ 2 มีเรือเพื่อการใช้งาน คมนาคม ประกอบอาชีพประมง -3 ตั้งอยู่ในบริเวณทางออกสู่ทะเล บริเวณปากแม่น้ำ หรือปากคลองและขยายตัวเป็นแถวลึกเข้า

ภาพที่ 3.6 เกณฑ์การคัดเลือก

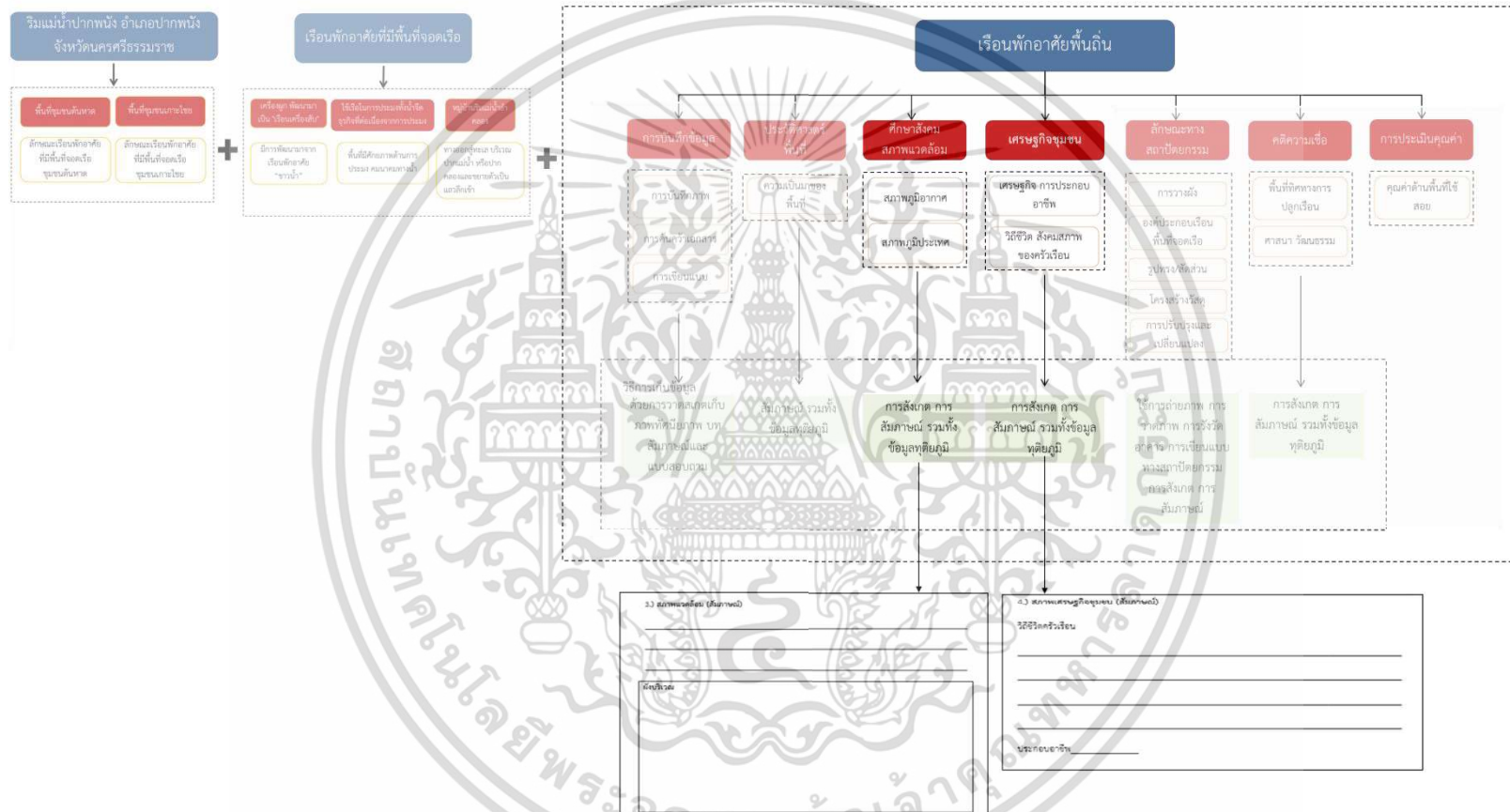
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

3.3.2 ผ่านแบบสอบถามและลงพื้นที่สำรวจเก็บข้อมูล เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีพื้นที่จอตเรือริมแม่น้ำปากพ่อง อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

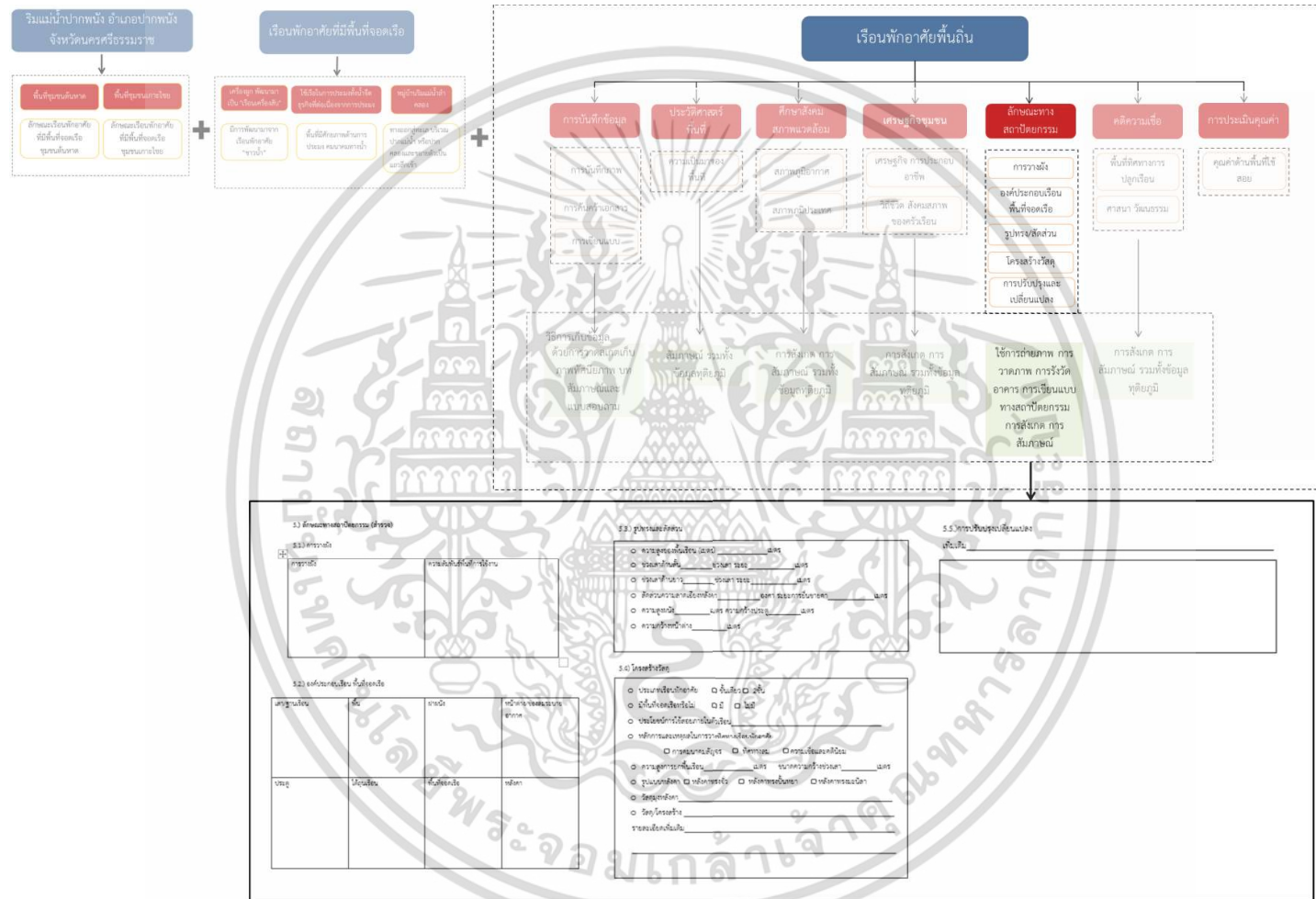
ภาพที่ 3.7 การสร้างแบบสอบถามหัวข้อการบันทึกข้อมูล หัวข้อประวัติศาสตร์พื้นที่

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

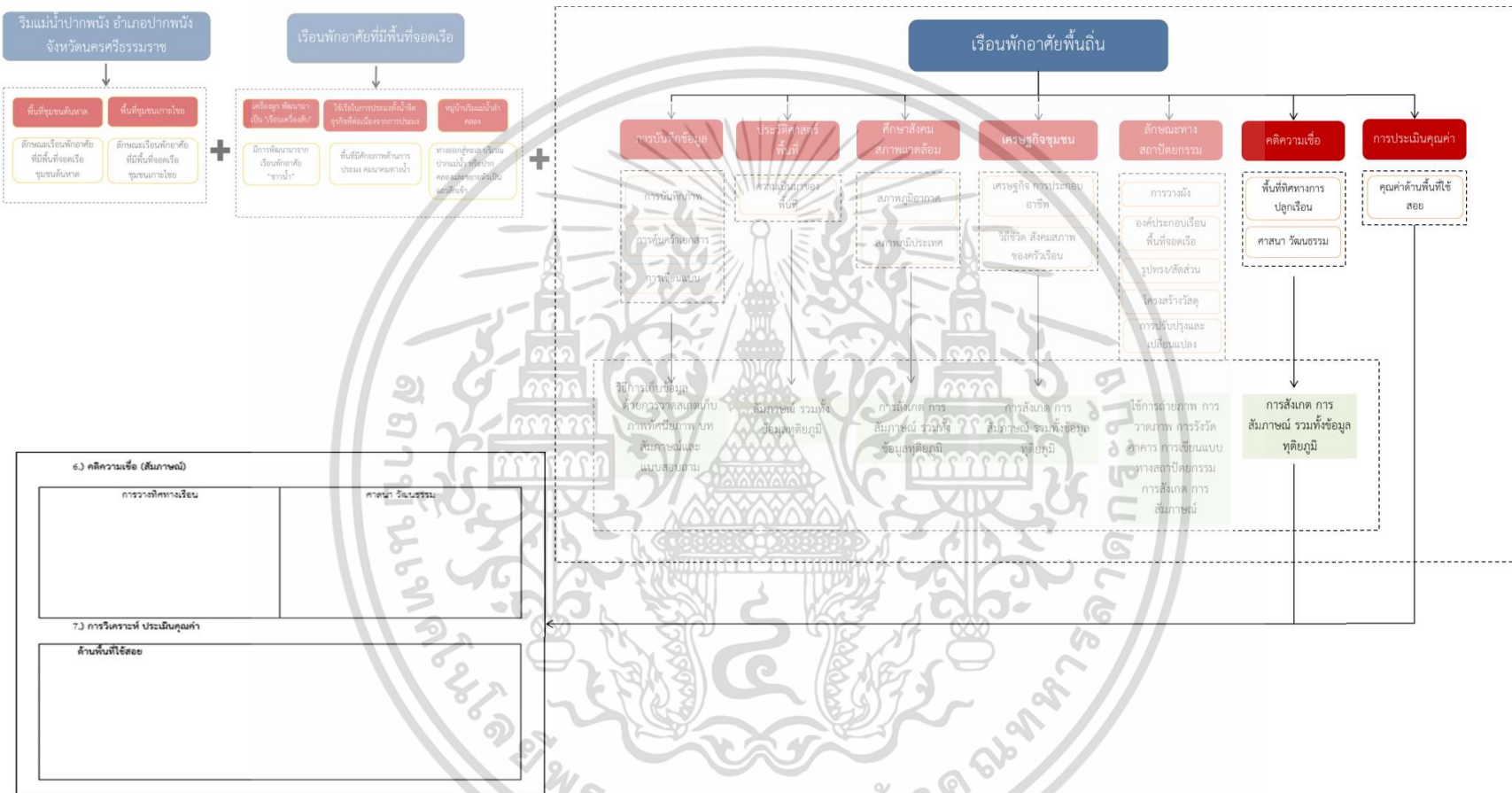
ภาพที่ 3.8 การสร้างแบบสอบถามหัวข้อสภาพแวดล้อมและเศรษฐกิจชุมชน

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

ภาพที่ 3.9 การสร้างแบบสอบถามหัวข้อ ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

ภาพที่ 3.10 การสร้างแบบสอบถามหัวข้อ คติความเชื่อ และคุณค่าพื้นที่ใช้สอย

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

เรือนพักอาศัยพื้นที่มีพื้นที่จอกเรือริมแม่น้ำปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

แบบสำรวจข้อมูลประกอบบริษัทยาหินอู่ค้าขาดอุบัติเหตุกรรมเขตร้อน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปะ และการออกแบบ

ที่ตั้งชุมชนริมแม่น้ำปากพนัง ชุมชนต้นหาด ชุมชนเกาะไข

ตำแหน่งที่ตั้ง _____ อายุเรือน _____ ปี

ชื่อผู้ให้ข้อมูล _____

1.) การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย (สำรวจ)

ภาพรวมตัวเรือนพักอาศัย

เก็บข้อมูล _____ วันที่เก็บข้อมูล _____

2.) ประวัติศาสตร์พื้นที่ (สัมภาษณ์)

ความเป็นมาพื้นที่ _____

หน้า 1 จาก 8

ภาพที่ 3.11 แบบสอบถามในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล 1/5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรือนพักอาศัยพื้นที่มีพื้นที่จอตเรียมแม่น้ำปากพ่อง อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

แบบสำรวจข้อมูลประกอบบริพยานินธ์สาขาสถาปัตยกรรมเขตร้อน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปะ และการออกแบบ

3.) สภาพแวดล้อม (สัมภาษณ์)

ผังบริเวณ

4.) สภาพเศรษฐกิจชุมชน (สัมภาษณ์)

วิถีชีวิตครัวเรือน

ประกอบอาชีพ

หน้า 2 จาก 8

ภาพที่ 3.12 แบบสอบถามในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล2/5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรือนพักอาศัยพื้นที่มีพื้นที่จอตเรือริมแม่น้ำปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

แบบสำรวจข้อมูลประกอบวิทยานิพนธ์สาขาสถาปัตยกรรมเขตอื่น คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปะ และการออกแบบ

5.) ลักษณะทางสถาปัตยกรรม (สำรวจ)

5.1.) การวางผัง

การวางผัง	ความสัมพันธ์พื้นที่การใช้งาน
-----------	------------------------------

5.2.) องค์ประกอบเรือน พื้นที่จอตเรือ

เสา/ฐานเรือน	พื้น	ฝาผนัง	หน้าต่าง/ช่องลมระบายอากาศ
ประตู	ใต้ถุนเรือน	พื้นที่จอตเรือ	หลังคา

หน้า 3 จาก 8

ภาพที่ 3.13 แบบสอบถามในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล 3/5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรือนพักอาศัยพื้นที่มีพื้นที่จุดเริ่มแม่น้ำปากพ่อง อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

แบบสำรวจข้อมูลประกอบบริษัทยาหินดำชาดกาบดยกรณเรอเรียน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปะ และการออกแบบ

5.3.) รูปทรงและสัดส่วน

- ความสูงของพื้นเรือน (เมตร) _____ เมตร
- ช่วงเสาต้านสั้น _____ ช่วงเสา ระยะ _____ เมตร
- ช่วงเสาด้านยาว _____ ช่วงเสา ระยะ _____ เมตร
- สัดส่วนความลาดเอียงหลังคา _____ องศา ระยะการยื่นชายคา _____ เมตร
- ความสูงผนัง _____ เมตร ความกว้างประตู _____ เมตร
- ความกว้างหน้าต่าง _____ เมตร

5.4) โครงสร้างวัสดุ

- ประเภทเรือนพักอาศัย ชั้นเดียว 2 ชั้น
- มีพื้นที่จุดเริ่มหรือไม่ มี ไม่มี
- ประโยชน์การใช้สอยภายในตัวเรือน _____
- หลักการและเหตุผลในการวางทิศทางเรือนพักอาศัย
 - การคมนาคมสัญจร ทิศทางลม ความเชื่อและคตินิยม
- ความสูงการยกพื้นเรือน _____ เมตร ขนาดความกว้างช่วงเสา _____ เมตร
- รูปแบบหลังคา หลังคาทรงจั่ว หลังคาทรงปั้นหย่า หลังคาทรงมะนิลา
- วัสดุผนังหลังคา _____
- วัสดุโครงสร้าง _____

รายละเอียดเพิ่มเติม _____

ภาพที่ 3.14 แบบสอบถามในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล4/5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรือนพักอาศัยพื้นที่ดินที่มีพื้นที่จดเรอิมแม่น้ำปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

แบบสำรวจข้อมูลประกอบวิทยานิพนธ์สาขานิติศาสตร์บัณฑิตโดยกรมที่ดิน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปะ และการออกแบบ

5.5) การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

เพิ่มเติม:

6.) คติความเชื่อ (สัมภาษณ์)

<p>การวางทิศทางเรือน</p> 	<p>ศาสนา วันพระธรรม</p>
---	---

7.) การวิเคราะห์ ประเมินคุณค่า

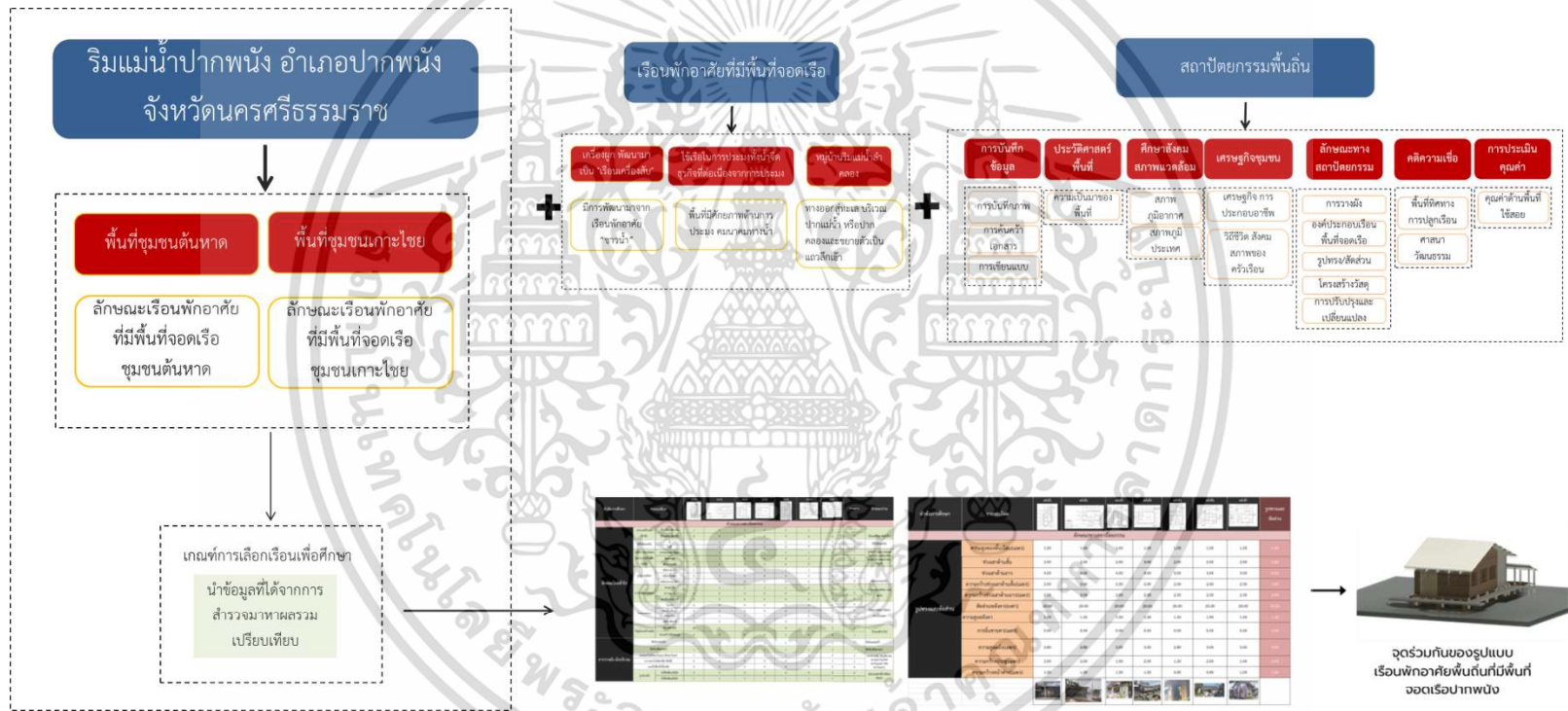
ด้านพื้นที่ใช้สอย

หน้า 5 จาก 6

ภาพที่ 3.15 แบบสอบถามในการลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล 5/5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการสำรวจ โดยใช้แบบข้อมูลเจ้าของที่พักอาศัย ข้อมูลอาคารพักอาศัย แพลน แผนผัง ภาพถ่าย เพื่อแสดงให้เห็นถึง สัดส่วน ความสัมพันธ์ทางการใช้งาน เพื่อหาจุดรวมกันของรูปแบบของตัวอาคารพักอาศัยพื้นที่มีเรือปากพ่อง อำเภopakพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 3.16 วิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการสำรวจ

บทที่ 4

การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพ่อง อำเภopakพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารวิชาการและข้อมูลสารสนเทศ และการลงสำรวจเก็บข้อมูลทางกายภาพของเรือนตัวอย่าง สัมภาษณ์ผู้คนในพื้นที่ มาศึกษาวิเคราะห์จัดลำดับข้อมูลเพื่อนำไปสู่การหาลักษณะร่วมของเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพ่องโดยมีการแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนต้นหาดและชุมชนเกาะไชย ดังนี้

4.1 ลักษณะพื้นที่ตั้งที่ทำการสำรวจ

ภาพที่ 4.1 พื้นที่ทำการศึกษา ชุมชนชายน้ำและชุมชนเกาะไชย อำเภopakพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 4.2 เรือนพักอาศัยพื้นถิ่นในพื้นที่ชุมชนต้นหาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ศึกษาชุมชนต้นหาด

ลักษณะเรือน : ชุมชนต้นหาด เรือนตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำในเรือนที่ยังมีการใช้งานเรือจะมีจุดพักเรือหรือการสร้างเพิงขนาดเล็กขึ้นมาเพื่อใช้เป็นจุดเก็บเรือและการเก็บอุปกรณ์การใช้งานที่จำเป็นในการซ่อมแซมเรือหรืออุปกรณ์ นิยมหลังคาจั่ว ผนังเรือนโดยส่วนมากเป็นการวางผังหันหน้าจั่วเข้าหาทิศตะวันออก-ทิศตะวันตก ผนังเป็นแนวสี่เหลี่ยมผืนผ้า เรือนมีขนาดกระชับไม่ใหญ่มากเกินไป ตัวเรือนชั้นเดียวไม่สูงมาก เสาไม้วางอยู่บนเสาปูนเพื่อป้องกันความชื้นไม่ให้เสาไม้ผุพัง ผนังไม่มีทั้งแบบตีแนวนอน ตีซ้นเกร็ดและตีแนวตั้ง

วัสดุและโครงสร้าง : โครงสร้างไม้ มีเสาไม้วางบนเสาปูน หลังคานิยมทรงจั่วโครงสร้างไม้ จุดจอดเรือวางอยู่ข้างตัวเรือนพักอาศัย มีชานเชื่อมต่อกับเรือนพักอาศัย

บริเวณโดยรอบ : ล้อมรอบด้วยบ้านข้างเคียงในชุมชนและแหล่งน้ำด้วยรอบแม่น้ำปากพยับและคลองสายย่อย ผู้คนประกอบอาชีพหลากหลาย

ภาพที่ 4.3 ตัวอย่างเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นในพื้นที่ชุมชนเกาะไชย

พื้นที่ศึกษาชุมชนเกาะไชย

ลักษณะเรือน : เรือนตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำใช้ในการคมนาคม พื้นที่ชุมชนเกาะไชยแตกต่างจากชุมชนต้นหาดที่ใกล้คมนาคมทางบกมากกว่า เพราะชุมชนเกาะไชยเป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ปากอ่าวปากพยับมากกว่าและใช้คมนาคมทางเรือเป็นส่วนใหญ่และประกอบอาชีพประมงมากกว่า ผนังเรือนเป็นแนวสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีพื้นที่จอดเรืออยู่ข้างเคียง ยกพื้นสูงเหนือน้ำ ภายในตัวเรือนค่อนข้างโล่งพื้นที่ห้องที่สำคัญอย่างห้องน้ำหรือห้องนอนเป็นส่วนใหญ่

วัสดุและโครงสร้าง : โครงสร้างไม้ หลังคาจั่ว หลังคาสังกะสีหรือกระเบื้องลอน ผนังไม้ มีบางส่วนใช้สังกะสีซ่อมแซม

บริเวณโดยรอบ : ท่ามกลางน้ำจากแม่น้ำปากพยับและลำคลอง ป่าชายเลน ชุมชนไม่ได้ติดกันหนาแน่นเท่าชุมชนต้นหาด

เกณฑ์การเลือกพื้นที่และตัวเรือน

จากการคัดเลือกด้วยเกณฑ์จากอายุการใช้งานตามที่ระบุคือ

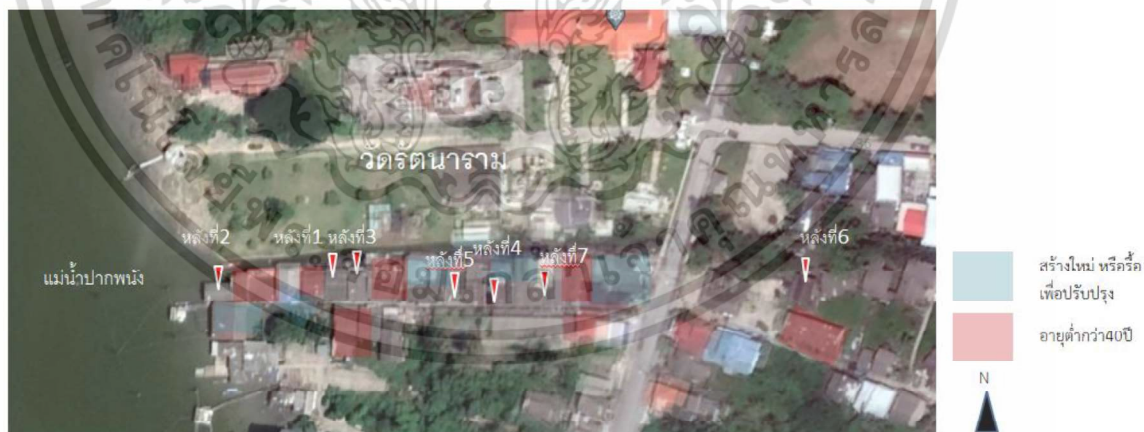
- 1 เป็นเรือนพักอาศัยที่มีเรือเพื่อการใช้งาน
- 2 โครงสร้างไม้เรือนเครื่องสับ

3 ในพื้นที่ที่เจาะจงเพื่อทำการศึกษาอย่างพื้นที่ริมน้ำปากพองตามที่ระบุคือบริเวณพื้นที่ชุมชนต้นหาดและชุมชนเกาะไชย เพื่อทำการศึกษาในเรื่องการใช้งานสถาปัตยกรรมเรือนพักอาศัยกับวิถีชีวิต วัสดุ โครงสร้าง

4.1.1 เรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพอง ชุมชนต้นหาด

พื้นที่ชุมชนต้นหาด ในซอยชายคลองมี20ครัวเรือนโดยของมูลเมื่อได้ทำการสำรวจได้เก็บกลุ่มตัวอย่างเรือนพักอาศัยมาทั้งหมด7ครัวเรือนด้วยกัน ที่มีผู้ใช้งานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันละอยู่มากกว่า 40ปี โดย เรือนที่เหลือจากการสอบถามมีระยะเวลาที่ไม่แน่ชัดและบางหลังเป็นเรือนก่ออิฐฉาบปูนสร้าง โดยลูกหลานรุ่นถัดมาจึงมีการเก็บกลุ่มตัวอย่างที่ตรงตามเกณฑ์การคัดเลือกมาได้ทั้งสิ้น7หลัง

1.1 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษา

ภาพที่ 4.4 ตำแหน่งที่ตั้งเรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนต้นหาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

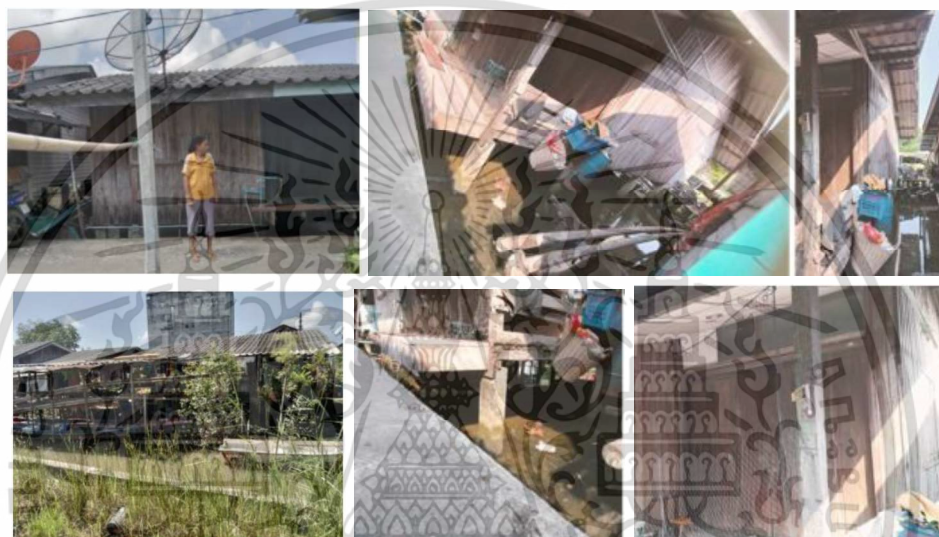
•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่1 ชุมชนต้นหาด

บ้านเลขที่ : 247/9 ถนนชายน้ำ ตำบลปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุเรือน 40ปี

ผู้ให้ข้อมูล : - อายุ 72 ปี

1 การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.5 เรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาด กรณีศึกษาหลังที่1

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2 ประวัติศาสตร์พื้นที่

ความเป็นมาของพื้นที่ : เป็นพื้นที่ใกล้ปากแม่น้ำ ชาวบ้านจึงมารวมตัวกันเริ่มสร้างเรือนต่อ ๆกันมาเป็นแนวยาวไปตลอดลำคลองทำให้เกิดเป็นชุมชนต้นหาด

3 สภาพแวดล้อม

บริเวณโดยรอบติดวัดรัตนาราม ลำคลองที่ออกสู่แม่น้ำปากพนัง สภาพผังสภาพแวดล้อมผังโดนรอบหันแนวนอน ขนานกับลำน้ำ ตัวเรือนสร้างติดกันกับเรือนข้างเคียง ในแต่ละหลังเว้นช่วงระหว่างตัวเรือนสร้างทางเดินเชื่อมไปสู่จุดจอดเรือมีเรือในการใช้งานและมีจุดจอดเรือ ด้านหน้าตัวเรือนเป็นทางเดินยกพื้นคอนกรีตกว้าง1.20เมตร มีคนเดินและรถมอเตอร์ไซด์ขับขึ้นสู่สัญจร ด้านหลังตัวเรือนติดลำน้ำใช้เป็นจุดตั้งพื้นที่จอดเรือ ตรงข้ามกันเป็นวัดรัตนาราม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.6 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณีศึกษา หลังที่ 1
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

4 สภาพเศรษฐกิจชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือนประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนเดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัย มีที่จอดเรือแยกจากตัวบ้านริมน้ำเหตุผลในการวางทิศทางบ้านเป็นการหันตามการคมนาคมสัญจรเป็นหลักประกอบด้วยทิศทางลม ตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดเรือ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดเรือ

หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

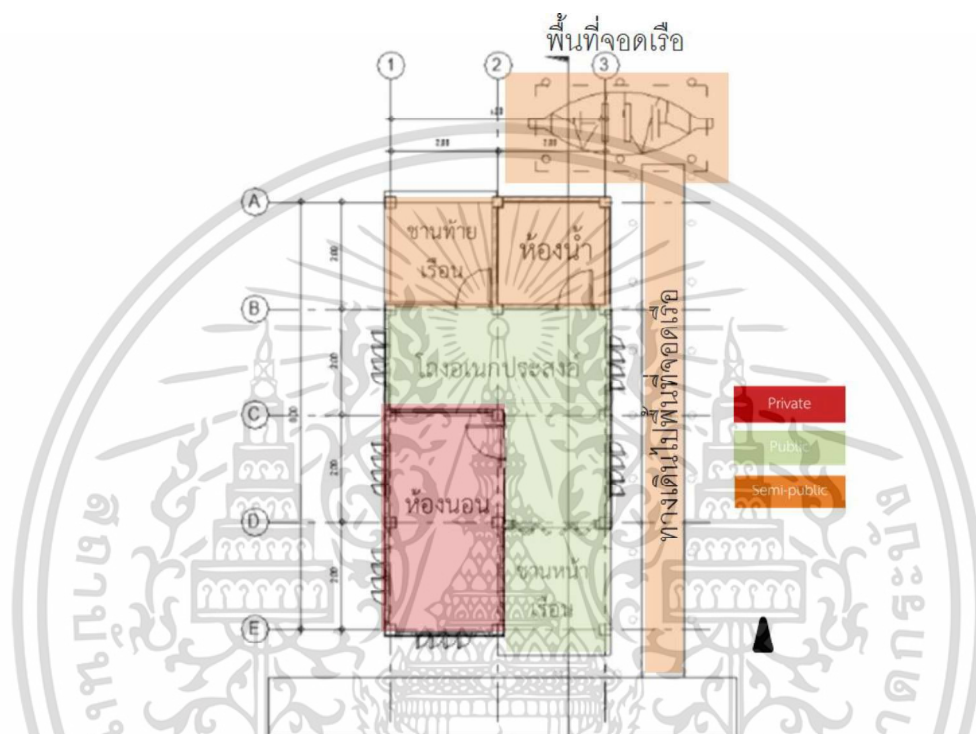
ความสูงพื้นเรือน : 1เมตร **ความกว้างช่วงเสา :** 2เมตร

รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว **วัสดุหลังคา :** กระเบื้องลอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยโครงสร้างไม้ โครงสร้างหลักไม้ ยกเว้นห้องน้ำที่เป็นการก่อผนังก่ออิฐฉาบปูน และห้องครัวที่เปลี่ยนวัสดุ เสาไม้วางบนฐานวัสดุปูน ผนังเป็นผนังไม้ตีซ้อนเกร็ดแนวนอน หลังคาทรงจั่ว ปัจจุบันเป็นหลังคาลอน ยกพื้นสูง 1 เมตร

การวางผังพื้น

ภาพที่ 4.7 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่1

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

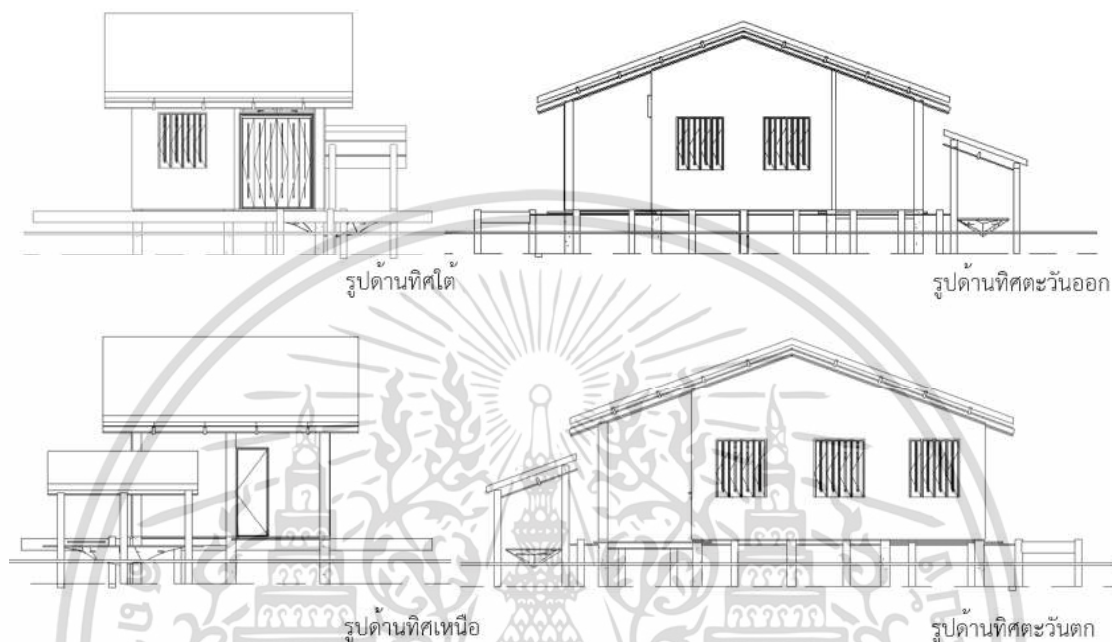
พื้นที่ใช้สอยภายใน : เรือนมีขนาดกระชับ ผังพื้นไปในทางสี่เหลี่ยมผืนผ้าจะมีการกั้นสัดส่วนพื้นที่ใช้งาน เฉพาะพื้นที่ห้องนอน ในส่วนของพื้นที่ส่วนใหญ่ในตัวบ้านจะเป็นโถงนอกประสงคใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และห้องน้ำจะเป็นแบบก่ออิฐอยู่ติดกันในตัวบ้าน

รูปทรงและสัดส่วน

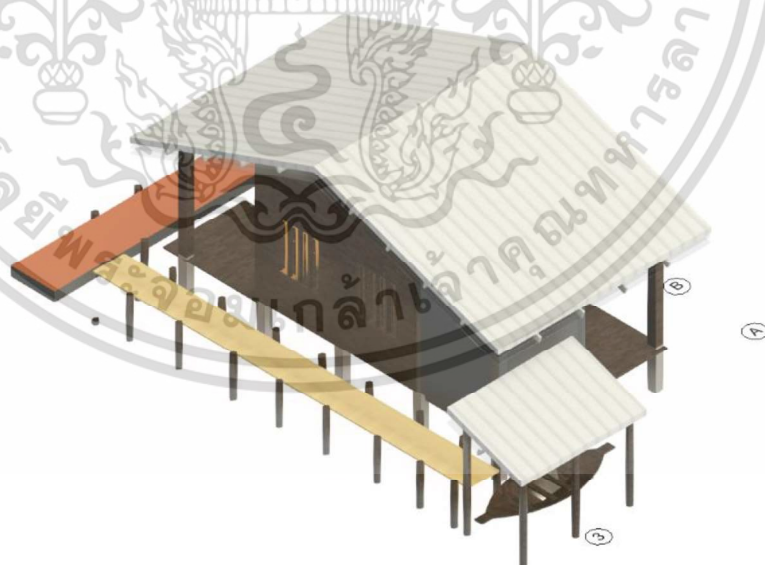
รูปทรงผังเรือนเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าหันด้านขวางออกสู่เส้นทางบน ผนังตั้งตรงขนานไปกับผังพื้น ตัวเรือนด้านสั้นกว้าง4เมตร ด้านยาวยาว 8 เมตรตัวเรือนมี2ช่วงเสา ช่วงละ2.00เมตร และ4ช่วงพาดช่วงละ2.00เมตร ความสูงผนังสูง2.80เมตร ยกพื้นสูง1.00เมตร การยื่นหลังคายื่น50เซนติเมตร หลังคามีองศา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลาดเอียง20องศา ความสูง1.50เมตร เป็นหลังคาทรงจั่วรูปทรงตัวเรีอนแนวนอนผนังสีเหลี่ยมผืนผ้า สัดส่วนของผนังต่อหลังคาคือ2:1

ภาพที่ 4.8 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่1

ภาพที่ 4.9 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบเรือน

เสาฐานเรือนเสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพังความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ 2.50 เมตร ยกพื้นสูง 1 เมตร พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังเป็นตีไม้แนวตั้ง ช่วงบนประตูมีการใช้ช่องแสงกระจกระจก หน้าต่างของตัวเรือนเป็นหน้าต่างบานเปิดชุด 4 บาน ประตูเป็นประตูบานเพี้ยมไม้กว้าง 2 เมตร ด้านหลังเรือนพักอาศัยมีจุดจอดเรือที่มีทางเข้าจากทางด้านข้างของเรือนพักอาศัยลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยัน มีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบ

ตารางที่ 4.1 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 1

<p>เสา/ฐานเรือน</p> <p>เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพัง ความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ 2 เมตร</p>	<p>พื้น</p> <p>พื้นเรือนเป็นพื้นไม้</p>	<p>ฝาผนัง</p> <p>ตีไม้แนวตั้ง</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลม ระบายอากาศ</p> <p>หน้าต่างบานเปิดชุด 4 บาน ไม่มีช่องลม</p>
<p>ประตู</p> <p>ประตูเป็นบานเพี้ยมยวาระหว่างช่วงเสา มีช่องแสงเหนือประตู</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ยกพื้นสูง 1 เมตร</p>	<p>พื้นที่จอดเรือ</p> <p>จุดจอดเรือมีลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันมีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบแต่เป็นแนวคานที่อยู่ระหว่งเสาใช้เป็นพื้นที่แขวนและเก็บอุปกรณ์</p>	

(ที่มา: ผู้วิจัย 2566)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง :ปรับปรุงหลังคาเปลี่ยนเป็นหลังคาลอนคอนกรีต

ตารางที่ 4.2 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงชุมชนต้นหาดหลังที่ 1

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

6 คติความเชื่อ

การวางทิศทางเรือนตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตกพื้นที่จอดเรือจะอยู่แยกจากตัวเรือนและอยู่ตามแนวแหล่งน้ำ การก่อสร้างตัวเรือนอยู่ใกล้เคียง กับศาสนสถานอย่างวัดรัตนารามเจ้าของเรือนนับถือศาสนาพุทธตัวเรือนหันด้านยาวไปทางทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก หอ้งนอนและหัวหัวนอนหันไปทางด้านทิศใต้ เมื่อมีการเพิ่มสมาชิกครอบครัวไม่ต่อขยายเรือน แต่จะสร้างเรือนอีกหลังขึ้นใหม่ใกล้ๆกัน

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

การใช้งานพื้นที่พบว่าให้ความสำคัญกับพื้นที่ขานเรือนและพื้นที่โรงอเนกประสงค์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมและรับแขก พื้นที่จอดเรืออยู่ทางท้ายตัวเรือนในพื้นที่ลำคลอง ทางเข้าอยู่ทางเส้นทางบก จึงมีการต่อทางเดินข้างตัวเรือนเพื่อไปสู่พื้นที่จอดเรือ

ภาพที่ 4.10 พื้นที่จอดเรือ เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่2 ชุมชนต้นหาด

บ้านเลขที่ : 247 ถนนชายน้ำ ตำบลปากพ่อง อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุเรือน 50ปี

ผู้ให้ข้อมูล : มนูญ ศรีภาวิน อายุ 58 ปี ประกอบอาชีพ : ประมง

1 การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.11 เรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณีศึกษาหลังที่2 (ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2 ประวัติศาสตร์พื้นที่

ความเป็นมาของพื้นที่ : เป็นพื้นที่ใกล้ปากแม่น้ำ เหมมาแก่การทำประมง ชาวบ้านจึงมารวมตัวกันเริ่มสร้างเรือนต่อ ๆ กันมาเป็นแนวยาวไปตลอดลำคลองทำให้เกิดเป็นชุมชนต้นหาด โดยเรือนพักอาศัยของครอบครัวศรีภาวิน เป็นหลังแรกของพื้นที่ตั้งตรงนี้ที่มีการปลูกเรือนแต่เดิม ก่อนที่จะมีการรวมกลุ่มเป็นชุมชนฝนภายหลัง ในปัจจุบันมีการขยายตัวของครอบครัวผ่านทางการแต่งงาน แต่ไม่ได้เพิ่เป็นการต่อขยายเรือนแต่จะเป็นการสร้างเรือนพักอาศัยในพื้นที่ใกล้กัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3 สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมโดยรอบตัวเรือนพักอาศัยเป็นแม่น้ำปากพยับและตัวเรือนข้างเคียง มีผังหันแนวนอน ขนานกับลำน้ำ ข้างเคียงตัวเรือนมีการต่อทางเดินไม้ไผ่บนแม่น้ำออกไปสู่ตัวชนาเก็บอุปกรณ์ในการออกเรือและยกยอมีเรือในการใช้งานและมีจุดจอดเรือ มีเสาสำหรับผูกเรืออยู่เคียงกัน ตัวเรือนสร้างติดกันในแต่ละหลังเว้นช่วงระหว่างตัวเรือนเพียงเล็กน้อย บริเวณด้านหลังติดวัดรัตนารามและลำคลองที่ออกสู่แม่น้ำปากพยับ พื้นที่ด้านหน้าของตัวเรือนพักอาศัยหันทางเข้าอาคารสู่แนวทางเดินคอนกรีตขนาน 1.20 เมตรเป็นทางสำหรับสัญจรหลักในปัจจุบันมีทั้งการใช้งานเป็นทางเดินผู้คนและเส้นทางคมนาคมสำหรับรถมอเตอร์ไซด์และเรือหลัง นี้เป็นเรือนหลังสุดท้ายของทางเดินคอนกรีตติดริมแม่น้ำปากพยับมีชนาเก็บอุปกรณ์ยื่นไปในแม่น้ำ โดยรอบมีการยกยอและทำประมง

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.12 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณีศึกษา หลังที่ 2

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

4 สภาพเศรษฐกิจชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือนประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนเดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัยโครงสร้างไม้ มีการต่อเติมห้องน้ำเพื่อใช้งานในภายหลัง มีที่จอดเรือแยกจากตัวบ้านริมน้ำเหตุผลในการวางทิศทางบ้านเป็นการหันตามการคมนาคมสัญจรเป็นหลักประกอบกับทิศทางลม ตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดรถเรือ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดรถเรือ

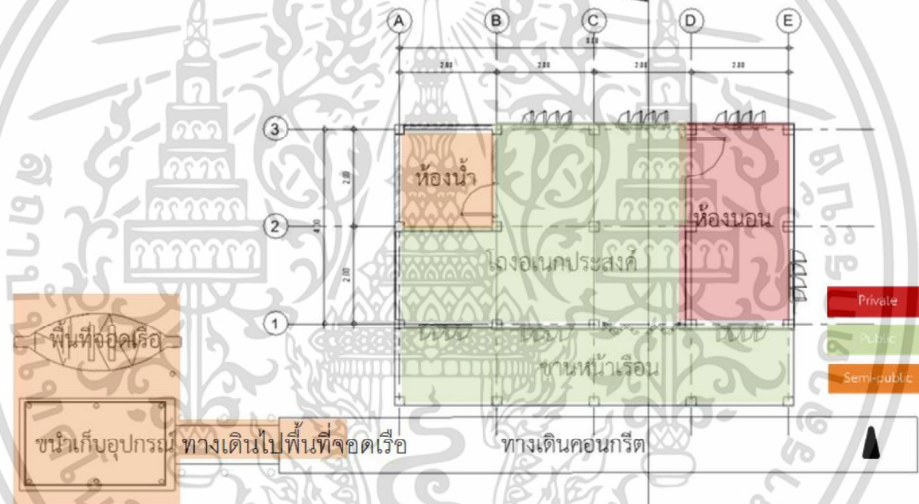
หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

ความสูงพื้นเรือน : 1 เมตร ความกว้างช่องเสา : 2 เมตร

รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว วัสดุหลังคา : กระเบื้องลอน

วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยเป็นโครงสร้างไม้ โครงสร้างหลักไม้ ยกเว้นห้องน้ำที่เป็นการก่อผนังก่ออิฐฉาบปูน เสาไม้วางบนฐานวัสดุปูน ผนังเป็นผนังไม้ตีแนวอน ช่องหน้าต่างประตูบานเพี้ยมปัจจุบันผูกพับและมีการรื้อออก หลังคาทรงจั่ว เป็นหลังคาลอนคอนกรีต ตัวเรือนยกพื้นสูง 1.00 เมตร

การวางผังพื้นที่

ภาพที่ 4.13 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่2

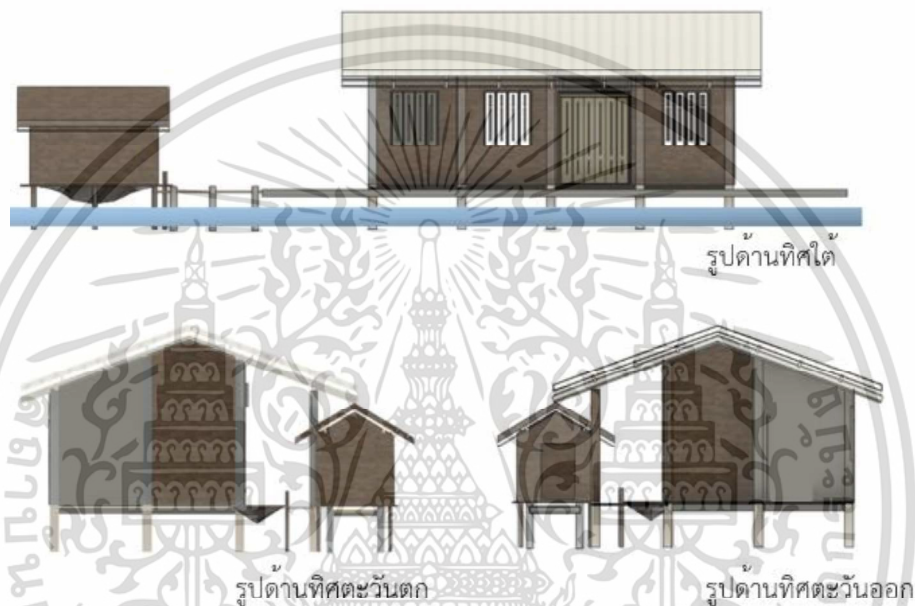
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

พื้นที่ใช้สอยภายใน : เรือนพักอาศัยมีพื้นที่ใช้งานตามแนวยาวผังพื้นที่ไปทางสี่เหลี่ยมผืนผ้าและมีการกันสัดส่วนพื้นที่ใช้งานเฉพาะพื้นที่ห้องน้ำและห้องนอน ในส่วนของพื้นที่ส่วนใหญ่ในตัวบ้านจะเป็นโถงโถงนอนคนประสงคใช้นอนและรับแขก ใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเก็บอุปกรณ์เดินเรือห้องน้ำจะเป็นแบบก่ออิฐอยู่ติดกันในตัวบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปทรงและสัดส่วน

ตัวเรือนด้านสั้นกว้าง4เมตร ด้านยาวยาว 8 เมตรตัวเรือนมี2ช่วงเสา ช่วงละ2.00เมตร และ4ช่วง พาดช่วงละ2.00เมตร ความสูงผนังสูง2.80เมตร ยกพื้นสูง1.00เมตร การยื่นหลังคายื่น50เซนติเมตร หลังคามีองศาลาดเอียง20องศา ความสูง1.50เป็นหลังคาทรงจั่วรูปทรงตัวเรือนแนวนอนผนังสีเหลี่ยมผืนผ้า สัดส่วนของผนังต่อหลังคาคือ2:1

ภาพที่ 4.14 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่2

ภาพที่ 4.15 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบเรือน

เสาเรือนเสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพังความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ 2.50 เมตร ยกพื้นสูง 1 เมตร พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังเป็นผนังตีไม้แวนอน หน้าต่างของตัวเรือนเป็นหน้าต่างบานเปิด ประตูเป็นประตูบานพับย่น ด้านหน้าเรือนพักอาศัยมีชานต่อออกไปจากทางถนน คอนกรีตและมีจุดจอดเรือและพื้นที่ขนถ่ายอุปกรณ์และใช้ในการยกยอ ที่มีทางเข้าเป็นทางเดินคอนกรีตสำเร็จ

ตารางที่ 4.3 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 2

เสา/ฐานเรือน	พื้น	ฝาผนัง	หน้าต่าง/ช่องลม
 <p>เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูน เพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพัง ความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ 2 เมตร</p>	 <p>พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ วัสดุถุงหลังคา</p> <p>หลังคาลอน</p>	 <p>ผนังไม้ตีสลับแนวตั้ง</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลม ระบายอากาศ</p> <p>หน้าต่างบานเปิด ชุด 2 บาน</p> <p>ไม่มีช่องลม</p>

(ที่มา: ผู้วิจัย 2566)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 2

ประตู	ใต้ถุนเรือน	พื้นที่จอดเรือ
 <p>ประตูเป็นบานเพี้ยมยาวระหว่างช่องเสา</p>	 <p>ยกพื้นสูง1เมตร</p>	 <p>มีเป็นจุดจอดเรือมีหลังคาคลุม และมีชน้ำใช้ยกยอ</p>

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง :ปรับปรุงห้องน้ำให้มีขนาดใหญ่ขึ้นและมีการรื้อผนังไม้บางส่วนออกไป เนื่องจากการมุงฟุ้งโดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงวัสดุทำให้ปัจจุบันผนังด้านที่ติดกับแม่น้ำมีบางส่วนเป็นช่องเปิดกว้าง

6 คติความเชื่อ

การวางทิศทางเรือนตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตกเป็นพื้นที่จอดเรือจะอยู่แยกจากตัวเรือนและอยู่ตามแนวแหล่งน้ำ การก่อสร้างตัวเรือนอยู่ใกล้เคียงกับศาสนสถานอย่างวัดรัตนารามและใกล้กับแม่น้ำปากพ่องซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมหลักในอดีต เมื่อมีการเพิ่มสมาชิกครอบครัวไม่ต่อขยายเรือน แต่จะสร้างเรือนอีกหลังขึ้นใหม่ใกล้ๆกัน

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

การใช้งานพื้นที่พบว่าให้ความสำคัญกับพื้นที่ชานเรือนและพื้นที่โถงนอกประสงค์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่ใช้ในการทำกิจกรรม มีการต่อพื้นที่ทางเดินไปสู่พื้นที่จอดเรืออยู่ทางซ้ายของตัวเรือนยื่นออกไปในแม่น้ำปากพ่อง ทางเข้าตัวเรือนอยู่ทางเส้นทางบก

•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่3 ชุมชนต้นหาด

บ้านเลขที่ : 247/9 ถนนชายน้ำ ตำบลปากพ่อง อำเภopakพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

อายุเรือน 50ปี

ผู้ให้ข้อมูล : ประคิน เซ่งอิม อายุ 65 ปี ประกอบอาชีพ : ประมง

1 การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.16 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาหลังที่3

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2 ประวัติศาสตร์พื้นที่

ความเป็นมาของพื้นที่ : เป็นพื้นที่ใกล้ปากแม่น้ำ แต่เดิมในอดีตเป็นบ้านของตาพร้อม ยายสร้อยที่ขายให้แก่เจ้าของบ้านปัจจุบัน โดยในอดีตคนที่บุกเบิกพื้นที่มาสร้างคือคุณตาอินทร์เป็นผู้ริเริ่มแผ้วถางที่ดิน แต่หลังแรกๆของชุมชนคือน้ำท่วมเจ้าของแรกเริ่มของบ้านปลายสุดถนนที่ติดแม่น้ำปากพ่อง จากคำบอกเล่าของป้าสุ กล่าวว่ในอดีตการสร้างบ้านในพื้นที่นี้จะเป็นการร่วมแรงร่วมใจกันสร้างโดยน้ำใจชาวบ้าน ไม้เดิมมีโรงค้าไม้มาเปิดขายแต่ในยุคก่อนนั้นบางครั้งต้องสั่งมาจากแถวอำเภอใกล้เคียงที่มีป่าเขา เพื่อนำมาใช้ก่อสร้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3 สภาพแวดล้อม

ด้านหลังเรือนพักอาศัยติดลำคลองที่ออกสู่อ่างน้ำปากพอง บริเวณด้านหลังติดวัดรัตนาราม ด้านข้างติดเรือนข้างเคียง ผนังของตัวเรือนมีการหันด้านสั้น ขนานไปกับลำน้ำ ตัวเรือนข้างเคียงสร้างติดกัน ในแต่ละหลังเว้นช่วงระหว่างตัวเรือนเล็กน้อย เพื่อสร้างทางเดินเชื่อมโดยคอนกรีตสำเร็จรูป ไปสู่จุดจอด เรือด้านหลัง

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.17 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณีศึกษา หลังที่3
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

4 สภาพเศรษฐกิจชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือนประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนเดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัย มีเรือในการใช้งานและมีจุดจอดเรือมีที่จอดเรือแยกจากตัวบ้านริมน้ำเหตุผลในการวางทิศทางบ้านไม่มีการบอกเล่าเนื่องจากเป็นเรือนพักอาศัยที่ซื้อต่อกันมาจากเจ้าของเดิมที่ย้ายออกไป ตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก ผนังไปในทางสี่เหลี่ยมผืนผ้าและส่วนใหญ่จะมีการกันสัดส่วนพื้นที่ใช้งานเฉพาะพื้นที่สำคัญอย่างห้องนอน ในส่วนของพื้นที่ส่วนใหญ่ในตัวบ้านจะเป็นโถงโล่งใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และห้องน้ำจะเป็นแบบก้ออิฐอยู่ติดกันในตัวบ้าน

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดเรือ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดเรือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

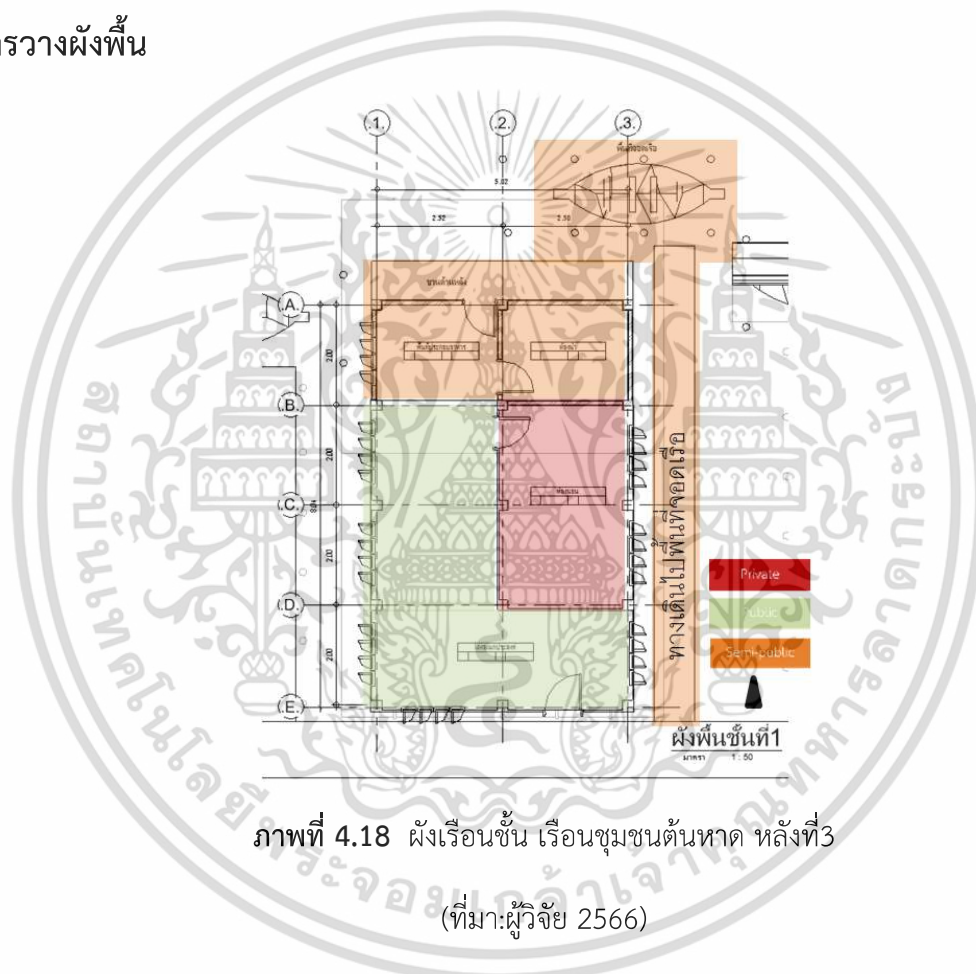
หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

ความสูงพื้นเรือน : 1 เมตร ความกว้างช่องเสา : 2.50 เมตร และ

รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว วัสดุหลังคา : กระเบื้องลอน

วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยโครงสร้างหลักไม้ ยกเว้นห้องน้ำและพื้นที่ครัวที่เป็นการก่อผนังก่ออิฐฉาบปูน เสาไม้วางบนฐานวัสดุปูน ผนังเป็นผนังไม้ตีซ้อนเกร็ดแนวอนและบางด้านตั้งเช่นด้านหน้าตัวเรือนที่เปลี่ยนวัสดุเป็นยิปซัมบอร์ด หลังคาทรงจั่ว วัสดุหลังคาลอน ยกพื้นสูง 1.00 เมตรจากพื้นดิน

การวางผังพื้น

ภาพที่ 4.18 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่3

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

พื้นที่ใช้สอยภายใน : ด้านในเป็นเรือนพักอาศัยประกอบด้วยพื้นที่ใช้สอยโถงอเนกประสงค์ด้านหน้า

ทางเข้า และห้องนอน2ห้อง ห้องน้ำ1ห้องในส่วนท้ายเรือนที่พึ่งต่อเติมด้วยการก่ออิฐฉาบปูน และพื้นที่

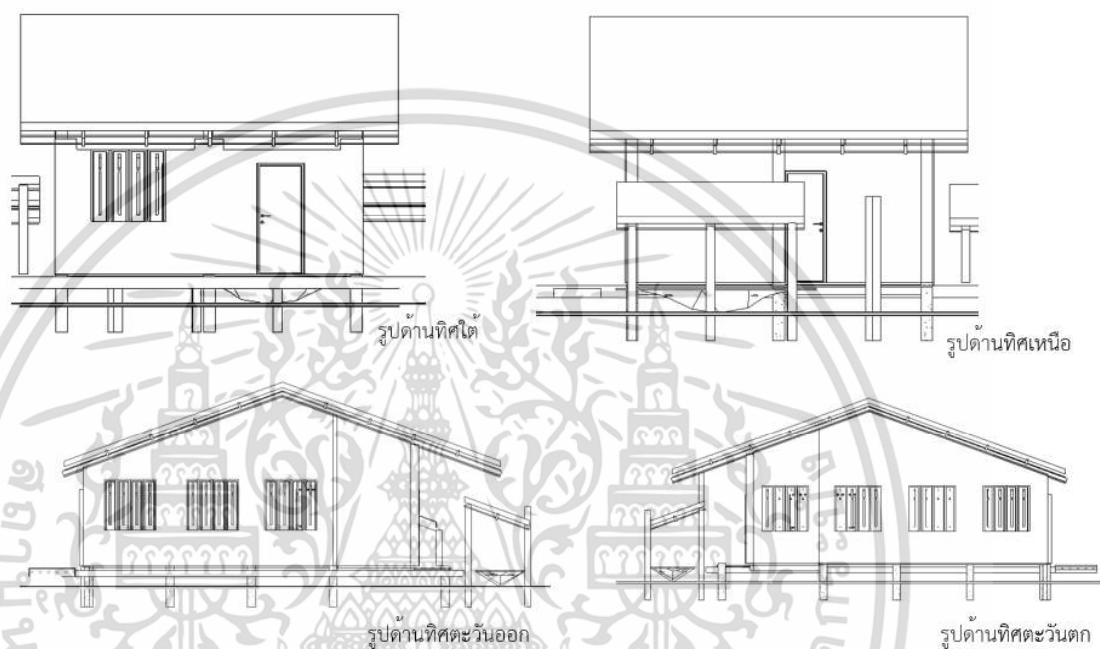
ครัวที่อยู่ใกล้กันในส่วนหลังบ้านปูด่วนพื้นคอนกรีตสำเร็จรูป ทางด้านซ้ายของครัวเป็นพื้นที่จอดรถโดย

ลักษณะพื้นที่จอดรถเป็นแบบโปร่งมีเสาล้อมมีหลังคาคลุมตัวเรือที่ทำด้วยตบจากผสมกับปายไวโนลในการ

บังแดดและฝนให้เรือ

รูปทรงและสัดส่วน

ตัวเรือนด้านสั้นกว้าง5เมตร ด้านยาวยาว 8 เมตรตัวเรือนมี2ช่วงเสา ช่วงละ2.50เมตร และ4ช่วง พาดช่วงละ2.00เมตร ความสูงผนังสูง3.00เมตร ยกพื้นสูง1.00เมตร การยื่นหลังคายื่น50เซนติเมตร หลังคามีองศาลาดเอียง20องศาเป็นหลังคาทรงจั่ว สัดส่วนของผนังต่อหลังคาคือ2:1

ภาพที่ 4.19 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่3

ภาพที่ 4.20 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบเรือน

เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพัง พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังเป็นผนังที่ผ่านการปรับปรุงมาเป็นวัสดุยิปซัมบอร์ดแทนผนังไม้เก่า ช่วงบนของยอดผนังมีการทำช่องลมเปิดโล่งเพื่อระบายความร้อนและความชื้นในตัวเรือน หน้าต่างของตัวเรือนเป็นหน้าต่างบานเปิดชุด4บาน ประตูเป็นประตูบานเปิดเดี่ยวไม้กว้าง1เมตร ด้านหลังเรือนพักอาศัยมีจุดจอดเรือที่ด้านหลังของเรือนพักอาศัย ลักษณะมีเป็นเสาไม้ค้ำยันมีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบแต่เป็นแนวคานที่อยู่ระหว่าเสาใช้เป็นพื้นที่แขวนและเก็บอุปกรณ์

ตารางที่ 4.5 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 3

<p>เสา/ฐานเรือน</p> <p>เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพัง</p>	<p>พื้น</p> <p>พื้นเรือนเป็นพื้นไม้</p>	<p>ฝาผนัง</p> <p>ผนังไม้ตีไม้แนวนอนภายในและผนังยิปซัมบอร์ด</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลมระบายอากาศ</p> <p>หน้าต่างบานเปิดชุด-3บาน มีช่องลมใต้ชายคา</p>
<p>ประตู</p> <p>ประตูบานเปิด ทางทิศใต้มีช่องแสงเหนือประตู</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ยกพื้นสูง1เมตร</p>	<p>พื้นที่จอดเรือ</p> <p>จุดจอดเรือมีลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันมีหลังคาคลุม มีการใช้แนวเสาแนวนอนเพื่อการแขวนอุปกรณ์</p>	

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง :ปรับปรุงผนังจากผนังไม้เดิมมาเป็นผนังไฟเบอร์คอนกรีตในปัจจุบัน
หลังคาเป็นหลังคาลอนคอนกรีต

ตารางที่ 4.6 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงชุมชนต้นหาดหลังที่ 3

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

6 คติความเชื่อ

การวางทิศทางเรือนตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตกพื้นที่จุดเรือจะอยู่แยกจากตัวเรือนและอยู่ตามแนวแหล่งน้ำ การก่อสร้างตัวเรือนอยู่ใกล้เคียงกับศาสนสถานอย่างวัดรัตนารามเจ้าและใกล้แหล่งน้ำ ตัวเรือนหันด้านยาวไปทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตกเพื่อหลบเลี่ยงแสงแดด หัวหัวนอนหันไปทางด้านทิศใต้และทิศตะวันออก

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

ส่วนพื้นที่การใช้งานให้ความสำคัญกับพื้นที่โถงอเนกประสงค์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่ใช้ในการทำกิจกรรม พื้นที่จุดเรืออยู่ทางท้ายตัวเรือนในพื้นที่ลำคลอง ทางเข้าอยู่ทางเส้นทางบก จึงมีการต่อทางเดินข้างตัวเรือนเพื่อไปสู่พื้นที่จุดเรือ

•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่4 ชุมชนต้นหาด

บ้านเลขที่ : 361 ถนนชายน้ำ ตำบลปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุเรือน 45ปี

ผู้ให้ข้อมูล : - อายุ 79 ปี ประกอบอาชีพ : ประมง

1 การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.21 เรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาด กรณีศึกษาหลังที่4

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2 ประวัติศาสตร์พื้นที่

ความเป็นมาของพื้นที่ : เป็นพื้นที่ใกล้ปากแม่น้ำ เจ้าของบ้านมาสร้างตามครอบครัวที่ย้ายมาอยู่ในพื้นที่ริมแม่น้ำเนื่องจากเห็นว่าสะดวกในการคมนาคมทางน้ำที่เป็นหลักในอดีตและสะดวกในการทำมาหากินและใกล้ ศาสนสถานจึงเลือกสร้างอยู่บริเวณนี้ และที่ดินยังเป็นที่ดินเช่าอยู่จากทางวัดที่ปล่อยเช่ารายปี

3 สภาพแวดล้อม

จากผังตัวเรือนพักอาศัยนี้ผังแนวนอนโดยสภาพผังหันตามสภาพแวดล้อมผังโดยการหันรอบหันตัวเรือนตามแนวนอนขนานไปกับลำน้ำ ตัวเรือนสร้างติดกันในแต่ละหลังใกล้เคียงกันในครอบครัวเมื่อแยกบ้านเมื่อแยกครอบครัว โดยเว้นช่องระหว่างตัวเรือนสร้างทางเดินเชื่อมไปสู่จุดจอดเรือ หลังตัวเรือนพักอาศัยในพื้นที่ริมลำน้ำมีการปักเสาไฟไว้เป็นพื้นที่จอดเรือและผูกเรือ ผังตรงข้ามเป็นพื้นที่เขตวัดรัตนาราม พื้นที่ด้านหน้าของตัวเรือนพักอาศัยหันทางเข้าอาคารสู่แนวทางเดินคอนกรีตขนาน1.20เมตรเป็นทางสำหรับสัญจรหลักในปัจจุบัน

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.22 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาด กรณีศึกษา หลังที่4
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

4 สภาพเศรษฐกิจชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือนประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนเดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัย มีเรือในการใช้งานและมีจุดจอดเรือ มีที่จอดเรือแยกจากตัวบ้านริมน้ำด้านหลังบ้านเหตุผลในการวางทิศทางบ้านเป็นการหันตามการคมนาคมสัญจรเป็นหลักประกอบกับทิศทางลมและใกล้เคียงครอบครัว ตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดเรือ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดเรือ

หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

ความสูงพื้นเรือน : 1เมตร **ความกว้างช่วงเสา :** 2เมตร

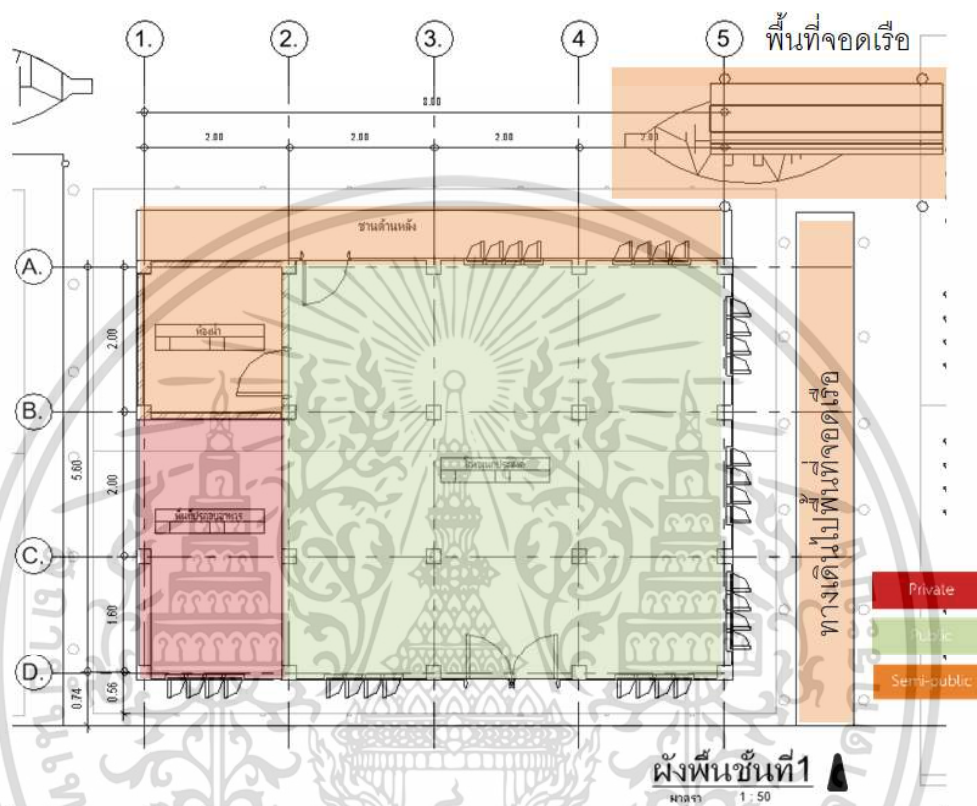
รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว **วัสดุหลังคา :** กระเบื้องลอน

วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยโครงสร้างไม้ โครงสร้างผนังหลักเป็นวัสดุไม้มีการตีไม้ผนังแนวนอน และมีบางส่วนที่มีการใช้สังกะสีและยิปซัมบอร์ดมาปรับปรุงตัวผนังที่ผุพังจากเดิม และห้องน้ำที่เป็นการก่อผนังก่ออิฐฉาบปูน และพื้นที่ครัวเปิดโล่งที่มีช่องเปิดระบายอากาศในพื้นที่ใต้ยอดผนัง เสาไม้วางบนฐาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุปูน ผนังเป็นผนังไม้ตีซ้อนเกร็ดแนวนอนในส่วนหน้า และผนังผสมกับช่องลมในพื้นที่ด้านหลัง หลังคาทรงจั่ว เป็นหลังคาลอน

การวางผังพื้นที่

ภาพที่ 4.23 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่ 4

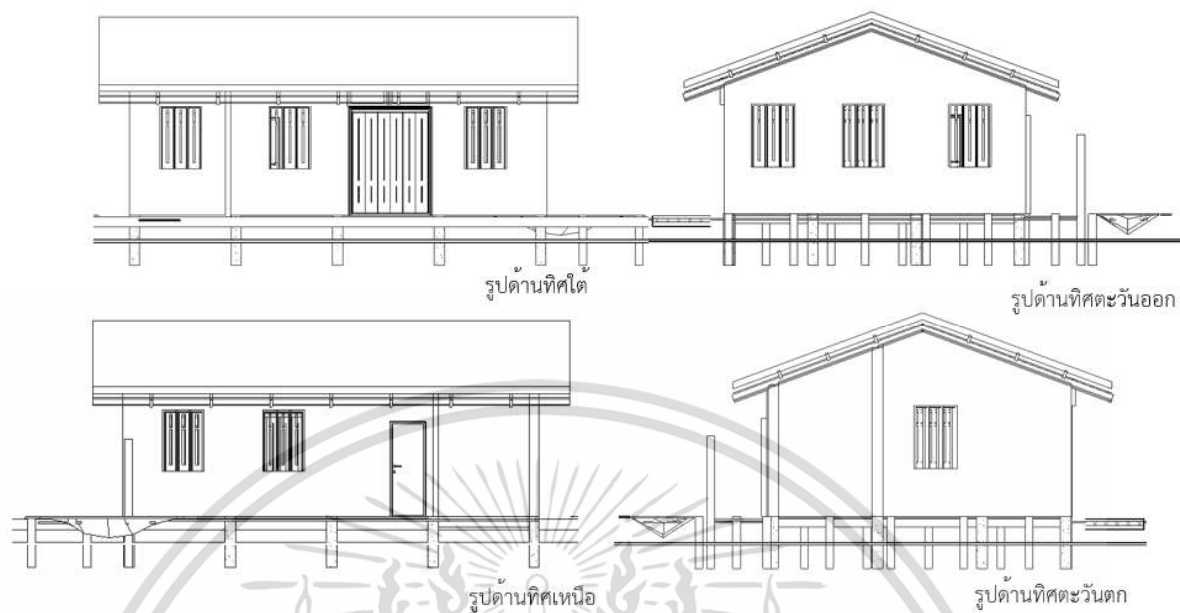
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

พื้นที่ใช้สอยภายใน : เป็นพื้นที่โถงอเนกประสงค์ มีห้องนอน1ห้อง ห้องน้ำ1ห้อง ผังพื้นที่ไปในทางสี่เหลี่ยมผืนผ้าและส่วนใหญ่จะมีการกันสัดส่วนพื้นที่ใช้งานเฉพาะพื้นที่ห้องนอน ในส่วนของพื้นที่ส่วนใหญ่ในตัวบ้านจะเป็นโถงโล่งใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และห้องน้ำจะเป็นแบบก้ออริฐอยู่ติดกันในตัวบ้าน

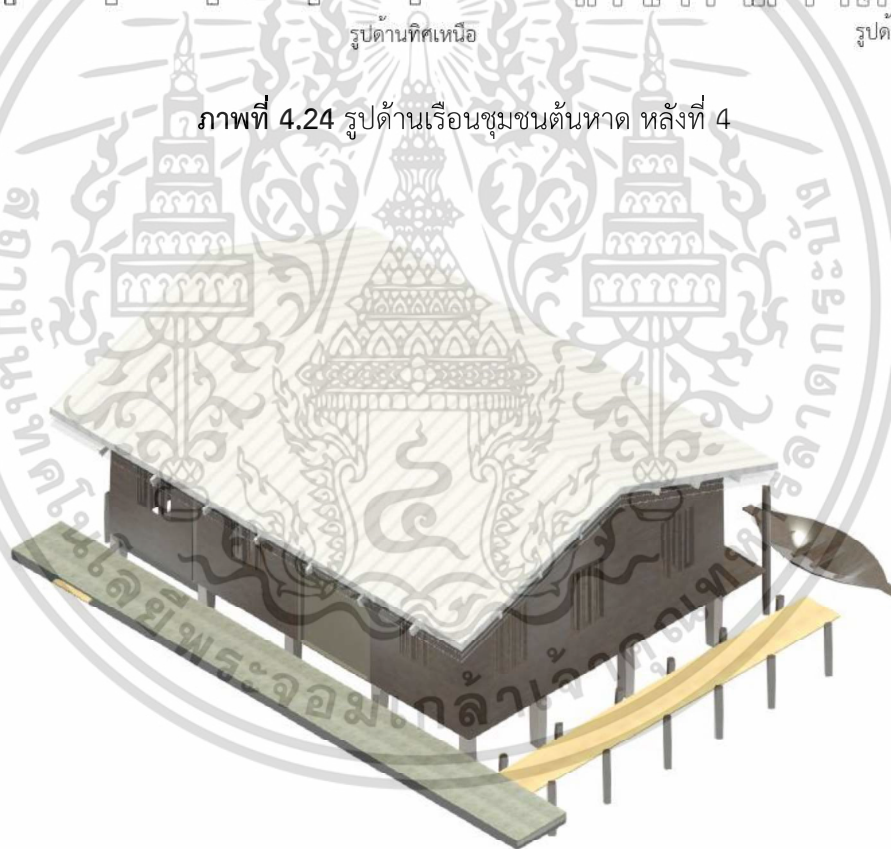
รูปทรงและสัดส่วน

ตัวเรือนด้านสั้นกว้าง8เมตร ด้านยาวยาว 6 เมตรตัวเรือนมี3ช่วงเสา ช่วงละ2.00เมตร และ4ช่วงพาดช่วงละ2.00เมตร ความสูงผนังสูง3.00เมตร ยกพื้นสูง1.00เมตร การยื่นหลังคายื่น50เซนติเมตร หลังคามีองศาลาดเอียง20องศาเป็นหลังคาทรงจั่ว สัดส่วนของผนังต่อหลังคาคือ2:1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.24 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่ 4

ภาพที่ 4.25 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบเรือน

เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพัง พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังเป็นผนังที่ผ่านการปรับปรุงมาเป็นวัสดุอิฐฉาบขาวแทนผนังไม้เก่าในบริเวณที่ผุพัง ช่วงบนของยอดผนังมีการทำช่องลมเปิดโล่งเพื่อระบายความร้อนและความชื้นในตัวเรือน หน้าต่างของตัวเรือนเป็นช่องเปิด ประตูเป็นประตูบานเปิดคู่ไม้กว้าง1.50เมตร ด้านหลังเรือนพักอาศัยมีจุดจอดเรือที่ด้านหลังของเรือนพักอาศัย ลักษณะมีเป็นเสาไม้ค้ำยันมีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบแต่เป็นแนวคานที่อยู่ระหว่าเสาใช้เป็นพื้นที่แขวนและเก็บอุปกรณ์

ตารางที่ 4.7 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 4

<p>เสา/ฐานเรือน</p> <p>เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพัง ความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ2เมตร</p>	<p>พื้น</p> <p>พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ วัสดุผนังหลังคา</p> <p>หลังคาลอน</p>	<p>ฝาผนัง</p> <p>ผนังไม้ฉาบขาวแนวตั้ง ส่วนล่างเป็นผนังไม้ตีนอนซ็อนเกร็ด</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลม ระบายอากาศ</p> <p>หน้าต่างบานเปิด ชุด3บาน ไม่มีช่องลมแต่มีการใช้ช่องแสงเหนือหน้าต่าง</p>
<p>ประตู</p> <p>ประตูเป็นบานเปิดคู่ 2บาน เปิดทางเข้าทางทิศใต้ที่เป็นเส้นทางบก</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ยกพื้นสูง1เมตร</p>	<p>พื้นที่จอดเรือ</p> <p>จุดจอดเรือมีลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันมีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบ</p>	

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง :ปรับปรุงผนังทาสีผนังใหม่ ต่อเติมห้องน้ำส่วนครัวข้างหลัง

6 คติความเชื่อ

ใกล้กับเรือนพักอาศัยพ่อแม่ ครอบครัว การวางทิศทางเรือนตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศ ตะวันออก ทิศตะวันตกพื้นที่จอดเรือจะอยู่แยกจากตัวเรือนและอยู่ตามแนวแหล่งน้ำ การก่อสร้างตัวเรือน อยู่ใกล้เคียงกับศาสนสถาน เมื่อมีการเพิ่มสมาชิกครอบครัวไม่ต่อขยายเรือน แต่จะสร้างเรือนอีกหลังขึ้น ใหม่ใกล้ๆกัน

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

เป็นเรือนที่มีการใช้งานพื้นที่โถงอเนกประสงค์มากที่สุดในการทำกิจกรรม การเก็บอุปกรณ์ ประกอบอาชีพ เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมและรับแขกร่วมด้วย พื้นที่จอดเรืออยู่ทางท้าย ตัวเรือนในพื้นที่ลำคลอง ทางเข้าอยู่ทางเส้นทางบก จึงมีการต่อทางเดินข้างตัวเรือนเพื่อไปสู่พื้นที่จอดเรือ ด้วยวัสดุคอนกรีตสำเร็จรูป

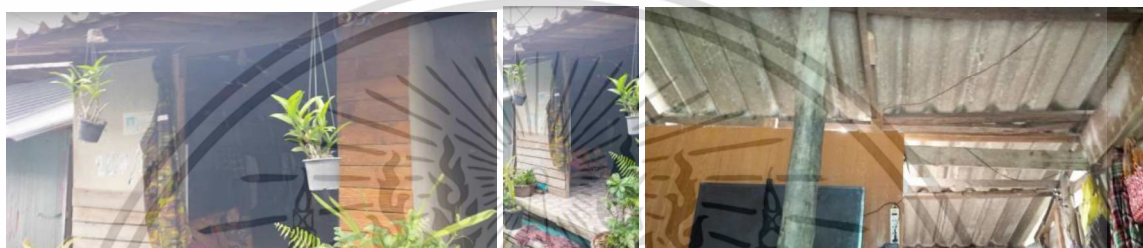
•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่5 ชุมชนต้นหาด

บ้านเลขที่ : 247 ถนนชายน้ำ ตำบลปากพ่อง อำเภopakพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุเรือน 40ปี

ผู้ให้ข้อมูล : ละม้าย รสอุทิศ อายุ 67 ปี ประกอบอาชีพ : ประมง

1 การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.26 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาหลังที่5

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2 ประวัติศาสตร์พื้นที่

ความเป็นมาของพื้นที่ : เป็นพื้นที่ใกล้ปากแม่น้ำ ผู้พักอาศัยมีเพียง2 คน แม่และลูกสาว โดยการตั้งถิ่นฐานที่ชุมชนต้นหาดตั้งแต่แรกเริ่มโดยการเข้ามาอยู่ก่อนของบรรพบุรุษตายายของครอบครัวคุณละม้าย ก่อนที่จะแยกบ้านออกมาเป็นหลังที่อยู่มาจนถึงปัจจุบันเมื่อมีครอบครัว

3 สภาพแวดล้อม

บริเวณโดยรอบติดวัดรัตนาราม ลำคลองที่ออกสู่แม่น้ำปากพ่อง และเรือนข้างเคียงสภาพผังของตัวเรือนมีการหันการวางเรือนพักอาศัยไปตามสภาพแวดล้อมผังโดยรอบที่มีการหันด้านแนวนอนขนานไปกับลำน้ำ ตัวเรือนสร้างติดกันในแต่ละหลังเว้นช่วงระหว่างตัวเรือนสร้างทางเดินเชื่อมโดยไม้ไผ่ไปสู่จุดจอดเรือบริเวณโดยรอบติดวัดรัตนาราม ด้านหลังเป็นลำคลองที่ออกสู่แม่น้ำปากพ่อง และเรือนข้างเคียง

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.27 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณีศึกษา หลังที่5
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

4 สภาพเศรษฐกิจชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือน

ประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนเดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัย มีที่จอดรถแยกจากตัวบ้านริมน้ำเหตุผลในการวางทิศทางบ้านเป็นการหันตามการคมนาคมสัญจรเป็นหลักประกอบกับทิศทางลม ตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก มีเรือในการใช้งานและมีจุดจอดรถ

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดรถ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดรถ

หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

ความสูงพื้นเรือน : 1เมตร **ความกว้างช่วงเสา :** 2เมตร และ 2.50เมตร

รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว **วัสดุหลังคา :** กระเบื้องลอน

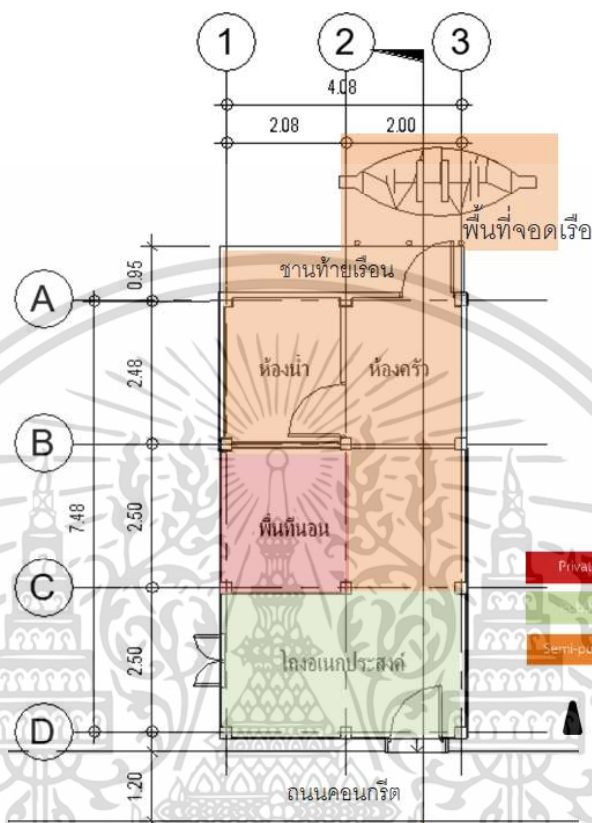
วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยโครงสร้างไม้ โครงสร้างหลักไม้ ยกเว้นห้องน้ำที่เป็นการก่อผนังก่ออิฐ

ฉาบปูน และห้องครัวที่เปลี่ยนวัสดุ เสาไม้วางบนฐานวัสดุปูน ผนังเป็นผนังไม้ตีซ้อนเกร็ดแนวนอน หลังคา

ทรงจั่ว ปัจจุบันเป็นหลังคาลอน ยกพื้นสูง 1 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวางผังพื้น

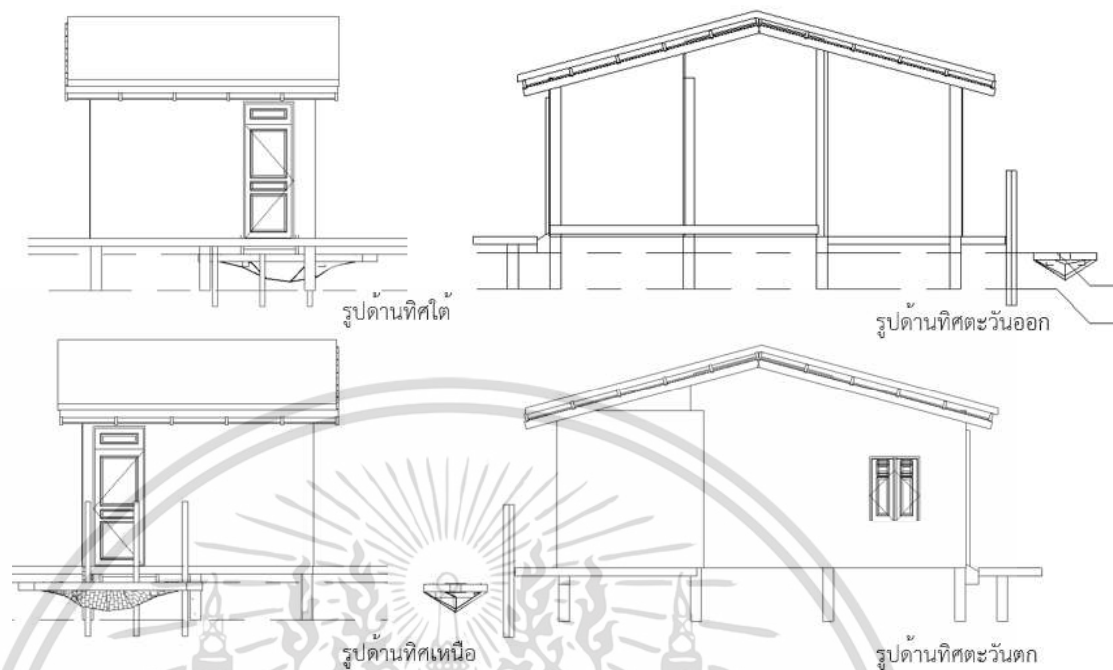
ภาพที่ 4.28 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่5
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

พื้นที่ใช้สอยภายใน : เรือนมีขนาดกระชับไม่ใหญ่มากเกินไป ผังพื้นไปในทางสี่เหลี่ยมผืนผ้าและส่วนใหญ่จะมีการกันสัดส่วนพื้นที่ใช้งานเฉพาะพื้นที่สำคัญอย่างห้องนอน ในส่วนของพื้นที่ส่วนใหญ่ในตัวบ้านจะเป็นโถงโถ่งใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และห้องน้ำจะเป็นแบบก่อกออิฐอยู่ติดกันในตัวบ้าน

รูปทรงและสัดส่วน

ตัวเรือนด้านสั้นกว้าง4เมตร ด้านยาวยาว 7.50 เมตรตัวเรือนมี2ช่วงเสา ช่วงละ2.00เมตร และ3ช่วงพาดช่วงละ2.50เมตร ความสูงผนังสูง2.80เมตร ยกพื้นสูง1.00เมตร การยื่นหลังคายื่น50เซนติเมตร หลังคามีองศาลาดเอียง20องศา หลังคาสูง1.50เมตร เป็นหลังคาทรงจั่ว สัดส่วนของผนังต่อหลังคาคือ2:1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.29 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่5

ภาพที่ 4.30 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบเรือน

เสาเรือนเสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพังความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ 2.50 เมตร ยกพื้นสูง 1 เมตร พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังเป็นผนังที่ผ่านการปรับปรุงมาเป็นวัสดุไฟเบอร์ซีเมนต์แทนผนังไม้เก่า ช่วงบนของยอดผนังมีการทำช่องลมเปิดโล่งเพื่อระบายความร้อนและความชื้นในตัวเรือน หน้าต่างของตัวเรือนเป็นหน้าต่างบานเปิดชุด 4 บาน ประตูเป็นประตูบานเปิดเดี่ยวไม้กว้าง 1 เมตร ด้านหลังเรือนพักอาศัยมีจุดจอดเรือที่มีทางเข้าจากทางด้านข้างของเรือนพักอาศัยลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยัน มีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบแต่เป็นแนวคานที่อยู่ระหว่าเสาใช้เป็นพื้นที่แขวนและเก็บอุปกรณ์

ตารางที่ 4.8 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 5

<p>เสา/ฐานเรือน</p> <p>เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพังความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ 2 เมตร</p>	<p>พื้น</p> <p>พื้นไม้บางส่วนปูพรมน้ำมัน</p>	<p>ฝาผนัง</p> <p>ผนังไม้ตีซ้อนเกร็ด แนวนอน บางส่วนใช้ยิปซัมบอร์ด</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลม ระบายอากาศ หน้าต่างบานเปิดคู่</p> <p>มีช่องลมใต้ชายคา</p>
<p>ประตู</p> <p>ประตูเป็นบานเฟี้ยม หันทางเข้าสู่ทางบก</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ยกพื้นสูง 1 เมตร</p>	<p>พื้นที่จอดเรือ</p> <p>จุดจอดเรือมีลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำเสาผูกเรือ</p>	

(ที่มา: ผู้วิจัย 2566)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง :เปลี่ยนแปลงผนังบางส่วนด้วยยิปซัมบอร์ด

ตารางที่ 4.9 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 5

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

6 คติความเชื่อ

การวางทิศทางเรือนตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตกพื้นที่จุดเรือจะอยู่แยกจากตัวเรือนและอยู่ตามแนวแหล่งน้ำ การก่อสร้างตัวเรือนอยู่ใกล้เคียงกับศาสนสถานอย่างวัดรัตนารามเจ้าของเรือนนับถือศาสนาพุทธตัวเรือนหันด้านยาวไปทางทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ห้องนอนและหัวหัวนอนหันไปทางด้านทิศใต้ เมื่อมีการเพิ่มสมาชิกครอบครัวไม่ต่อขยายเรือน แต่จะสร้างเรือนอีกหลังขึ้นใหม่ใกล้ๆกัน

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

การใช้งานพื้นที่มีขนาดไม่กว้างนักเนื่องจากเจ้าของเรือนเป็นคนแคระทำให้พื้นที่ใช้สอยภายในมีขนาดที่พอเหมาะกับการใช้งาน มีการรวมโถงอเนกประสงค์กับพื้นที่นอนโดยการกั้นพื้นที่ด้วยผนังเพื่อแบ่งพื้นที่ใช้งานเป็นห้องนอน พื้นที่จุดเรืออยู่ทางท้ายตัวเรือนในพื้นที่ลำคลอง ทางเข้าอยู่ทางเส้นทางบก จึงมีการต่อทางเดินข้างตัวเรือนเพื่อไปสู่พื้นที่จุดเรือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่6 ชุมชนต้นหาด

บ้านเลขที่ : 274/12 ถนนชายน้ำ ตำบลปากพ่อง อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

อายุเรือน 70ปี

ผู้ให้ข้อมูล เล็ก สิงห์แก้ว อายุ 84 ปี ประกอบอาชีพ : ประมง ก่อสร้าง

1 การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.31 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนต้นหาด หลังที่6

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2 ประวัติศาสตร์พื้นที่

ความเป็นมาของพื้นที่ : ตัวเรือนพักอาศัยติดลำคลองออกสู่แม่น้ำปากพ่อง ในอดีตลำคลองมีขนาดสายกว้างกว่าในปัจจุบันจากคำบอกเล่ากล่าวว่าในอดีตลึกเข้าไปตามสายลำคลองทุกบ้านมีเรือเพื่อการใช้งาน แต่ในปัจจุบันจากการสร้างบ้านลึกลำคลองมีมากขึ้นกว่าสมัยก่อนทำให้คลองมีขนาดเล็กลง บ้านพักอาศัยที่อยู่ลึกไปตามขนานลำคลองที่ยังมีเรือใช้งานออกสู่แม่น้ำก็น้อยลง เรือนพักอาศัยหลังนี้มีสมาชิกอยู่กัน5คนอยู่อาศัยในเรือนนี้มาแล้ว2รุ่น จากแรกเริ่มชาวบ้านมารวมตัวกันช่วยสร้างเรือนช่วยกันนับเป็นหลังบุกเบิกพื้นที่ชุมชนต้นหาดเช่นกัน

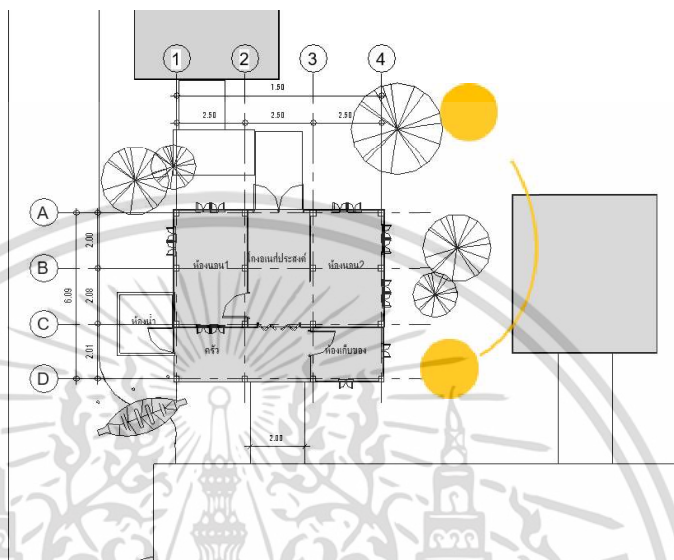
3 สภาพแวดล้อม

บริเวณเรือนติดวัดรัตนาราม ด้านข้างติดลำคลองที่ออกสู่แม่น้ำปากพ่องมีเรือในการใช้งาน และเรือนข้างเคียงสภาพผนังของตัวเรือนมีการหันการวางเรือนพักอาศัยไปตามสภาพแวดล้อมผนังโดยรอบที่มีการหันด้านแนวนอน ขนานไปกับลำน้ำ ตัวเรือนสร้างติดกันในแต่ละหลังเว้นช่วงระหว่างตัวเรือนสร้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทางเดินเชื่อมโดยไม้ไผ่ไปสู่จุดจอดเรือบริเวณโดยรอบตึกวัดรัตนาราม ด้านหลังเป็นลำคลองที่ออกสู่น้ำปากพนัง และเรือนข้างเคียง

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.32 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณีศึกษา หลังที่6
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

4 สภาพเศรษฐกิจชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือนประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนเดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัย มีที่จอดเรือแยกจากตัวบ้านริมน้ำเหตุผลในการวางทิศทางบ้านเป็นการหันตามการคมนาคมสัญจรเป็นหลักประกอบกับทิศทางลม ตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดเรือ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดเรือ

หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

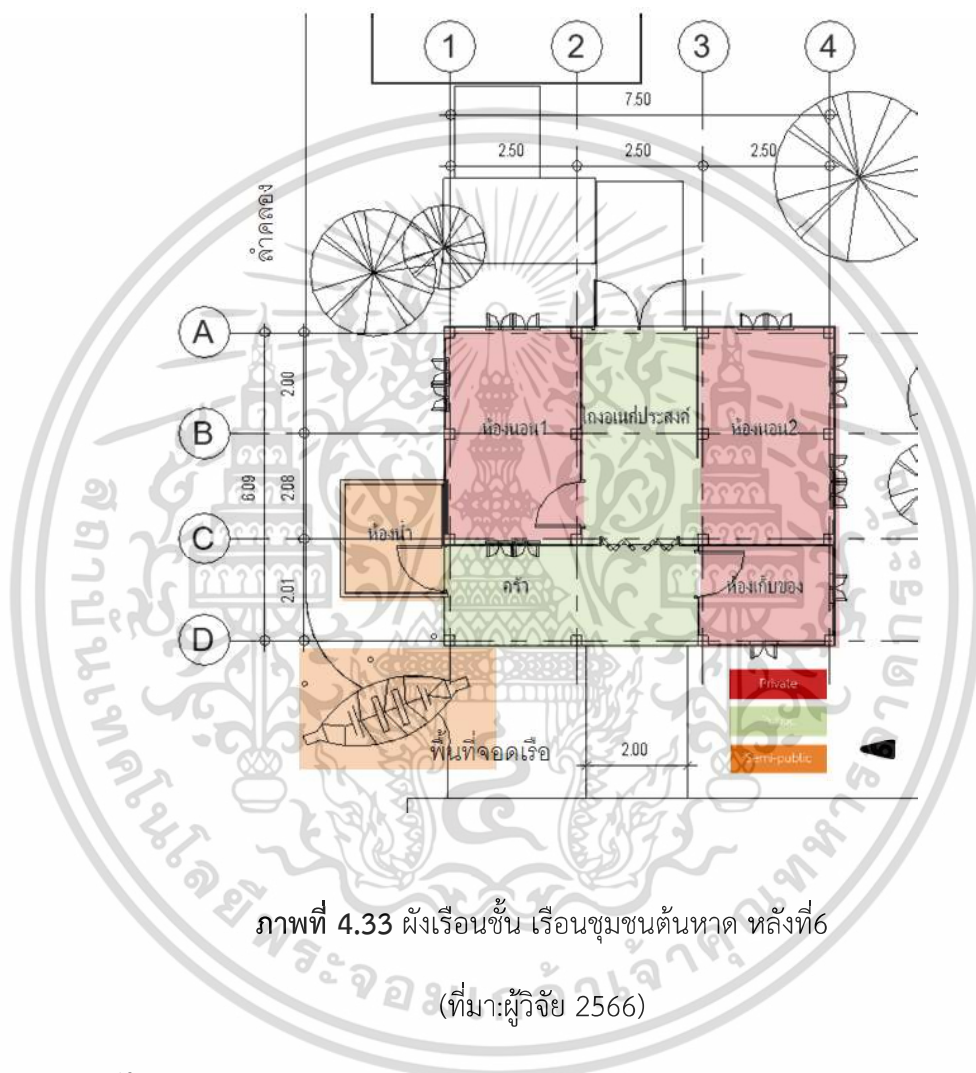
ความสูงพื้นเรือน : 1เมตร **ความกว้างช่วงเสา :** 2เมตร และ 2.50เมตร

รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว **วัสดุหลังคา :** กระเบื้องดินเผา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยโครงสร้างไม้ โครงสร้างหลักไม้ ยกเว้นห้องน้ำที่เป็นการก่อผนังก่ออิฐฉาบปูน และห้องครัวที่เปลี่ยนวัสดุ เสาไม้วางบนฐานวัสดุปูน ผนังเป็นผนังไม้ตีซ้อนเกร็ดแนวนอน หลังคาทรงจั่ว ปัจจุบันเป็นหลังคาลอน ยกพื้นสูง 1 เมตร

การวางผังพื้น

ภาพที่ 4.33 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่6

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

รูปทรงและสัดส่วน

ตัวเรือนด้านสั้นกว้าง6เมตร ด้านยาวยาว 7.50 เมตรตัวเรือนมี2ช่วงเสา ช่วงละ2.00เมตร และ3ช่วงพาดช่วงละ2.50เมตร ความสูงผนังสูง3เมตร ยกพื้นสูง1.00เมตร การยื่นหลังคายื่น50เซนติเมตร หลังคามืองศาลาดเอียง30องศาความสูงหลังคา1.90เมตรเป็นหลังคาทรงจั่ว สัดส่วนของผนังต่อหลังคาคือ 2:1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.34 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่ 6

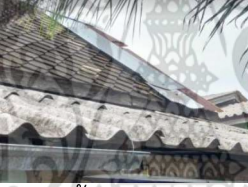

ภาพที่ 4.35 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่ 6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบเรือน : เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพังความกว้างช่องเสาอยู่ในระยะ 2.50 เมตร ยกพื้นสูง 1 เมตร พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ หน้าต่างของตัวเรือนเป็นหน้าต่างบานเปิดชุด 2 บาน ประตูเป็นประตูบานเปิดเพี้ยม 2 เมตร ด้านหน้าเรือนพักอาศัยมีจุดจอดเรือที่มีทางเข้าจากทางด้านข้างของเรือนพักอาศัยลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันมีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบ

ตารางที่ 4.10 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 6

<p>เสา/ฐานเรือน</p> <p>เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพังความกว้างช่องเสาอยู่ในระยะ 2 เมตร</p>	<p>พื้น</p> <p>พื้นเรือนเป็นพื้นไม้</p> <p>กระเบื้องดินเผา ชานใช้หลังคาลอน</p>	<p>ฝาผนัง</p> <p>ผนังไม้ตีนอนซ้อนเกร็ด</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลม</p> <p>ระบายอากาศ</p> <p>หน้าต่างบานเปิดคู่</p> <p>มีช่องเปิดใต้ชายคา</p>
<p>ประตู</p> <p>ประตูเป็นบานเพี้ยมหันทางเข้าออกสู่เส้นทางบกในปัจจุบัน</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ฐานอิฐก่อ</p>	<p>พื้นที่จอดเรือ</p> <p>จุดจอดเรือมีลักษณะเป็นจุดจอดเรือไม่มีหลังคาคลุม</p>	

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง : เปลี่ยนแปลงหลังคาคลุมชานเรือนเป็นกระเบื้องคอนกรีต ต่อเติมห้องน้ำและพื้นที่ครัวบริเวณชาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 6

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

6 คติความเชื่อ

สร้างตามแนวเส้นทางน้ำเพื่อให้ง่ายต่อการคมนาคมในอดีต พื้นที่จุดเรือจะอยู่แยกจากตัวเรือนอยู่ทางด้านหน้าทางเข้าเรือนทางด้านซ้ายติดแหล่งลำคลองออกสู่แม่น้ำปากพยับและอยู่ตามแนวแหล่งน้ำ การก่อสร้างตัวเรือนอยู่ใกล้เคียง กับศาสนสถานอย่างวัดรัตนารามจากเจ้าของเรือนนับถือศาสนาพุทธตัวเรือนหันด้านยาวไปทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ห้องนอนและหัวหัวนอนหันไปทางด้านทิศ

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

การใช้งานพื้นที่พบว่าให้ความสำคัญกับพื้นที่ชานเรือนและพื้นที่โถงเนกประสงค์ที่เป็นตัวแจกไปสู่พื้นที่ห้องนอน และทางเดินหลังเรือนและรับแขก พื้นที่จุดเรือนอยู่ในทางด้านหน้าข้างชานเรือนเนื่องจากลำคลองไหลผ่าน

•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่7 ชุมชนต้นหาด

บ้านเลขที่ : 247/8 ถนนชายน้ำ ตำบลปากพ่อง อำเภopakพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

อายุเรือน70ปี

ผู้ให้ข้อมูล เพียร ปานแยม อายุ 79 ปี ประกอบอาชีพ : ประมง

1 การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.36 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนต้นหาด หลังที่7

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2 ประวัติศาสตร์พื้นที่

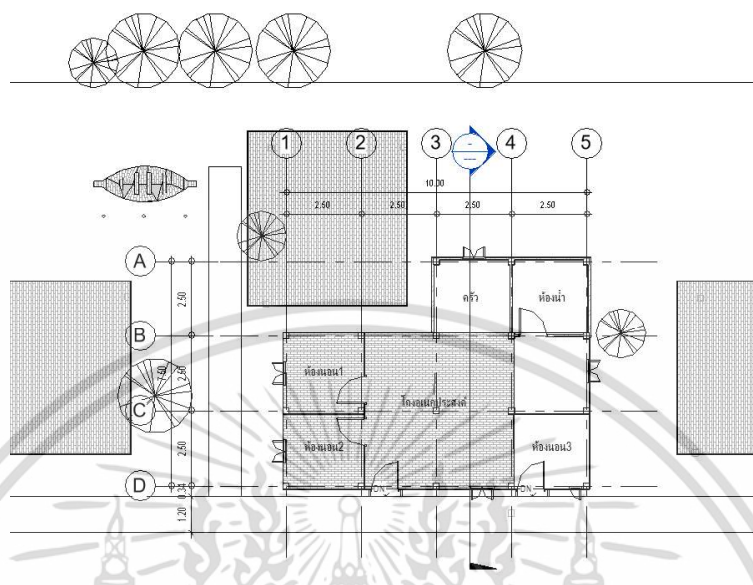
ความเป็นมาของพื้นที่ : การเรือกที่ตั้งสำหรับการก่อสร้างเรือนพักอาศัยสมัยก่อนเน้นพื้นที่เป็นพื้นที่ใกล้ปากแม่น้ำ ชาวบ้านจึงมารวมตัวกันเริ่มสร้างเรือนต่อ ๆกันมาเป็นแนวยาวไปตลอดลำคลองทำให้เกิดเป็นชุมชนต้นหาด แรกเริ่มอาศัยโดยตาเพียรและภรรยา2คน ภายหลังเมื่อมีลูกหลานจึงอยู่ด้วยกันในบ้านหลังเดียวปัจจุบันเรือนพักอาศัยนี้อาศัยอยู่ด้วยกัน8คน ปัจจุบันที่ดินเป็นของทางวัดเป็นการเช่าที่ดินรายปี

3 สภาพแวดล้อม

ด้านหลังตัวเรือติดกับบริเวณวัดรัตนาราม โดยมีลำคลองที่ออกสู่แม่น้ำปากพ่องกั้นตรงกลาง และเรือนข้างเคียงสภาพผนังของตัวเรือนมีการหันการวางเรือนพักอาศัยไปตามสภาพแวดล้อมผนังโดยรอบที่มีการหันด้านแนวนอน ขนานไปกับลำน้ำ ด้านหลังที่ติดกับลำคลองมีการก่อสร้างเรือนพักอาศัยของครอบครัวหลานอีก1หลังแยกเพิ่มเติมมาในช่วงปี2561 ทำให้ต้องยื่นทางเดินออกสู่พื้นที่จอดเรือยาวออกไป ส่วนตัวเรือนข้างเคียงซ้าย ขวาสร้างติดกันในแต่ละหลังเว้นช่วงระหว่างตัวเรือนสร้างทางเดินเชื่อมโดยไม่มีใ้ไปสู่จุดจอดเรือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.37 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนต้นหาดกรณศึกษา หลังที่ 7
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

4 สภาพเศรษฐกิจชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือนประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนเดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัย มีที่จอดรถแยกจากตัวบ้านริมน้ำเหตุผลในการวางทิศทางบ้านเป็นการให้ความสำคัญโดยหันตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำเป็นหลัก ตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก โครงสร้างหลักเป็นโครงสร้างไม้

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดรถ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดรถอยู่ทางด้านหลังตัวเรือนที่ติดกับลำคลอง

หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

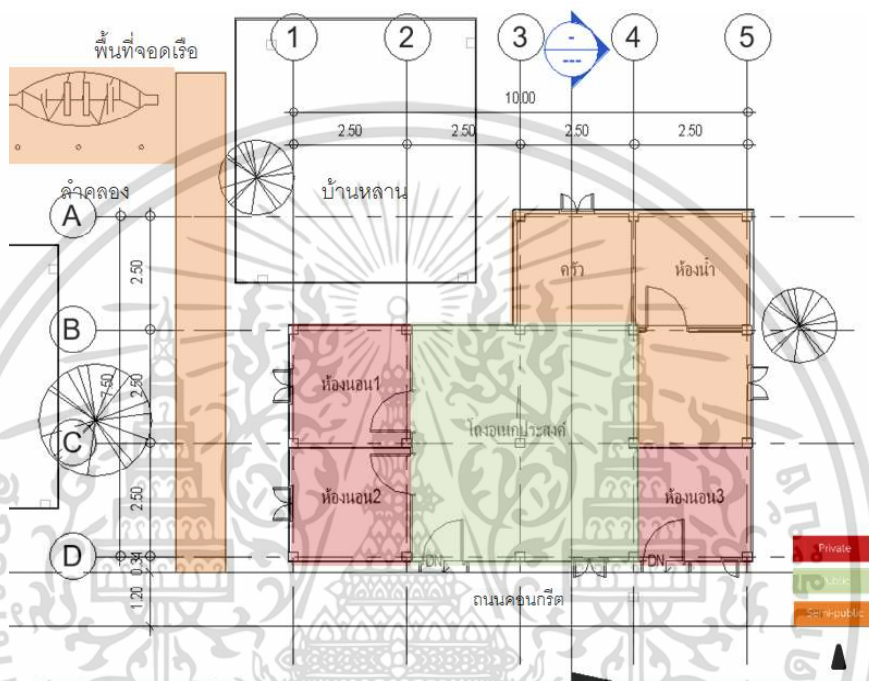
ความสูงพื้นเรือน : 1 เมตร **ความกว้างช่วงเสา :** 2.5 เมตร

รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว **วัสดุหลังคา :** กระเบื้องลอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยโครงสร้างไม้ โครงสร้างหลักไม้ ยกเว้นห้องน้ำที่เป็นการก่อผนังก่ออิฐฉาบปูน และห้องครัวที่เปลี่ยนวัสดุ เสาไม้วางบนฐานวัสดุปูน ผนังเป็นผนังไม้ตีซ้อนเกร็ดแนวนอน หลังคาทรงจั่ว ปัจจุบันเป็นหลังคาลอน ยกพื้นสูง 1.00 เมตร

การวางผังพื้น

ภาพที่ 4.38 ผังเรือนชั้น เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่7

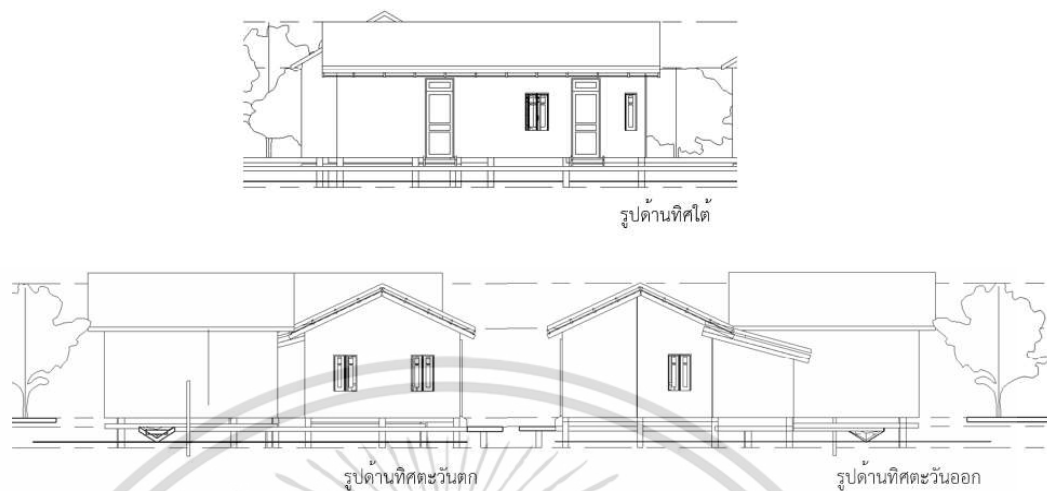
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

พื้นที่ใช้สอยภายใน : เรือนมีขนาดกระชับไม่ใหญ่มากเกินไป ผังพื้นไปในทางสี่เหลี่ยมผืนผ้าและส่วนใหญ่จะมีการกั้นสัดส่วนพื้นที่ใช้งานเฉพาะพื้นที่สำคัญอย่างห้องนอน ในส่วนของพื้นที่ส่วนใหญ่ในตัวบ้านจะเป็นโถงโล่งใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และห้องน้ำจะเป็นแบบก่ออิฐอยู่ติดกันในตัวบ้าน

รูปทรงและสัดส่วน

ตัวเรือนด้านสั้นกว้าง5เมตร ด้านยาวยาว 10 เมตร ตัวเรือนมี2ช่วงเสา ช่วงละ2.50เมตร และ4ช่วงพาดช่วงละ2.50เมตร ความสูงผนังสูง3.00เมตร ยกพื้นสูง1.00เมตร การยื่นหลังคายื่น50เซนติเมตร หลังคามีองศาลาดเอียง20องศาเป็นหลังคาทรงจั่ว สัดส่วนของผนังต่อหลังคาคือ2:1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.39 รูปด้านเรือนชุมชนต้นหาด หลังที่7

ภาพที่ 4.40 เรือนชุมชนต้นหาด หลังที่7

องค์ประกอบเรือน : เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพังความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ 2.50 เมตร ยกพื้นสูง 1 เมตร พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังเป็นผนังที่ผ่านการปรับปรุงมาเป็นวัสดุไฟเบอร์ซีเมนต์แทนผนังไม้เก่า ช่วงบนของยอดผนังมีการทำช่องลมเปิดโล่งเพื่อระบายความร้อนและความชื้นในตัวเรือน หน้าต่างของตัวเรือนเป็นหน้าต่างบานเปิดชุด 4 บาน ประตูเป็นประตูบานเปิดเดี่ยวไม้กว้าง 1 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านหลังเรือนพักอาศัยมีจุดจอดเรือที่มีทางเข้าจากทางด้านข้างของเรือนพักอาศัยลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยัน มีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบแต่เป็นแนวคานที่อยู่ระหว่งเสาใช้เป็นพื้นที่แขวนและเก็บอุปกรณ์

ตารางที่ 4.12 องค์ประกอบเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 7

<p>เสา/ฐานเรือน</p> <p>เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพัง</p> 	<p>พื้น</p> <p>พื้นเรือนเป็นพื้นไม้</p> <p>หลังคาลอน</p>	<p>ฝาผนัง</p> <p>ผนังไม้ตีนอนซ้อนเกร็ด</p> <p>ผลมสังกะสี</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลมระบายอากาศ</p> <p>หน้าต่างบานเปิดชุด2</p> <p>บาน</p> <p>มีช่องเปิดได้ขยายคา</p>
<p>ประตู</p> <p>ประตูเป็นบานเพี้ยมยวาระหว่างช่วงเสา มีช่องแสงเหนือประตู</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ยกพื้นสูง1เมตรจากลำคลอง น้ำขึ้นแล้วลดเร็ว ในพื้นที่ลำคลองน้ำไม่ค่อยขึ้นสูง</p>	<p>พื้นที่จอดเรือ</p> <p>จุดจอดเรือมีลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยัน มีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบ อยู่บริเวณท้ายเรือนที่ติดกับลำคลอง</p>	

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง :ปรับปรุงผนังจากผนังไม้ด้านข้างทั้งสองด้านมาใช้วัสดุสังกะสีมาทำผนังจากการผุพังของวัสดุเดิม และมีการสร้างต่อเติมส่วนครัวและห้องน้ำมาใช้โครงสร้างก่ออิฐฉาบปูน

ตารางที่ 4.13 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนต้นหาดหลังที่ 7

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

6 คติความเชื่อ

พื้นที่จอดเรือจะอยู่แยกจากตัวเรือนและอยู่ตามแนวแหล่งน้ำ การก่อสร้างตัวเรือนอยู่ใกล้เคียงกับศาสนสถานอย่างวัด ตัวเรือนหันด้านยาวไปทางทางทิศเหนือและทิศใต้ ห้องนอนและหัวหัวนอนหันไปทางด้านทิศใต้

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

การใช้งานพื้นที่พบว่าให้ความสำคัญกับพื้นที่โถงอเนกประสงค์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมและรับแขก พื้นที่จอดเรืออยู่ทางท้ายตัวเรือนในพื้นที่ลำคลอง ทางเข้าอยู่ทางเส้นทางบก จึงมีการต่อทางเดินข้างตัวเรือนเพื่อไปสู่พื้นที่จอดเรือ

ตาราง 4.14 แสดงข้อมูลของเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีเรื่อริมแม่น้ำปากพั้งชุมชนต้นหาด จังหวัดนครศรีธรรมราช (ปีที่เก็บข้อมูล พ.ศ.2566)

หัวข้อการศึกษา	รายละเอียด	หลังที่1	หลังที่2	หลังที่3	หลังที่4	หลังที่5	หลังที่6	หลังที่7	ลักษณะร่วม
ลักษณะทางสถาปัตยกรรม									
ประเภทเรือนพักอาศัย									
		เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	เรือนพักอาศัย 1 ชั้น
หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย									
		เส้นทางบกและตีดน้ำ	เส้นทางบกและตีดน้ำ	เส้นทางบกและตีดน้ำ	เส้นทางบกและตีดน้ำ	เส้นทางบกและตีดน้ำ	เส้นทางบกและตีดน้ำ	เส้นทางบกและตีดน้ำ	การคมนาคน ด้านหน้าดินถนน ด้านหลังตีดลาคลอง
ติดกับแหล่งน้ำ									
		ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ
ติดกับเส้นทางบก									
		ทางเดินคอนกรีต	ทางเดินคอนกรีต	ทางเดินคอนกรีต	ทางเดินคอนกรีต	ทางเดินคอนกรีต	ทางเดินคอนกรีต	ทางเดินคอนกรีต	ทางเดินคอนกรีต
ผังบริเวณ									
		ผังบริเวณ	ผังบริเวณ	ผังบริเวณ	ผังบริเวณ	ผังบริเวณ	ผังบริเวณ	ผังบริเวณ	ผังบริเวณโดยรอบเป็น เรือนพักอาศัยข้างเคียง ด้านหลังและด้านข้างตีดแหล่งน้ำ ไกลลวด
ผังและพื้นที่จัดเรือ									
		ผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า	ผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า	ผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า	ผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า	ผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า	ผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า	ผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า	ผังเรือนมีทั้งการวางแนวตามยาว และแนวขวางเป็น ผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า ให้ความสำคัญกับโถงอเนกประสงค์ทางเข้าปิดเข้าสู่ทางถนนการเข้าสู่พื้นที่จัดเรืออยู่ทางข้างของตัวเรือทั้งซ้ายและขวาตามลาคลอง

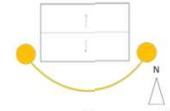

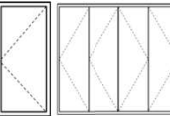

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

ตาราง 4.14 (ต่อ)

หัวข้อการศึกษา	รายละเอียด	หลังที่1	หลังที่2	หลังที่3	หลังที่4	หลังที่5	หลังที่6	หลังที่7	ลักษณะร่วม
		ลักษณะทางสถาปัตยกรรม							
องค์ประกอบเรือน	พื้นเรือน								พื้นเรือนเป็นพื้นไม้
	ฝาผนัง								ฝาผนังดั้งเดิมเป็นวัสดุไม้ มีส่วนที่ผ่านการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงมาใช้วัสดุทดแทนเช่นยิปซัมบอร์ด และสังกะสี และส่วนต่อเติมห้องนำเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน
	หน้าต่าง								
	รูปแบบหลังคา								

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

ตาราง 4.14 (ต่อ)

หัวข้อการศึกษา	รายละเอียด	หลังที่1	หลังที่2	หลังที่3	หลังที่4	หลังที่5	หลังที่6	หลังที่7	ลักษณะร่วม
ลักษณะทางสถาปัตยกรรม									
องค์ประกอบเรือน	การวางแผนหลังคา	 ตามตะวัน	 ตามตะวัน	 ตามตะวัน	 ตามตะวัน	 ตามตะวัน	 ตามตะวัน	 ขวางตะวัน	 การวางแผนหลังคา ตามตะวัน
	ช่องเปิดได้ชายคา	 มีช่องได้ชายคา	 ไม่มีช่องเปิดได้ชายคา	 มีช่องได้ชายคา	 ไม่มีช่องเปิดได้ชายคา	 ไม่มีช่องเปิดได้ชายคา	 มีช่องเปิดได้ชายคา	 มีช่องเปิดได้ชายคา	 มีช่องเปิดได้ชายคา
	ประตูทางเข้า	 ประตูบานพับม ทางทิศใต้	 ประตูบานพับม ทางทิศใต้	 ประตูบานเปิด ทางทิศใต้	 ประตูบานพับม ทางทิศใต้	 ประตูบานเปิด ทางทิศใต้	 ประตูบานพับม ทางน้ำ	 ประตูบานเปิด	 ประตูบานพับม บานเปิด
	พื้นที่จอดเรือ	 มี เป็นจุดจอดเรือมี หลังคาคลุม	 มี เป็นจุดจอดเรือมี หลังคาคลุม	 มี เป็นเพิงขนาดเล็กมี ผังล้อมรอบ	 มี เป็นจุดจอดเรือมี หลังคาคลุม	 มี เสาผูกเรือ	 มี เป็นจุดจอดเรือไม่มี หลังคาคลุม	 มี เป็นจุดจอดเรือมีหลังคาคลุม	

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

ตาราง 4.14 (ต่อ)

หัวข้อการศึกษา	รายละเอียด	หลังที่1	หลังที่2	หลังที่3	หลังที่4	หลังที่5	หลังที่6	หลังที่7	ลักษณะร่วม	
ลักษณะทางสถาปัตยกรรม										
โครงสร้างวัสดุ	วัสดุโครงสร้างหลัก	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	
	เสา	 เสาไม้เหลี่ยม	 เสาไม้เหลี่ยม	 เสาไม้เหลี่ยม	 เสาไม้เหลี่ยม	 เสาไม้เหลี่ยม	 เสาไม้เหลี่ยม	 เสาไม้เหลี่ยม	 เสาไม้เหลี่ยม	
	ฐานเสา	 ฐานปูน	 ฐานปูน	 ฐานปูน	 ฐานปูน	 ฐานปูน	 ฐานอิฐก่อ	 ฐานปูน	 ฐานปูน	เสาเรือนเป็นเสาไม้เหลี่ยม มีฐานเสาเป็นฐานปูน
วัสดุผนังหลังคา	 หลังคาลอน	 หลังคาลอน	 หลังคาลอน	 หลังคาลอน	 หลังคาลอน	 กระเบื้องดินเผา หลังคาลอน	 หลังคาลอน	 หลังคาลอน	วัสดุผนังหลังคา หลังคากระเบื้อง ลอน	

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

ตาราง 4.14 (ต่อ)

หัวข้อการศึกษา	รายละเอียด	ลักษณะทางสถาปัตยกรรม							ลักษณะร่วม
		หลังที่ 1	หลังที่ 2	หลังที่ 3	หลังที่ 4	หลังที่ 5	หลังที่ 6	หลังที่ 7	
รูปทรงและสัดส่วน	ความสูงของพื้นเรือน(เมตร)	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
	ช่วงเสาต้นสั้น	2	2	2	3	2	2	2	2
	ช่วงเสาต้นยาว	4	4	4	4	3	3	3	4
	ความกว้างช่วงเสาต้นสั้น(เมตร)	2.00	2.00	2.50	2.00	2.00	2.00	2.50	2.00
	ความกว้างช่วงเสาต้นยาว(เมตร)	2.00	2.00	2.00	2.00	2.50	2.50	2.50	2.00
	สัดส่วนหลังคา(องศา)	20	20	20	20	20	30	20	20
	การยื่นชายคา(เมตร)	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
	ความสูงผนัง(เมตร)	2.80	2.80	3.00	3.00	2.80	3.00	3.00	3.00
	ความกว้างประตู(เมตร)	2.00	2.00	1.00	2.00	1.20	2.00	1.00	2.00
	ความกว้างหน้าต่าง(เมตร)	1.50	1.50	1.50	1.50	0.80	0.80	1.00	1.50
การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง	การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง	ไม่มี	เปลี่ยนแปลงผนังการกั้นห้อง						สิ่งที่ย่อมปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้แก่วัสดุผนังและหน้าต่าง
	การต่อเติม	ต่อเติมห้องน้ำ	ต่อเติมห้องน้ำ		ต่อเติมห้องน้ำส่วนครัวข้างหลัง	ไม่มี			ส่วนที่ต่อเติมขึ้นใหม่มากที่สุดคือห้องน้ำ

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

4.1.2 เรือนพักอาศัยพื้นที่ที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพยับ ชุมชนเกาะไชย

พื้นที่ชุมชนเกาะไชย ประกอบไปด้วย 240 ครัวเรือน ตั้งอยู่ท่ามกลางน้ำจากแม่น้ำปากพยับและลำคลอง ป่าชายเลนตลอดแนว 4 กิโลเมตร สร้างไม่ติดกันในแต่ละหลัง เรือนตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำใช้ในการคมนาคม พื้นที่ชุมชนเกาะไชยแตกต่างจากชุมชนต้นหาดที่ใกล้คมนาคมทางบกมากกว่าและผังเรือนในการใช้งานพื้นที่ที่มีการเปิดทางเข้าด้านริมน้ำใกล้กับการสัญจรทางน้ำ ในเวลาต่อมาเมื่อมีการสร้างทางเดินทางบกจึงมีการต่อทางเดินยกพื้นจากเส้นทางบกเข้าสู่ตัวเรือนบางหลังจึงมีการเปิดทางเข้าใหม่ จากการคมนาคมทางเรือเป็นส่วนใหญ่และประกอบอาชีพประมงมากกว่า มีพื้นที่จอดเรืออยู่ข้างเคียง เพื่อความสะดวกในการเก็บและซ่อมแซมอุปกรณ์เดินเรือ และทำหน้าที่เป็นจุดจอดเรือ โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวเรือนพักอาศัยมาทั้งสิ้น 7 หลัง ด้วยกันที่ตรงตามเกณฑ์การคัดเลือก โดยที่เหลื่อมมีบางหลังที่ตรงตามเกณฑ์แต่เข้าไปทำการสำรวจจากลำปากจึงมีข้อมูลที่ไม่เพียงพอ

1.1 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษา

ภาพที่ 4.41 ตำแหน่งที่ตั้งเรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

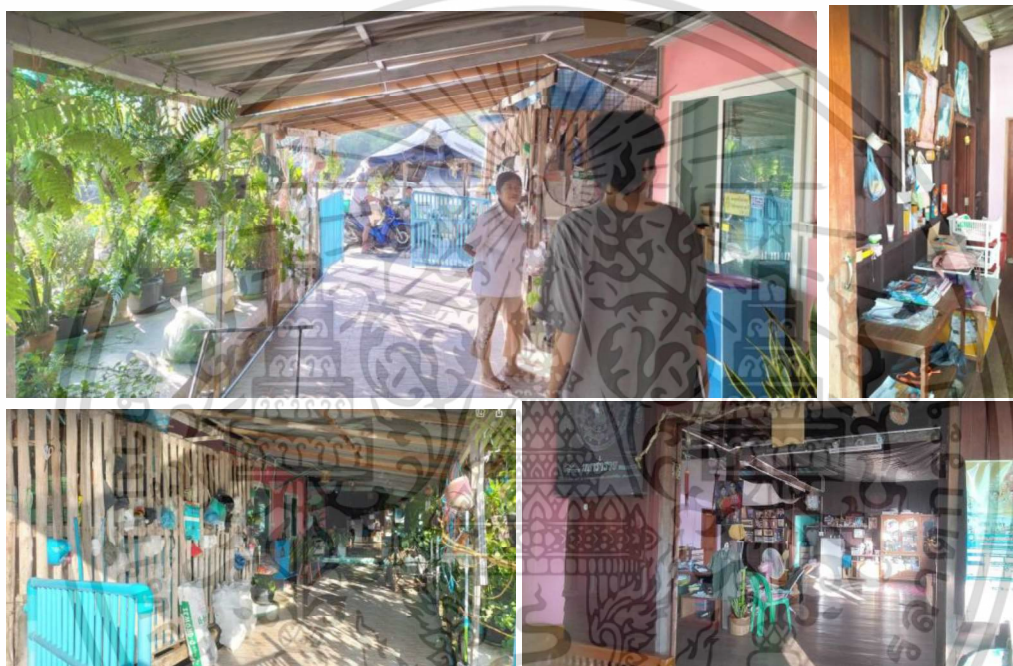
•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่1 ชุมชนเกาะยอไชย

บ้านเลขที่ : 498 บ.เกาะยอ อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุเรือน 40ปี

ผู้ให้ข้อมูล เจริญ นากสงศ์ อายุ 59 ปี ประกอบอาชีพ : ประมง ค้าขาย

1 การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.42 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะยอ หลังที่1

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2 ประวัติศาสตร์พื้นที่

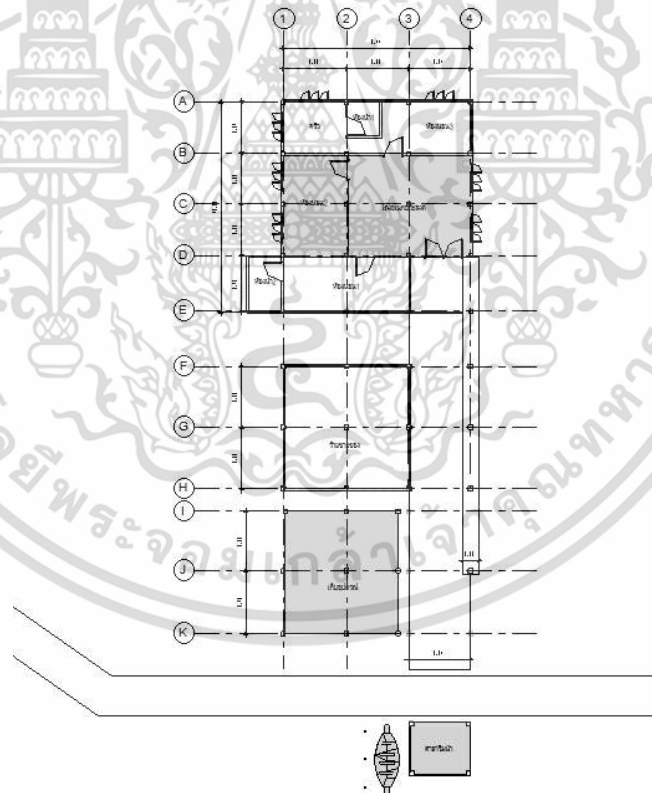
ความเป็นมาของพื้นที่ : ที่ตั้งของเรือนพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเกาะยอ โดยคนบุกเบิกสร้างที่อยู่อาศัยในพื้นที่เกาะยอจากการสอบถามได้ความว่าปู่อินทร์และภรรยา เป็นผู้เข้ามาบุกเบิกอยู่อาศัยและจับจองที่ดินเพื่อขายให้ผู้ที่ต้องการอยู่อาศัยเจ้าของเรือนนี้เป็นหลานสะใภ้ของลุงอินทร์ โดยชุมชนเกาะยอเป็นการขยายตัวเพื่อหาที่พักอาศัยขยายมาจากต่างจังหวัดและผู้คนในบริเวณตลาดปากพนังขยายที่พักอาศัย และเป็นพื้นที่ใกล้ปากแม่น้ำหemaแก่การประกอบอาชีพประมง ในอดีตพื้นที่ข้างเจ้าของเรือนได้ทำการชุดบ่อกุ้งแต่ปัจจุบันเลิกเลี้ยงแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3 สภาพแวดล้อม

บริเวณโดยรอบที่ตั้งเป็นลักษณะป่าชายเลน ด้านข้างเรือนพักอาศัยมีการขุดบ่อกึ่งในด้านข้างของตัวเรือ รอบๆเป็นป่าจากปกคลุมและต้นโกงกางบริเวณ อีกด้านเป็นเรือนพักอาศัยข้างเคียง ด้านหน้าทางเข้าเป็นแม่น้ำปากพนัง และเรือนข้างเคียงสภาพผังของตัวเรือมีการหันการวางเรือนพักอาศัยไปตามสภาพแวดล้อมผังโดยรอบขนานไปกับลำน้ำ ตัวเรือสร้างไม่ติดกันในแต่ละหลังเว้นเป็นพื้นที่ว่างประกอบไปด้วยบ่อกึ่งและต้นไม้ในพื้นที่ระหว่างตัวเรือนกับพื้นที่จอดเรืออยู่ห่างกัน พื้นที่จอดเรืออยู่ข้างทางเดินคอนกรีตด้านหน้าทางเข้าบ้าน โดยมีเสาไม้ไผ่ปักไว้เพื่อผูกเรือข้างกันเป็นศาลาริมน้ำที่เจ้าของบ้านใช้นั่งพักผ่อนระหว่างวัน มีน้ำขึ้นน้ำลงตลอดทั้งวันโดยเฉพาะช่วงเที่ยงด้านหน้าเรือนจำมีการปักไม้และปูนไว้เพื่อป้องกันน้ำกัดเซาะและเป็นผนังกันคลื่น

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.43 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่1

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4 สภาพเศรษฐกิจชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือนประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนเดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัยยกพื้นสูง 1.30 เมตร ผนังน้ำขึ้นน้ำลงระหว่างวัน มีที่จอดเรือแยกจากตัวบ้านอยู่ริมน้ำติดกับศาลาหน้าทางเข้าและทางเดินคอนกรีต โครงสร้างหลังเรือนพักอาศัยเป็นโครงสร้างไม้ ผนังเป็นผนังไม้ตีสลักแนวตั้งพื้นไม้ ผนังส่วนห้องนอนมีการปรับปรุงเป็นผนังยิปซัมบอร์ด มีพื้นที่ห้องนอน ห้องน้ำ ครัวที่ผ่านการปรับปรุงต่อเติมโดยใช้การก่ออิฐฉาบปูน หลังคาเป็นหลังคาทรงจั่ววัสดุกระเบื้องลอน หน้าต่างบานเปิดชุด 3 บาน ประตูเป็นประตูบานเปิดคู่ เหตุผลในการวางทิศทางบ้านเป็นการหันตามการคมนาคมสัญจรเป็นหลักประกอบกับทิศทางลม ตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดเรือ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดเรือ

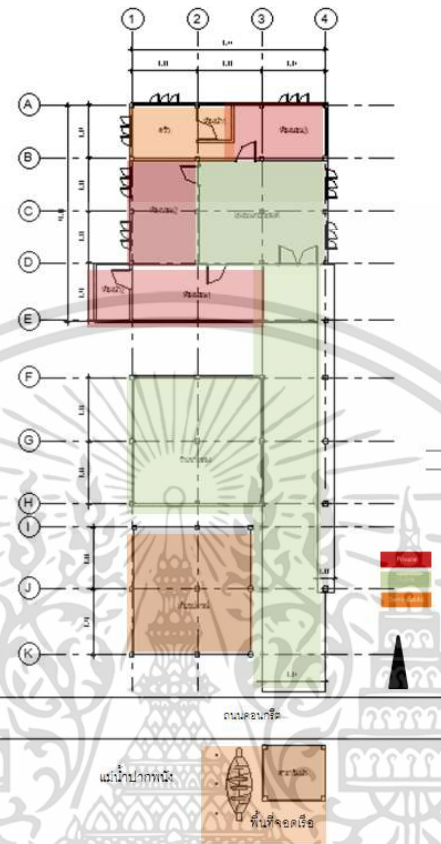
หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

ความสูงพื้นเรือน : 1 เมตร **ความกว้างช่วงเสา :** 2 เมตร และ 2.5 เมตร

รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว **วัสดุหลังคา :** กระเบื้องลอน

วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยโครงสร้างหลักไม้ ยกเว้นห้องน้ำและครัวกับห้องนอนทางด้านหน้า 1 ห้องที่เป็นการก่อผนังก่ออิฐฉาบปูน เสาไม้วางบนฐานวัสดุปูน ผนังเป็นผนังไม้ตีซ้อนแนวตั้ง หลังคาทรงจั่วหลังคาลอนกระเบื้องคอนกรีต ยกพื้นสูง 1.30 เมตร ศาลาริมน้ำเป็นโครงสร้างไม้ก่อสร้างเอง ข้างกันเป็นจุดจอดเรือผูกด้วยการปักเสาไม้ไผ่ลงในน้ำเป็นจุดจอดเรือ

การวางผังพื้นที่

ภาพที่ 4.44 ผังเรือนเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่1

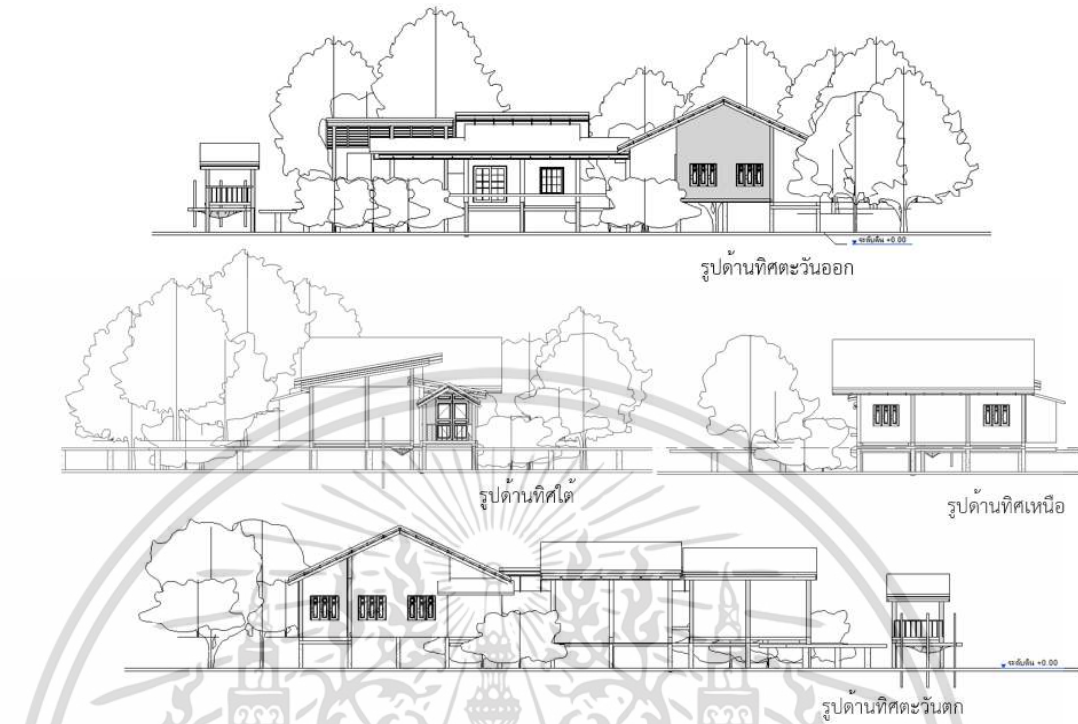
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

พื้นที่ใช้สอยภายใน : เป็นกลุ่มเรือนในพื้นที่ประกอบไปด้วย3อาคาร อาคารแรกบริเวณทางเข้าเป็นพื้นที่เก็บอุปกรณ์เดินเรือและเก็บของเป็นผนังไว้ไว้เป็นระแนง อาคารที่2เป็นอาคารที่มาสสร้างในภายหลังใช้เป็นอาคารสำหรับการเปิดร้านค้าเป็นอาคารก่ออิฐฉาบปูน อาคารที่3เป็นอาคารหลักเรือนพักอาศัยโดยพื้นที่ภายในประกอบไปด้วย โถงอเนกประสงค์ พื้นที่ห้องนอน3ห้อง ห้องนอน2ห้อง และพื้นที่ครัวทางด้านหลังของตัวเรือน

รูปทรงและสัดส่วน

ตัวเรือนด้านสั้นกว้าง9เมตร ด้านยาวยาว 10.25 เมตรตัวเรือนมี3ช่วงเสา ช่วงละ3.00เมตร และ4ช่วงพาดช่วงละ2.50เมตร ความสูงผนังสูง3.00เมตร ยกพื้นสูง1.60เมตร การยื่นหลังคายื่น50เซนติเมตร หลังคามืองศาลาดเอียง25องศาเป็นหลังคาทรงจั่ว หลังคาสูง2.3เมตร สัดส่วนของผนังต่อหลังคาคือ2:1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.45 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 1

ภาพที่ 4.46 เรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบเรือน : เสาปูนเป็นฐานต่อม่อเรือนเสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้ว
 ผุพังความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ3เมตร ยกพื้นสูง1.30เมตร พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังไม้ดินอนแนวตั้ง
 หน้าห้องนอนผนังเป็นผนังที่ผ่านการปรับปรุงมาเป็นวัสดุไฟเบอร์ซีเมนต์แทนผนังไม้เก่า ช่วงบนของยอด
 ผนังมีการทำช่องลมเปิดโล่งเพื่อระบายความร้อนและความชื้นในตัวเรือน หน้าต่างของตัวเรือนเป็น
 หน้าต่างบานเปิดชุด3บานมีช่องแสงด้านบน ประตูเป็นประตูบานเปิดคู่ไม้กว้าง2เมตร ด้านหลังเรือนพัก
 อาศัยมีจุดจอดเรือที่มีทางเข้าจากทางด้านข้างของเรือนพักอาศัยลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันมีหลังคาคลุมไม่
 มีผนังล้อมรอบแต่เป็นแนวคานที่อยู่ระหว่างเสาใช้เป็นที่แขวนและเก็บอุปกรณ์

ตารางที่ 4.15 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 1

<p>เสา/ฐานเรือน</p> <p>เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูน เพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำ แล้วผุพัง</p>	<p>พื้น</p> <p>พื้นเรือนเป็นพื้นไม้</p> <p>หลังคาลอน</p>	<p>ฝาผนัง</p> <p>ตีไม้แนวตั้ง</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลม ระบายอากาศ</p> <p>หน้าต่างบานเปิดชุด3 บาน มีช่องแสง</p> <p>มีช่องใต้ชายคา</p>
<p>ประตู</p> <p>ประตูบานเปิดคู่ ทางทิศใต้</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ยกพื้นสูง1.60เมตร</p>	<p>พื้นที่จอดเรือ</p> <p>จุดจอดเรือมีลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันเป็นจุดจอดเรือมี หลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบแต่เป็นแนวคานที่อยู่ระ หว่างเสาใช้เป็นที่แขวนและเก็บอุปกรณ์</p>	

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง :ปรับปรุงผนังเปลี่ยนวัสดุผนัง ต่อเติมห้องนอน1ห้องและห้องน้ำ

ตารางที่ 4.16 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 1

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

6 คติความเชื่อ

การวางทิศทางเรือนตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก พื้นที่พักอาศัยและพื้นที่จอดรถจะอยู่แยกจากตัวเรือนและอยู่ตามแนวแหล่งน้ำเพื่อสะดวกต่อการคมนาคมเนื่องจากอดีตไม่มีถนนผ่าน และไม่มีน้ำประปา ห้องนอนและหัวทวนนอนหันไปทางด้านทิศใต้ ทิศตะวันออก ทิศเหนือ

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

การใช้งานพื้นที่พบว่าให้ความสำคัญกับพื้นที่ชานเรือนและพื้นที่โถงเนกประสงค์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมและรับแขก ทางเข้ามีการต่อเติมเป็นพื้นที่เก็บอุปกรณ์และร้านค้า ก่อนเข้าถึงตัวเรือนพักอาศัย พื้นที่จอดรถอยู่ทางด้านหน้าตัวเรือนในพื้นที่ลำคลองติดกับเส้นทางบก มีการสร้างศาลากลางน้ำเพื่อใช้ในการพุดคุยและตากปลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่2 ชุมชนเกาะไชย

บ้านเลขที่ : 361 บ.เกาะไชย จังหวัดนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช อายุเรือน 45ปี

ผู้ให้ข้อมูล : ริน มณีปู อายุ 79 ปี ประกอบอาชีพ : ประมง

1 การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.47 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย หลังที่2

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2 ประวัติศาสตร์พื้นที่

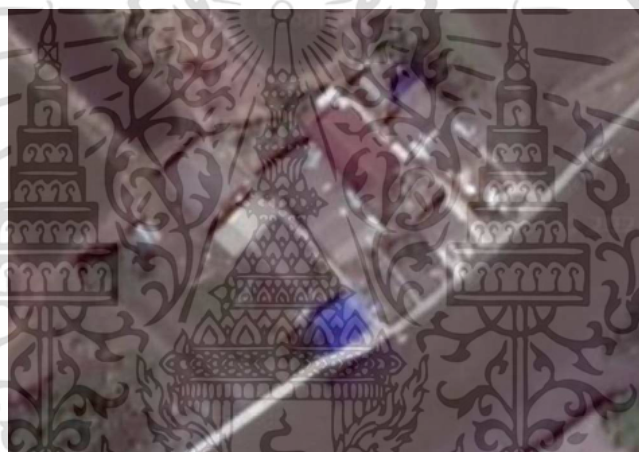
ความเป็นมาของพื้นที่ : ที่ดินเปลี่ยนเจ้าของมาแล้ว2คน ยายรินมาซื้อเรือนและที่ดินต่อจากเจ้าของเดิม บ้าบั้น ลูกคล้ายเจ้าของเดิมที่ย้ายออกไป เมื่อ40ปีก่อนแต่เดิมเป็นที่ป่าโกงกางเป็นพื้นที่ใกล้ปากแม่น้ำ ชาวบ้านจึงมารวมตัวกันเริ่มสร้างเรือนต่อ ๆกันมาเป็นแนวไปตามแม่น้ำในสมัยที่ยังไม่มีถนนทำให้เกิดเป็นชุมชนเกาะไชย โดยปัจจุบันเรือนพักอาศัยหลังนี้มีผู้อาศัยเพียง2คน คือยายรินและหลาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3 สภาพแวดล้อม

บริเวณโดยรอบที่ตั้งเป็นดินเลน ด้านหลังเป็นบ่อกึ่งเก่า ด้านข้างเรือนพักอาศัย รอบๆเป็นป่าจาก ปกคลุมและต้นโกงกางบริเวณ อีกด้านเป็นเรือนพักอาศัยข้างเคียง ด้านหน้าทางเข้าเป็นแม่น้ำปากพยับ และเรือนข้างเคียงสภาพผนังของตัวเรือนมีการหันการวางเรือนพักอาศัยด้านสั้นหันออกไปทางลำน้ำ ตัว เรือนสร้างไม่ติดกันในแต่ละหลังวันเป็นพื้นที่ว่างต้นไม้ในพื้นที่ระหว่างตัวเรือนกับพื้นที่จอดเรืออยู่ห่างกัน พื้นที่จอดเรืออยู่ข้างทางเดินคอนกรีตด้านหน้าทางเข้าบ้าน โดยมีเสาไม้ไผ่ปักไว้เพื่อผูกเรือข้างกัน มีน้ำขึ้น น้ำลงตลอดทั้งวันตัวเรือนเลยยกสูงเพื่อหนีน้ำ1.80เมตร

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.48 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่2

4 สภาพเศรษฐกิจชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือนประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนเดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัย มีที่จอดเรือแยกจากตัวบ้านริมน้ำเหตุผล ในการวางทิศทางบ้านเป็นการหันตามการคมนาคมสัญจรเป็นหลักประกอบกับทิศทางลม ตัวเรือนหันหน้า จั่วออกทางทิศเหนือ-ใต้

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดเรือ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดเรือ

หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

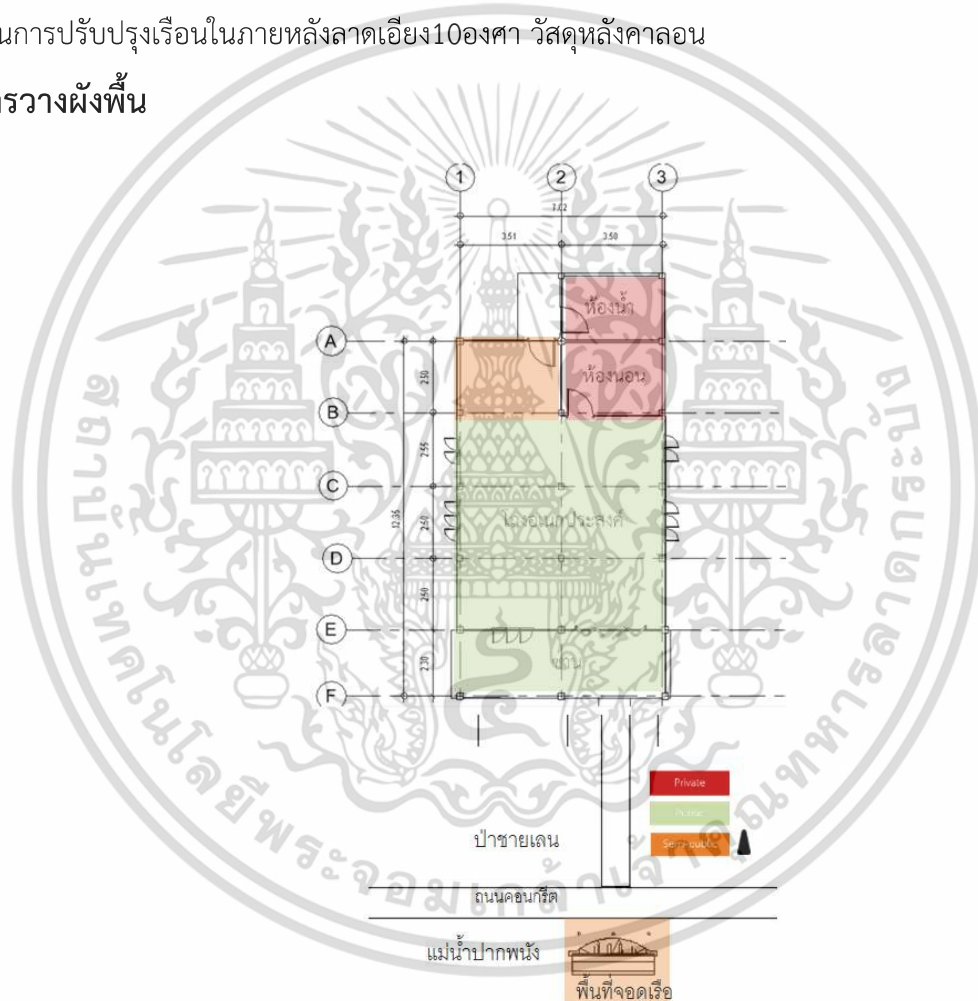
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสูงพื้นเรือน : 1 เมตร ความกว้างช่วงเสา : 2 เมตร

รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว วัสดุหลังคา : กระเบื้องลอน

วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยโครงสร้างไม้ ยกเว้นห้องน้ำในท้ายเรือนที่เป็นการก่อผนังก่ออิฐฉาบปูน และห้องครัวที่อยู่ตรงชานด้านหน้าทางเข้าเป็นไม้ประุงผสมไม้ไผ่ เสาเรือนไม้วางบนฐานวัสดุปูนยกสูง ยกพื้นสูง 1.80 เมตร ผนังเป็นผนังไม้ตีซ้อนเกร็ดแนวนอน หลังคาทรงจั่วแรกหัวด้านจั่วไปทางทิศตะวันตก และตะวันออก 20 องศา โดยประมาณ หลังคาจั่วที่ 2 วางสลับจากอย่างแรกคือหันจั่วไปทางทิศเหนือและใต้ เป็นการปรับปรุงเรือนในภายหลังลาดเอียง 10 องศา วัสดุหลังคาลอน

การวางผังพื้น

ภาพที่ 4.49 ผังเรือนเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 2

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

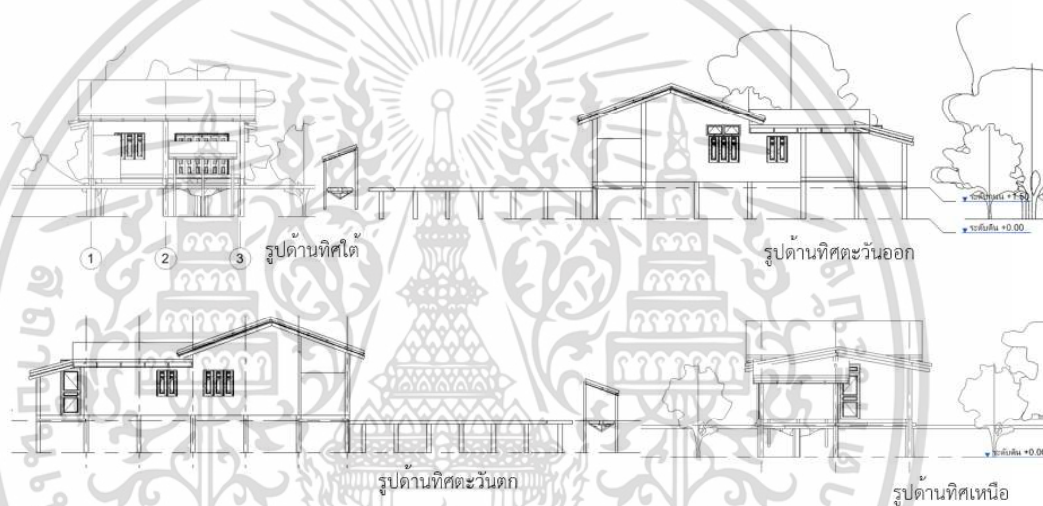
พื้นที่ใช้สอยภายใน : เป็นเรือนพักอาศัยโดยพื้นที่ภายในประกอบไปด้วย ทางด้านหน้ามีชานไม้ประุงที่ใช้เป็นพื้นที่อเนกประสงค์ใช้ประกอบอาหาร และซักผ้าตากผ้า เมื่อเข้าไปสู่ด้านในจะพบโรงอเนกประสงค์ที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยายรินใช้เป็นพื้นที่นอนและรับแขก ด้านในเป็นพื้นที่ห้องนอน1ห้อง และพื้นที่ทางด้านหลังของตัวเรือนมีการต่อเติมห้องน้ำก่อก่ออิฐฉาบปูนไว้ในพื้นที่ท้ายเรือนพักอาศัย

รูปทรงและสัดส่วน

ตัวเรือนด้านสั้นกว้าง7เมตร ด้านยาวยาว 12 เมตรตัวเรือนมี2ช่วงเสา ช่วงละ3.50เมตร และ5 ช่วงพาตรวมชานหน้าเรือน ช่วงละ2.50เมตร ความสูงผนังจากพื้นถึงหลังอะเสสูง3.00เมตร ยกพื้นสูง1.80 เมตร การยื่นหลังคายื่น50เซนติเมตร หลังคามี2ช่วง องศาลาดเอียง20องศาและ10องศา เป็นหลังคาทรงจั่ว

ภาพที่ 4.50 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่2

ภาพที่ 4.51 เรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบเรือน

เสาปูนเป็นฐานต่อม่อเรือนเสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพังความกว้างช่วงเสาด้านสั้นอยู่ในระยะ3เมตร ด้านยาวมีความกว้างช่วงเสาอยู่ที่2.50เมตร ยกพื้นสูง1.80เมตร พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังไม้ตีนอนแนวตั้งส่วนล่างของผนังเป็นผนังตีนอนซ้อนเกร็ด หน้าห้องนอนผนังเป็นผนังที่ผ่านการปรับปรุงมาเป็นวัสดุยิปซัมแทนผนังไม้เก่า ช่วงบนของหน้าต่างบานเปิดมีการทำช่องแสง หน้าต่างของตัวเรือนเป็นหน้าต่างบานเปิดชุด3บานมีช่องแสงด้านบน ประตูป็นประตูบานเพี้ยมกว้าง2 เมตร หน้าเรือนพักอาศัยมีจุดจอดเรือที่มีลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันมีหลังคาคลุมอยู่บริเวณหน้าทางเดินเข้าเรือนพักอาศัยฝั่งถนนคอนกรีต

ตารางที่ 4.17 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 2

<p>เสา/ฐานเรือน</p> <p>เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพัง</p>	<p>พื้น</p> <p>พื้นเรือนเป็นพื้นไม้</p>	<p>ฝาผนัง</p> <p>ตีไม้แนวตั้งส่วนด้านล่างเป็นผนังตีแนวนอนซ้อนเกร็ด</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลม ระบายอากาศ</p> <p>หน้าต่างบานเปิดชุด3บาน มีช่องแสงไม่มีช่องเปิดได้ชายคา</p>
<p>ประตู</p> <p>ประตูเป็นบานเพี้ยมยาวระหว่างช่วงเสา มีช่องแสงเหนือประตู</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ยกพื้นสูง1.80เมตร</p>	<p>พื้นที่จอดเรือ</p> <p>มีเป็นจุดจอดเรือมีหลังคาคลุม อยู่ริมเส้นทางบกที่ตั้งอยู่ตรงข้ามกันทางเข้าเรือนพักอาศัยติดแม่น้ำปากพนัง</p>	

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง :ปรับปรุงผนังจากผนังเปลี่ยนวัสดุผนัง ต่อเติมห้องน้ำ

ตารางที่ 4.18 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 2

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

6 คติความเชื่อ

การวางทิศทางเรือนตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก พื้นที่พักอาศัยและพื้นที่จอดรถจะอยู่แยกจากตัวเรือนและอยู่ตามแนวแหล่งน้ำเพื่อสะดวกต่อการคมนาคมเนื่องจากอดีตไม่มีถนนผ่าน และไม่มีน้ำประปา ห้องนอนและหัวหัวนอนหันไปทางด้าน ทิศตะวันออก

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

การใช้งานพื้นที่พบว่าให้ความสำคัญกับพื้นที่ชานเรือนและพื้นที่โถงอเนกประสงค์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมและรับแขก พื้นที่จอดรถอยู่ทางหน้าตัวเรือนในพื้นที่ลำคลองติดกับถนนทางบกที่ฝั่งมีในภายหลัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

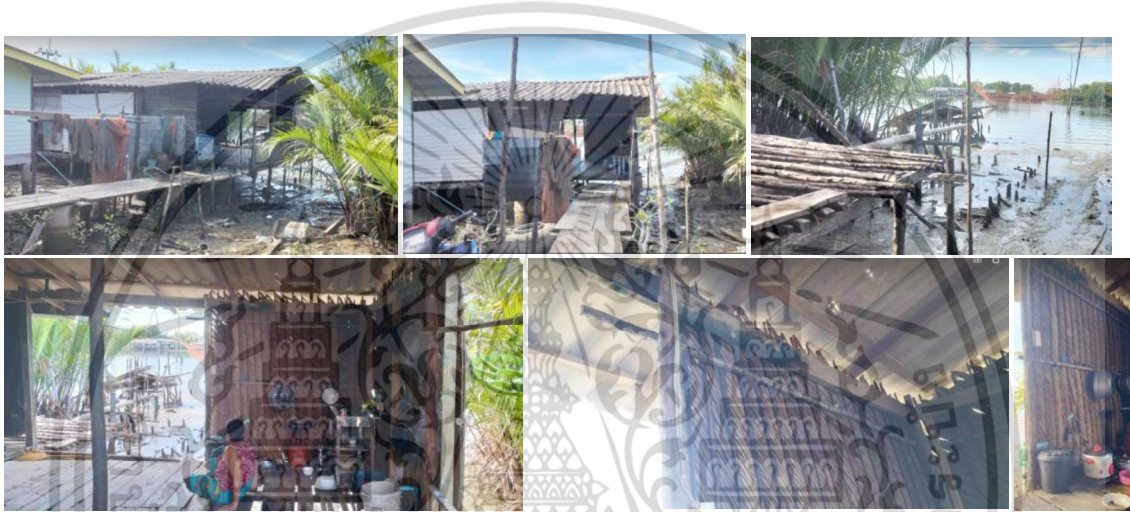
•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่3 ชุมชนเกาะไชย

บ้านเลขที่ : 467 บ.เกาะไชย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุเรือน 40ปี

ผู้ให้ข้อมูล : หนูนิล เขียวสวาท อายุ 73 ปี ประกอบอาชีพ : ประมง

(1)การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.52 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย หลังที่3

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

(2)ประวัติศาสตร์พื้นที่

ความเป็นมาของพื้นที่ : เจ้าของเรือนพักอาศัยคุณหนูนิลพื้นเพเป็นคนเกาะไชยเดิม พ่อแม่ย้ายมาตั้งรกรากที่เกาะไชยก่อน เมื่อคุณหนูนิลมารอบคร้วจึงออกมาสร้างเรือนเองในพื้นที่ใกล้เคียงจากบ้านพ่อแม่ เพื่อสร้างครอบครัว โดยในการสร้างเรือนจากคำบอกเล่าในอดีตการสร้างเรือนจะเป็นการยืมแรงจากผู้คนในชุมชนมาช่วยกันสร้างบ้าน ที่มีการยกสูงเนื่องจากการลดการต้านแรงลมและพายุ กับน้ำขึ้นน้ำลงที่มีการขึ้นลงตลอดทั้งวัน โดยการเลือกที่ตั้งในการสร้างเรือนเน้นการคมนาคมสะดวกและทำกินง่ายตัวเรือนพักอาศัยตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำ

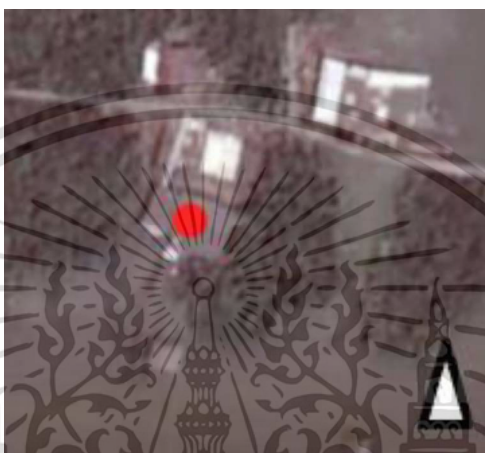
(3)สภาพแวดล้อม

บริเวณโดยรอบที่ตั้งเป็นดินเลน ด้านหลังเรือนเป็นแม่น้ำปากพนัง ด้านข้างเรือนพักอาศัย รอบๆ เป็นป่าจากปกคลุมและต้นโกงกางบริเวณอีกด้านเป็นเรือนพักอาศัยข้างเคียง ด้านหน้าทางเข้าเป็นดินเลน ต้องต่อทางเดินคอนกรีตสำเร็จรูปสูงขึ้นมาเพื่อเป็นการเปิดทางเข้า สภาพผังของตัวเรือนมีการหันการวาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรือนพักอาศัยด้านยาวขนานหันออกไปทางลำน้ำ ตัวเรือนข้างเคียงสร้างไม่ติดกันในแต่ละหลังเว้นเป็นพื้นที่ว่างต้นไม้ในพื้นที่ระหว่างตัวเรือน พื้นที่จอดเรืออยู่หลังบ้านเป็นการผูกเรือไว้กับเสาใกล้บ้านบริเวณช่องเปิดพื้นที่ครัว และขนานเก็บอุปกรณ์เป็นการต่อทางเดินไม้ไผ่เป็นจุดยกยอ

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.53 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่3

4 สถาปัตยกรรมชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือนประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนไม้เดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัย ผังไม้ พื้นไม้ มีที่จอดเรือแยกจากตัวบ้านริมน้ำเหตุผลในการวางทิศทางบ้านเป็นการหันตามการคมนาคมสัญจรเป็นหลักประกอบกับทิศทางลม หลังคาทรงจั่ว ตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศเหนือ ทิศใต้

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดเรือ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดเรือ

หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

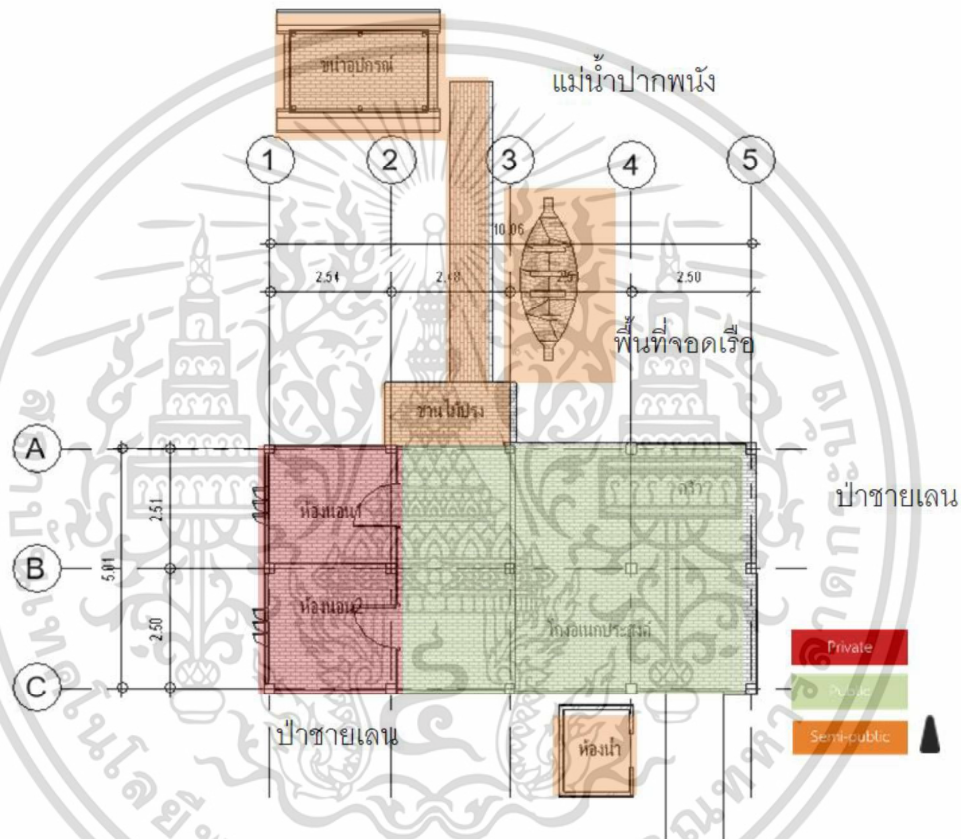
ความสูงพื้นเรือน : 1เมตร **ความกว้างช่วงเสา :** 2.5เมตร

รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว **วัสดุหลังคา :** กระเบื้องลอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยโครงสร้างไม้ ยกเว้นห้องน้ำในหน้าเรือนที่เป็นการก่อผนังก่ออิฐ พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังเป็นผนังดินอ่อนซ้อนเกร็ด ส่วนครัวผนังทำจากใบจากนำมาเรียงแล้วยึดติดกันในแนวตั้ง ชารเรือนริมน้ำทำพื้นด้วยไม้ไผ่ เสาเรือนไม้วางบนฐานวัสดุปูนยกสูง ยกพื้นสูง 1.60 เมตร หลังคาทรงจั่วทิศเหนือและทิศใต้ วัสดุหลังคากระเบื้องลอน

การวางผังพื้น

ภาพที่ 4.54 ผังเรือนเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 3

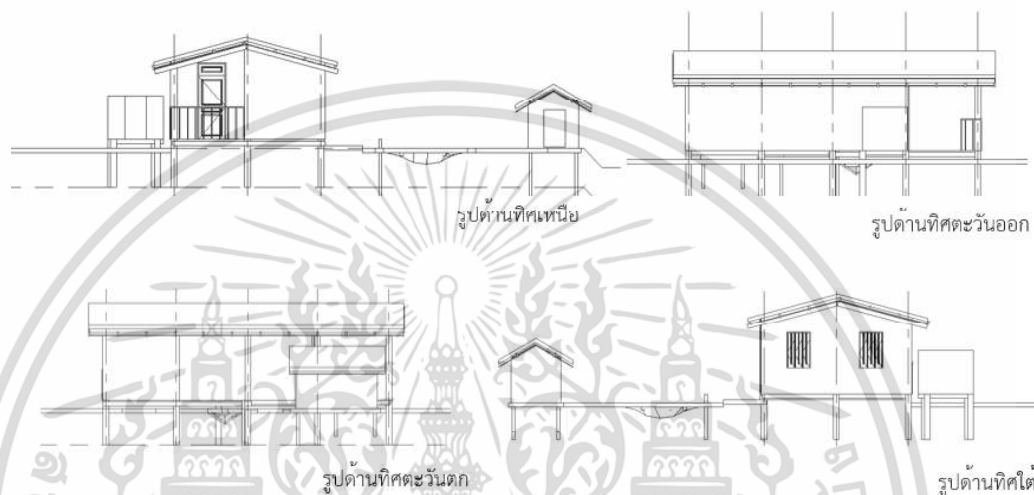
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

พื้นที่ใช้สอยภายใน : เป็นเรือนพักอาศัยโดยพื้นที่ด้านหน้าทางเข้าเป็นห้องน้ำที่ต่อเติมภายหลัง ภายในเรือนประกอบไปด้วย โถงนั่งปรานที่ใช้เป็นพื้นที่ครัวและรับแขก ด้านในเป็นพื้นที่ห้องนอน 2 ห้อง และพื้นที่ทางด้านหลังของตัวเรือนเป็นจุดผูกเรือ และชานพักที่ใช้สำหรับตากปลา และมีการต่อแนวทางเดินยาวออกไปสู่ขนากลางน้ำที่ทำหน้าที่เก็บอุปกรณ์และยกยอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปทรงและสัดส่วน

ตัวเรือนด้านสั้นกว้าง5เมตร ด้านยาวยาว 10 เมตรตัวเรือนมี2ช่วงเสา ช่วงละ2.50เมตร และ4 ช่วงพาดช่วงละ2.50เมตร ความสูงผนังสูง3.00เมตร ยกพื้นสูง1.60เมตร การยื่นหลังคายื่น50เซนติเมตร หลังคามือองศาลาดเอียง20องศาเป็นหลังคาทรงจั่ว หลังคาสูง1เมตร

ภาพที่ 4.55 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่3

ภาพที่ 4.56 เรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบเรือน

ฐานเรือนเสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพังความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ 2.50 เมตร ยกพื้นสูง 1 เมตร พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังเป็นผนังที่ผ่านการปรับปรุงมาเป็นวัสดุไฟเบอร์ซีเมนต์แทนผนังไม้เก่า ช่วงบนของยอดผนังมีการทำช่องลมเปิดโล่งเพื่อระบายความร้อนและความชื้นในตัวเรือน หน้าต่างของตัวเรือนเป็นหน้าต่างบานเปิดชุด 4 บาน ประตูเป็นประตูบานเปิดเดี่ยวไม้กว้าง 1 เมตร ด้านหลังเรือนพักอาศัยมีจุดจอดเรือที่มีทางเข้าจากทางด้านข้างของเรือนพักอาศัยลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยัน มีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบแต่เป็นแนวคานที่อยู่ระหว่งเสาใช้เป็นพื้นที่แขวนและเก็บอุปกรณ์

ตารางที่ 4.19 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 1

<p>เสา/ฐานเรือน</p> <p>เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำ</p>	<p>พื้น</p> <p>พื้นเรือนเป็นพื้นไม้</p> <p>หลังคาลอน</p>	<p>ฝาผนัง</p> <p>ผนังไม้ตีแนวนอน ผนังใบจาก</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลมระบายอากาศ</p> <p>หน้าต่างบานเปิดชุด 3 บาน มีช่องใต้ชายคา</p>
---	---	--	--

<p>ประตู</p> <p>ปัจจุบันไม่มีประตู</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ยกพื้นสูง 1.60 เมตร</p>	<p>พื้นที่จอดเรือ</p> <p>จุดจอดเรือมีลักษณะมี เป็นเพียงขนาดเล็กมี ผนังล้อมรอบกำลังรื้อปรับปรุง และมีจุดจอดเรือ ผูกข้างพื้นที่ทำครัว</p>
--	---	--

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง :ปรับปรุงผนังจากผนังไม้เดิมมาเป็นผนังไฟเบอร์คอนกรีตในปัจจุบัน
หลังคาเปลี่ยนเป็นหลังคาลอนคอนกรีต

ตารางที่ 4.20 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 1

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

6 คติความเชื่อ

การวางทิศทางเรือนตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตกพื้นที่จอดเรือจะอยู่แยกจากตัวเรือนและอยู่ตามแนวแหล่งน้ำ การก่อสร้างตัวเรือนอยู่ใกล้เคียงกับศาสนสถานอย่างวัดรัตนารามเจ้าของเรือนนับถือศาสนาพุทธตัวเรือนหันด้านยาวไปทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ห้องนอนและหัวหัวนอนหันไปทางด้านทิศใต้ เมื่อมีการเพิ่มสมาชิกครอบครัวไม่ต่อขยายเรือน แต่จะสร้างเรือนอีกหลังขึ้นใหม่ใกล้ๆกัน

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

การใช้งานพื้นที่พบว่าให้ความสำคัญกับพื้นที่ชานเรือนและพื้นที่โถงนอกประสงค์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมและรับแขก พื้นที่จอดเรืออยู่ทางท้ายตัวเรือนในพื้นที่ลำคลอง ทางเข้าอยู่ทางเส้นทางบก มีการต่อทางเดินข้างตัวเรือนเพื่อไปสู่พื้นที่จอดเรือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่4 ชุมชนเกาะไชย

บ้านเลขที่ : 247 บ.เกาะไชย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุเรือน 40ปี

ผู้ให้ข้อมูล : ชำนาญ แก้วหนู อายุ 66 ปี ประกอบอาชีพ : ประมง

1 การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.57 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย หลังที่4

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

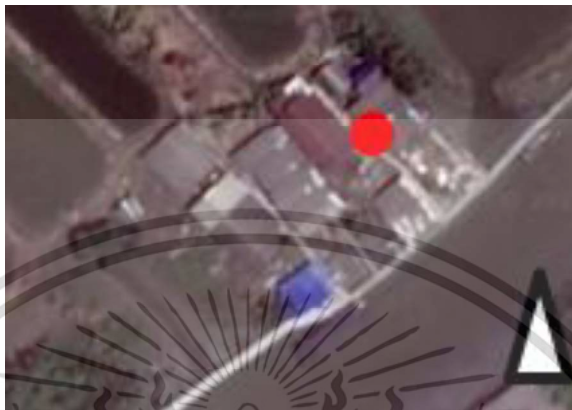
2 ประวัติศาสตร์พื้นที่

ความเป็นมาของพื้นที่ : มีการย้ายมาสร้างเรือนพักอาศัยที่เกาะไชยตรงนี้เพราะเห็นว่าง่ายต่อการคมนาคมและการประกอบอาชีพประมง สมัยก่อนทางเจ้าของบ้านออกเรือหาปลาถัดมาจึงมีการขุดบ่อกึ่งทางด้านข้างของตัวเรือนพักอาศัย12ไร่ เมื่อเลิกทำจึงเป็นบ่อขุดกว้างข้างเรือนพักอาศัยปัจจุบันทำประมงโพงพางโดยการนั่งเรือออกไปวางโพงพางในบริเวณทะเลอ่าวไทยและปากแม่น้ำจึงมีเรือไว้ประกอบอาชีพและใช้งาน ปัจจุบันเรือนพักอาศัยหลังนี้อยู่กัน10คนมีลูกๆและหลานอยู่ด้วยไม่ได้ปลูกเรือนแยกแต่อาศัยอยู่หลังเดียวกัน

3 สภาพแวดล้อม

บริเวณโดยรอบติดแม่น้ำปากพนังมีน้ำขึ้นลงตลอดตัวเรือนพักอาศัยจึงมีการยกสูงเพื่อหนีน้ำที่ขึ้นลงตลอดทั้งวันและขึ้นสูงที่สุดช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ด้านหลังเป็นปากจากและโคงกางในบริเวณด้านข้างขวามือของบ้านเป็นบ่อกึ่งเก่า12ไร่ ปัจจุบันเลิกเลี้ยงเพราะธุรกิจบ่อกุ้งชบเซาลง ด้านซ้ายมือเป็นเรือนข้างเคียง สภาพผังของตัวเรือนมีการหันการวางเรือนพักอาศัยไปตามสภาพแวดล้อมผังโดยรอบที่มีการหันด้านแนวตั้งด้านสั้นขนานไปกับลำน้ำ ตัวเรือนสร้างไม่ติดกันในแต่ละหลังเว้นช่วงระหว่างตัวเรือนค่อนข้างกว้างมีถนนและทางเดินคอนกรีตสำเร็จรูปที่เจ้าของบ้านปูไว้เพื่อออกเดินไปสู่ทางบกคอนกรีตที่ผ่านหน้าเรือน จุดผูกเรืออยู่บริเวณด้านหน้าเรือนโดนเสาผูกติดกับถนนทางเดินคอนกรีต

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.58 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่4
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

4 สภาพเศรษฐกิจชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือนประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนเดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัย มีที่จอดรถแยกจากตัวบ้านริมน้ำเหตุผล

ในการวางทิศทางบ้านเป็นการหันตามการคมนาคมสัญจรเป็นหลักประกอบกับทิศทางลม ตัวเรือนหันหน้า
จั่วออกทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก ขานหน้าเรือนมีการปรับเปลี่ยนเป็นคอนกรีต

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดรถ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดรถ

หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

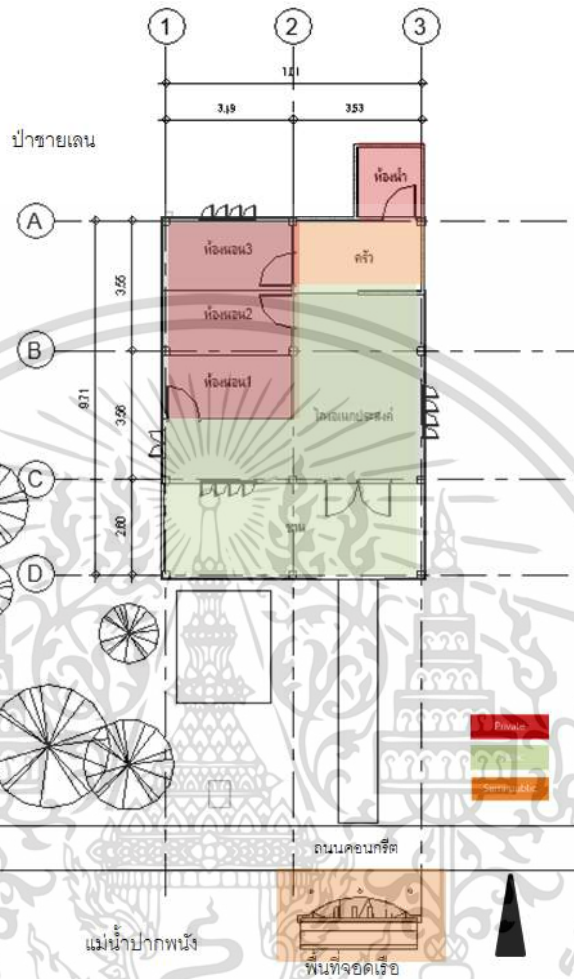
ความสูงพื้นเรือน : 1.80เมตร **ความกว้างช่วงเสา :** 3.5เมตร

รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว **วัสดุหลังคา :** กระเบื้องลอน

วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยโครงสร้างไม้ โครงสร้างหลักไม้ ยกเว้นท้องน้ำ ครัว และขานหน้า
เรือนที่เป็นการก่อผนังก่ออิฐฉาบปูน เสาปูนอยู่ด้านล่างเสาไม้ของเรือนไม้วางบน ผนังเป็นผนังไม้ตีซ้อน
เกิร์ตแนวอนส่วนครึ่งบนเป็นไม้ตีสลับแนวตั้ง หลังคาทรงจั่ว ปัจจุบันเป็นหลังคาลอน ยกพื้นสูง 1.80
เมตร หลังคาโครงสร้างไม้ วัสดุกระเบื้องคอนกรีตมีส่วนหลังคาคลุมขานหน้าเรือนที่ใช้โครงสร้างเหล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวางผังพื้นที่

ภาพที่ 4.59 ผังเรือนเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่4

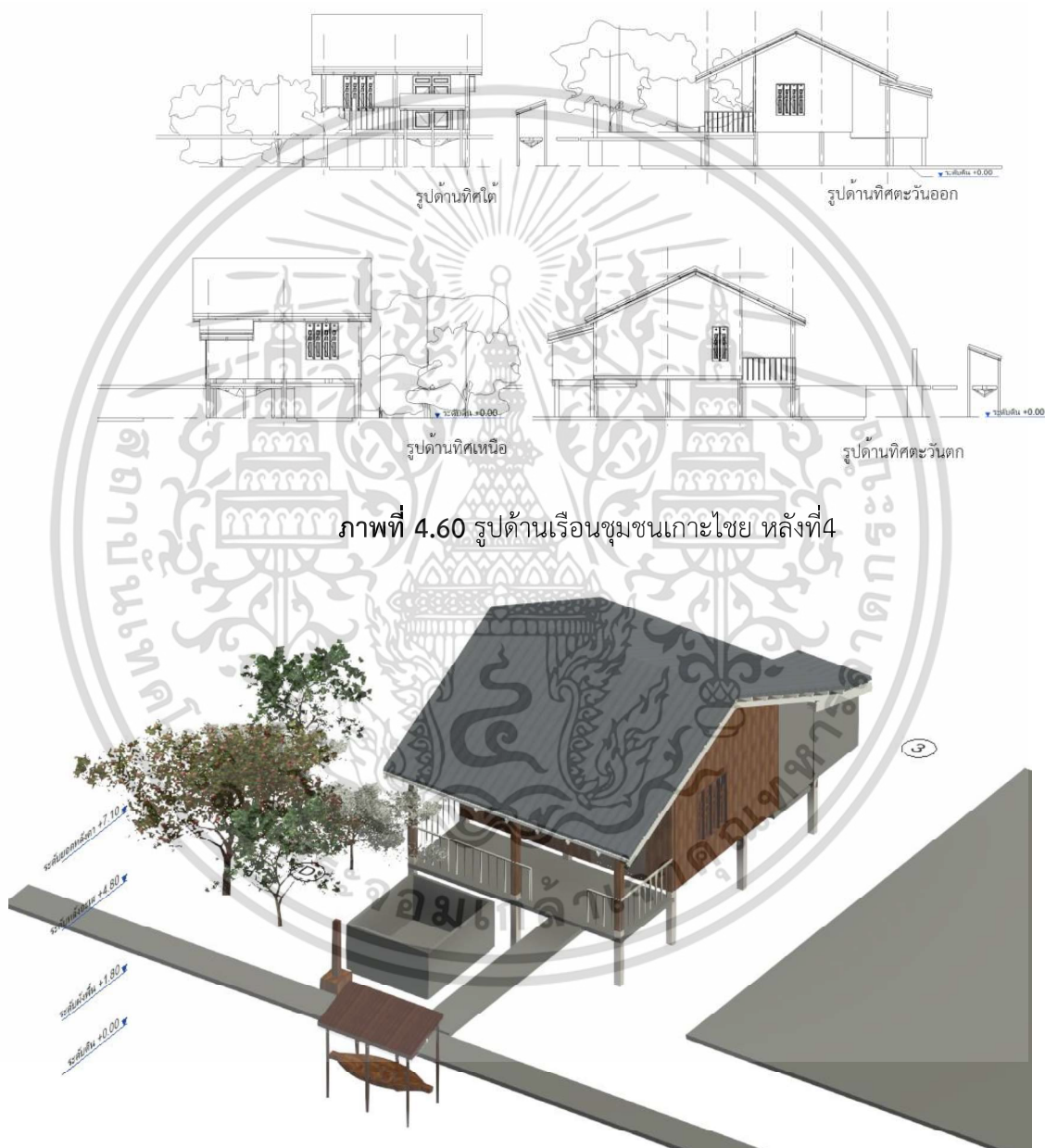
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

พื้นที่ใช้สอยภายใน : มีทางเดินเข้าบ้านปูด้วยวัสดุคอนกรีตสำเร็จรูป พื้นที่ชานพักหน้าเรือนทำหน้าที่รับแขกและตากผ้า ในพื้นที่ด้านในประกอบด้วยโถงเนกประสงค์ ห้องนอน3ห้อง และพื้นที่ด้านหลังต่อเติมใหม่เป็นพื้นที่คั่วและห้องน้ำไว้ใช้งาน ผังพื้นที่ไปในทางสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีการกันสัดส่วนพื้นที่ใช้งานเฉพาะพื้นที่ห้องนอน ในส่วนของพื้นที่ส่วนใหญ่ในตัวบ้านจะเป็นโถงโล่งใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และห้องน้ำจะเป็นแบบก่ออิฐอยู่ติดกันในตัวบ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปทรงและสัดส่วน

ตัวเรือนด้านสั้นกว้าง7เมตร ด้านยาวยาว 9.50 เมตรตัวเรือนมี2ช่วงเสา ช่วงละ3.50เมตร และ3 ช่วงพาดช่วงละ3.50เมตร ความสูงผนังสูง3.00เมตร ยกพื้นสูง1.80เมตร การยื่นหลังคายื่น50เซนติเมตร หลังคามีองศาลาดเอียง25องศา ความสูงหลังคา2.30เมตรเป็นหลังคาทรงจั่ว

ภาพที่ 4.60 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่4

ภาพที่ 4.61 เรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบเรือน

เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพังความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ 2.50 เมตร ยกพื้นสูง 1.80 เมตร พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังเป็นผนังไม้ตีนอนซ้อนเกร็ดช่วงล่างช่วงบนเป็นผนังไม้ตีแนวตั้ง หน้าต่างของตัวเรือนเป็นหน้าต่างบานเปิดชุด 4 บาน ประตูเป็นประตูบานเปิดเดี่ยวไม้คู่กว้าง 2 เมตร ด้านหน้าเรือนพักอาศัยมีจุดจอดเรือที่มีทางเข้าติดกับถนนทางบก ด้านหน้าของเรือนพักอาศัยลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันมีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบ

ตารางที่ 4.21 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 1

<p>เสา/ฐานเรือน</p> <p>เสาไม้เหลี่ยมวางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพังความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ 2 เมตร</p>	<p>พื้น</p> <p>พื้นเรือนเป็นพื้นไม้พื้นไม้ปูเสื่อน้ำมัน</p>	<p>ฝาผนัง</p> <p>ผนังไม้ตีสลับแนวตั้งช่วงล่างเป็นผนังไม้ตีนอนซ้อนเกร็ด</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลม</p> <p>ระบายอากาศ</p> <p>หน้าต่างบานเปิดชุด 3 บาน มีช่องแสง ไม่มีช่องลม</p>
<p>ประตู</p> <p>ประตูบานเปิดคู่ ทางทิศใต้ – ขนาด 2 เมตร</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ยกพื้นสูง 1.8 เมตร</p>	<p>พื้นที่จอดเรือ</p> <p>จุดจอดเรือมีลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันมีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบ</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง :ปรับปรุงผนังชานพักหน้าบ้านเป็นคอนกรีตปูพื้นกระเบื้อง หลังคาชานพัก
ต่อยานออกมาใหม่ด้วยโครงสร้างเหล็ก

ตารางที่ 4.22 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 4

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

6 คติความเชื่อ

ไม่มีความเชื่อที่จำเพาะแน่ชัด มีเพียงการวางหลังคาหันหน้าจั่วออกทางน้ำผ่าน พื้นที่จอดเรือจะ
อยู่แยกจากตัวเรือนและอยู่ตามแนวแหล่งน้ำ การก่อสร้างตัวเรือนเน้นอยู่ใกล้เคียงกับศาสนสถาน
ห้องนอนและหีวนอนหันไปทางด้านทิศใต้หรือทิศตะวันออก

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

การใช้งานพื้นที่พบว่าให้ความสำคัญกับพื้นที่ชานเรือนและพื้นที่โถงนอนกระสงค์ เนื่องจากเป็น
พื้นที่ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมและรับแขก และนอนในตอนกลางคืน พื้นที่จอดเรืออยู่ทางหน้าตัวเรือนใน
พื้นที่ลำคลองบริเวณ ทางเข้าอยู่ทางเส้นทางบกเพื่อไปสู่พื้นที่จอดเรือ

•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่5 ชุมชนเกาะไชย

บ้านเลขที่ : 393/2 หมู่7 บ.เกาะไชย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุเรือน 60ปี

ผู้ให้ข้อมูล : ชาติชาย บุญคุ้มรัตน์ อายุ 65 ปี ประกอบอาชีพ : ประมง

1 การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.62 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย หลังที่5

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2 ประวัติศาสตร์พื้นที่

ความเป็นมาของพื้นที่ : มีแม่เป็นเจ้าบ้านครอบครัวย้ายมาจากจังหวัดสงขลาตั้งแต่บรรพบุรุษประมาณ 80ปีก่อน มีการย้ายมาสร้างเรือนพักอาศัยที่เกาะไชยตรงนี้เพราะเห็นว่าง่ายต่อการคมนาคมและการประกอบอาชีพประมง สมัยก่อนทางเจ้าของบ้านออกเรือหาปลา ทำประมง ปัจจุบันมีการแบ่งพื้นที่ในส่วนตัวด้านหน้าทางเข้าเส้นทางบกเป็นที่ประชุมหมู่บ้าน ถัดมาข้างในซึ่งเป็นหมู่เรือนพักอาศัย ปัจจุบันเนื่องจากพื้นที่ตรงนี้ส่วนราชการมาตีเป็นที่ป่าสงวนทำให้พื้นที่ของครัวเรือนได้มีการออกเป็น ฉโนดชุมชนห้ามขายและห้ามรุกป่าเพิ่มเติม ทำให้เมื่อมีลูกหลานจึงไม่สร้างบ้านห่างกันไกลดั้งเดิมแต่ต้องสร้างในเขตเดียวกันทำให้พื้นที่ตรงนี้มีถึง4ครัวเรือนของครอบครัวปลูกอยู่ข้างกัน โดยมีหลังใหม่2หลังและหลังดั้งเดิม2หลังที่ใช้พักอาศัย

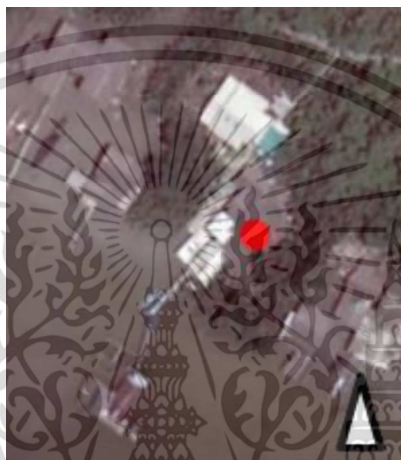
3 สภาพแวดล้อม

บริเวณโดยรอบติดแม่น้ำปากพนังและป่าชายเลนต้นโกงกางและต้นจาก มีน้ำขึ้นลงตลอดตัวเรือนพักอาศัยจึงมีการยกสูงเพื่อหนีน้ำที่ขึ้นลงตลอดทั้งวันและขึ้นสูงที่สุดช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านหน้าติดแม่น้ำปากพยับมีการยื่นพื้นที่จอดเรือและทำประมงออกไปทางน้ำ ด้านหลังมีเส้นทางบกที่เพิ่งก่อสร้างทำให้ครัวเรือนมีการถมที่และเทพื้นทำเป็นลานแต่ส่วนที่ติดกับป่าจากยกพื้นสูงปกติ สภาพผังของตัวเรือนมีการหันการวางเรือนพักอาศัยไปตามสภาพแวดล้อมฝั่งโดยรอบที่มีการหันด้านยาวขนานไปกับลำน้ำ ตัวเรือนสร้างติดกันเนื่องด้วยพื้นที่ติดป่าสงวน จะรื้อถ้าต่อไม่ได้ทำให้ครอบครัวสร้างเรือนที่ชิดใกล้กัน

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.63 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่ 5
(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

4 สภาพเศรษฐกิจชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือนประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนเดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัย มีที่จอดเรือแยกจากตัวบ้านริมน้ำเหตุผล

ในการวางทิศทางบ้านเป็นการหันตามการคมนาคมสัญจรเป็นหลักและใกล้วันนั่งเรือไปถึงได้ไม่ไกล ตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศเหนือ-ใต้ ขานเรือนด้านหน้าหันสู่ลำน้ำเนื่องจากเส้นทางบกมาในภายหลัง

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดเรือ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดเรือ

หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

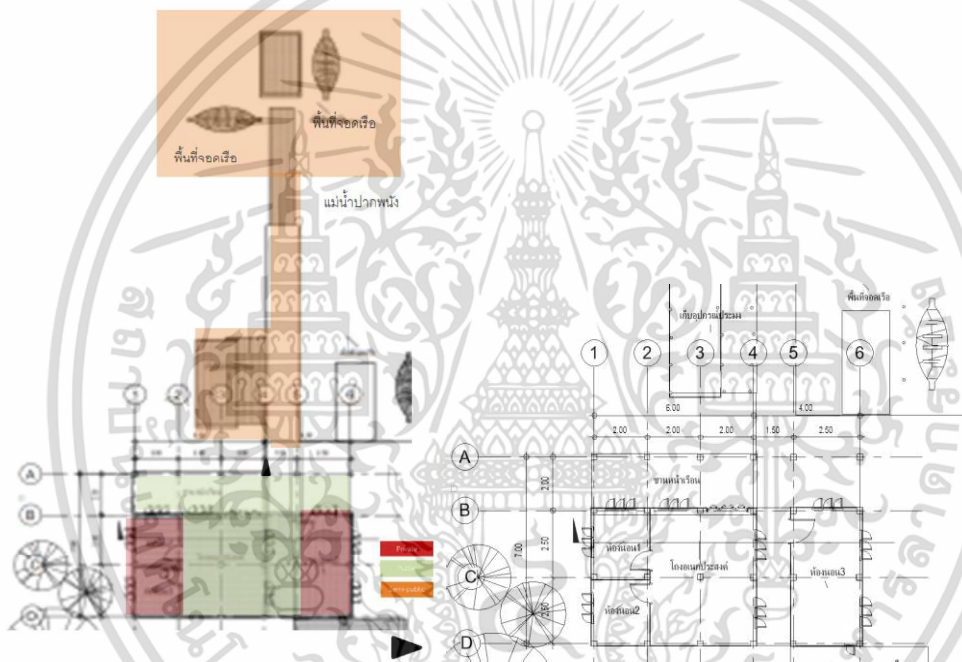
ความสูงพื้นเรือน : 1 เมตร **ความกว้างช่วงเสา :** 2 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว วัสดุหลังคา : กระเบื้องลอน

วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยโครงสร้างไม้ โครงสร้างหลักไม้ ยกเว้นห้องน้ำ ครีว เสาปูนอยู่ด้านล่างเสาไม้ของเรือนไม้วางบน ผนังเป็นผนังไม้ตีซ้อนเกร็ดแนวนอนส่วนครึ่งบนเป็นไม้ตีสลับแนวตั้ง หลังคาทรงจั่ว ยกพื้นสูง 1.60 เมตร หลังคาโครงสร้างไม้ วัสดุกระเบื้องคอนกรีตมีส่วนหลังคาคลุมชานหน้าเรือน

การวางผังพื้น

ภาพที่ 4.64 ผังเรือนเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่5

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

พื้นที่ใช้สอยภายใน : มีทางเดินเข้าบ้านปูด้วยวัสดุคอนกรีตสำเร็จรูป พื้นที่ชานพักหน้าเรือนทำหน้าที่รับแขกและรับประทานอาหาร ในพื้นที่ด้านในประกอบด้วยโถงอเนกประสงค์ เป็นพื้นที่นอนและกิจกรรมต่างๆ และพื้นที่ด้านหลังต่อเติมใหม่เป็นพื้นที่ครัวและด้านหลังเป็นห้องน้ำรวมไว้ใช้งานในครอบครัวใหญ่ ผังพื้นไปในทางสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีการกั้นสัดส่วนพื้นที่ใช้งานเฉพาะพื้นที่ห้องนอน ในส่วนของพื้นที่ส่วนใหญ่ในตัวบ้านจะเป็นโถงโล่งใช้ในการทำกิจกรรมต่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปทรงและสัดส่วน

ตัวเรือนด้านสั้นกว้าง7เมตร ด้านยาวยาว 10เมตร ตัวเรือนม3ช่วงเสา ช่วงละ2.50เมตร และ5 ช่วงพาดช่วงละ2.00เมตร ความสูงผนังสูง3.00เมตร ยกพื้นสูง1.60เมตร การยื่นหลังคายื่น50เซนติเมตร หลังคามีองศาลาดเอียง25องศา ความสูงหลังคา1.50เมตร เป็นหลังคาทรงจั่ว

ภาพที่ 4.65 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไผ่ หลังที่5

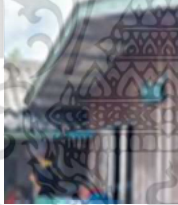

ภาพที่ 4.66 เรือนชุมชนเกาะไผ่ หลังที่5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบเรือน

เสาฐานเรือนปูนเสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพังความกว้างช่องเสาอยู่ในระยะ 2.50 เมตร ยกพื้นสูง 1.60 เมตร พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังไม้ติดนอนซ้อนเกร็ดช่วงล่างช่วงบนเป็นผนังไม้ตีสลับแนวตั้ง หน้าต่างของตัวเรือนเป็นหน้าต่างบานเปิดชุด 3 บาน ประตูเป็นประตูบานเพี้ยมไม้กว้าง 2 เมตร ด้านหน้าเรือนพักอาศัยมีจุดจอดเรือที่มีลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันมีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบ และมีขนาเก็บอุปกรณ์ซ่อมแซมและทำประมงอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง

ตารางที่ 4.23 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 5

<p>เสา/ฐานเรือน</p> <p>เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพัง เนื่องจากมีน้ำขึ้นน้ำลงตลอดวัน</p>	<p>พื้น</p> <p>พื้นเรือนเป็นพื้นไม้</p> <p>หลังคาลอน</p>	<p>ฝาผนัง</p> <p>ตีไม้แนวตั้ง</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลมระบายอากาศ</p> <p>หน้าต่างบานเปิดชุด 4 บาน ไม่มีช่องลม</p>
<p>ประตู</p> <p>ประตูเป็นบานเพี้ยมยาระหว่างช่องเสา หันสู่ทางน้ำ</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ยกพื้นสูง 1.60 เมตร</p>	<p>พื้นที่จอดเรือ</p> <p>จุดจอดเรือมีลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันมีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบ ในส่วนที่ยื่นทางเดินออกไปในแม่น้ำปากพรมมีขนาเก็บอุปกรณ์ใช้ในการยกยอ</p>	

(ที่มา: ผู้วิจัย 2566)

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง : เพิ่มเติมพื้นที่ครัวและห้องน้ำรวมไว้หลังเรือนพักอาศัยใช้งานในครัวเรือน

ตารางที่ 4.24 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไผ่ หลังที่ 5

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

6 คติความเชื่อ

การวางทิศทางเรือนตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศเหนือและทิศใต้ พื้นที่จุดเรือจะอยู่แยกจากตัวเรือนและอยู่ตามแนวแหล่งน้ำ การก่อสร้างตัวเรือนอยู่ใกล้เคียงกับศาสนสถานเจ้าของเรือนนับถือศาสนาพุทธตัวเรือนหันด้านยาวไปตามแนวลำน้ำทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ห้องนอนและหัวหัวนอนหันไปทางด้านทิศใต้ ทิศเหนือ ทิศตะวันออก จะไม่หันหัวนอนทางทิศตะวันตก

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

การใช้งานพื้นที่พบว่าให้ความสำคัญกับพื้นที่ชานเรือนและพื้นที่โรงอเนกประสงค์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมและรับแขก พื้นที่จุดเรืออยู่ทางหน้าตัวเรือนติดกับตัวบ้านหันออกสู่แม่น้ำปากพวงมีชานเดินต่อไปในแม่น้ำไปสู่พื้นที่ผูกเรือและขนำเก็บอุปกรณ์เป็นทางเดินยาวสู่สำน้ำปากพวงเนื่องทำหน้าที่เป็นจุดยกยอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่6 ชุมชนเกาะไชย

บ้านเลขที่ : 393/2 หมู่7 บ.เกาะไชย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุเรือน 60ปี

ผู้ให้ข้อมูล : สมใจ ทองแก้ว อายุ 80 ปี ประกอบอาชีพ : ประมง

1 การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.67 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย หลังที่6

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2 ประวัติศาสตร์พื้นที่

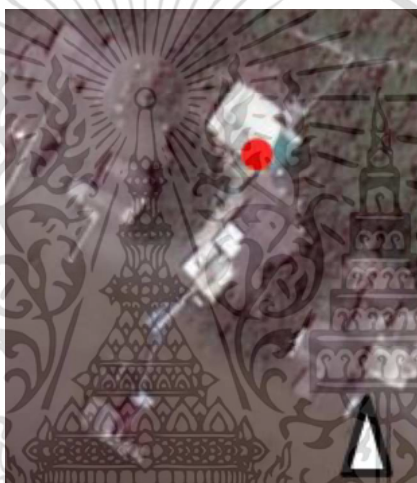
ความเป็นมาของพื้นที่ : ปัจจุบันหัวหน้าครอบครัวคือผู้ใหญ่ มีแม่เป็นเจ้าบ้านครอบครัวย้ายมาจากจังหวัดสงขลาตั้งแต่บรรพบุรุษประมาณ80ปีก่อน มีการย้ายมาสร้างเรือนพักอาศัยที่เกาะไชยตรงนี้เพราะเห็นว่าง่ายต่อการคมนาคมและการประกอบอาชีพประมง สมัยก่อนทางเจ้าของบ้านออกเรือหาปลา ทำประมง ปัจจุบันมีการแบ่งพื้นที่ในส่วนด้านหน้าทางเข้าเส้นทางบกเป็นที่ประชุมหมู่บ้าน ถัดมาข้างในซึ่งเป็นหมู่เรือนพักอาศัย ปัจจุบันเนื่องจากพื้นที่ตรงนี้ส่วนราชการมาตีเป็นที่ป่าสงวนทำให้พื้นที่ของครัวเรือนได้มีการออกเป็น โฉนดชุมชนห้ามขายและห้ามรุกป่าเพิ่มเติม ทำให้เมื่อมีลูกหลานจึงไม่สร้างบ้านห่างกันไกลดั้งเดิมแต่ต้องสร้างในเขตเดียวกันทำให้พื้นที่ตรงนี้มีถึง4ครัวเรือนของครอบครัวปลูกอยู่ข้างกัน โดยมีหลังใหม่2หลังและหลังดั้งเดิม2หลัง ที่ใช้พักอาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3 สภาพแวดล้อม

บริเวณโดยรอบติดแม่น้ำปากพองและป่าชายเลนต้นโกงกางและต้นจาก มีน้ำขึ้นลงตลอดตัว เรือนพักอาศัยจึงมีการยกสูงเพื่อหนีน้ำที่ขึ้นลงตลอดทั้งวันและขึ้นสูงที่สุดช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ด้านหน้าติดแม่น้ำปากพองมีการยื่นพื้นที่จอดเรือและทำประมงออกไปทางน้ำ ด้านหลังมีเส้นทางบกพังก่อสร้างทำให้ครัวเรือนมีการถมที่และเทพูนทำเป็นลานแต่ส่วนที่ติดกับป่าจากยกพื้นสูงปกติ สภาพผังของตัวเรือนมีการหันการวางเรือนพักอาศัยไปตามสภาพแวดล้อมผังโดยรอบที่มีการหันด้านยาวขนานไปกับลำน้ำ ตัวเรือนสร้างติดกันเนื่องด้วยพื้นที่ติดป่าสงวน จะรื้อถ้าต่อไม่ได้ทำให้ครอบครัวสร้างเรือนที่ชิดใกล้กัน

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.68 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่ 6

4 สภาพเศรษฐกิจชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือนประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนเดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัย มีที่จอดเรือแยกจากตัวบ้านริมน้ำเหตุผลในการวางทิศทางบ้านเป็นการหันตามการคมนาคมสัญจรเป็นหลักและใกล้วันนั่งเรือไปถึงได้ไม่ไกล ตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศเหนือ-ใต้ ขานเรือนด้านหน้าหันสู่ลำน้ำเนื่องจากเส้นทางบกมาในภายหลัง

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดเรือ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดเรือ

หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

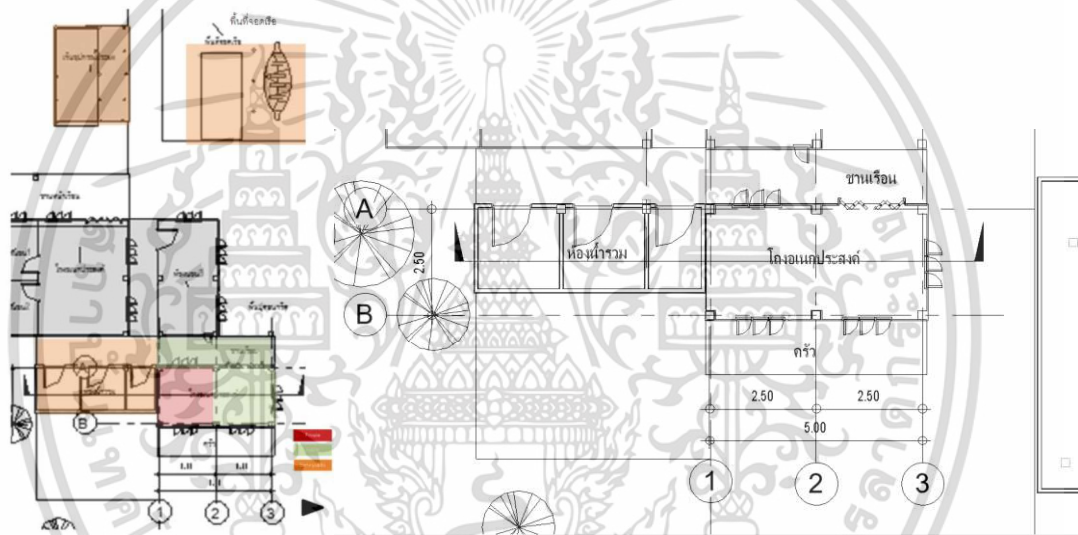
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสูงพื้นเรือน : 1.30 เมตร ความกว้างช่องเสา : 2.5 เมตร

รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว วัสดุหลังคา : กระเบื้องลอน

วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยโครงสร้างไม้ โครงสร้างหลักไม้ ยกเว้นห้องน้ำ คริ้ว เสาปูนอยู่ด้านล่างเสาไม้ของเรือนไม้วางบน ผนังเป็นผนังไม้ตีซ้อนเกร็ดแนวนอนส่วนครึ่งบนเป็นไม้ตีสลับแนวตั้ง หลังคาทรงจั่ว ยกพื้นสูง 1.30 เมตร หลังคาโครงสร้างไม้ วัสดุกระเบื้องคอนกรีตมีส่วนหลังคาคลุมชานหน้าเรือน

การวางผังพื้น

ภาพที่ 4.69 ผังเรือนเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 6

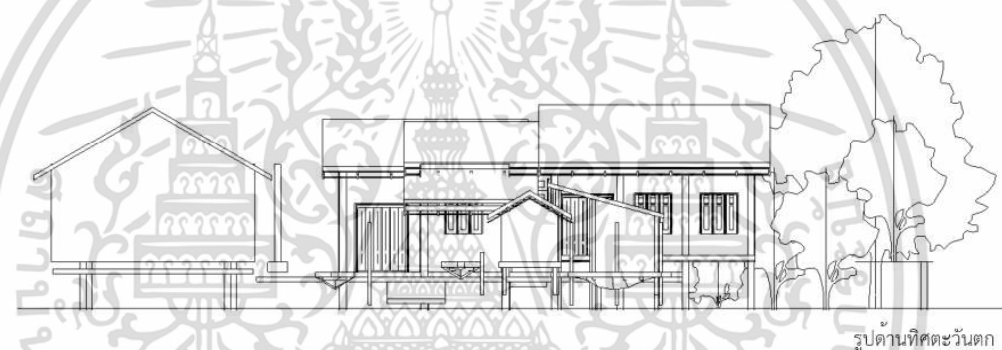
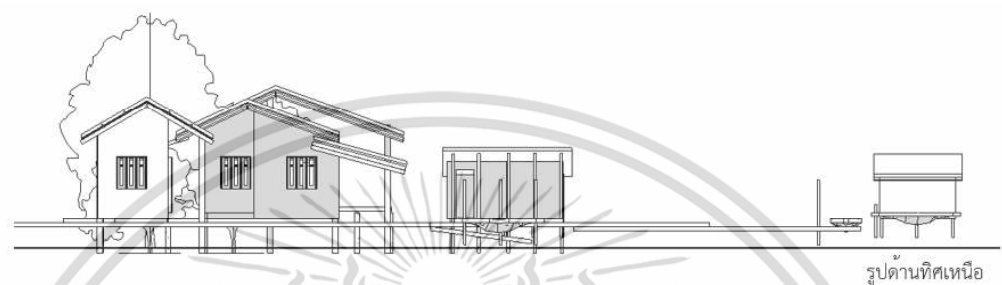
(ที่มา: ผู้วิจัย 2566)

พื้นที่ใช้สอยภายใน : มีทางเดินเข้าบ้านปูด้วยวัสดุคอนกรีตสำเร็จรูป พื้นที่ชานพักหน้าเรือนทำหน้าที่รับแขกและรับประทานอาหาร ในพื้นที่ด้านในประกอบด้วยโถงเอกประสงค์ เป็นพื้นที่นอนและกิจกรรมต่างๆ และพื้นที่ด้านหลังต่อเติมใหม่เป็นพื้นที่ครัวและด้านข้างเป็นห้องน้ำรวมไว้ใช้งานในครอบครัวใหญ่ ผังพื้นไปในทางสี่เหลี่ยมผืนผ้า ในส่วนของพื้นที่ส่วนใหญ่ในตัวบ้านจะเป็นโถงโล่งใช้ในการทำกิจกรรมต่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปทรงและสัดส่วน

ตัวเรือนด้านสั้นกว้าง 2.50 เมตร ด้านยาวยาว 5.00 เมตร ตัวเรือนมี 1 ช่วงเสา ช่วงละ 2.50 เมตร และ 2 ช่วงพาดช่วงละ 2.50 เมตร ความสูงผนังสูง 3.00 เมตร ยกพื้นสูง 1.30 เมตร การยื่นหลังคายื่น 50 เซนติเมตร หลังคามีองศาลาดเอียง 25 องศา ความสูงหลังคา 1.50 เมตร เป็นหลังคาทรงจั่ว

ภาพที่ 4.70 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 6

ภาพที่ 4.71 เรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบเรือน : ภูมิใต้เรือนและตพูนจากระดับดินเลนพื้นสูง 1.30 เมตร ความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ 2.50 เมตร พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังไม้ตีนอนซ้อนเกร็ดช่วงล่างช่วงบนเป็นผนังไม้ตีสลับแนวตั้ง หน้าต่างของตัวเรือนเป็นหน้าต่างบานเปิดชุด 3 บาน ประตูเป็นประตูบานเพี้ยมไม้กว้าง 2 เมตร ด้านหน้าเรือนพักอาศัยห่างออกไปมีจุดจอดเรือที่มีลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันไม่มีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบ

ตารางที่ 4.25 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 6

<p>เสา/ฐานเรือน</p> <p>เสาไม้วางอยู่บนพื้นคอนกรีต มีการถมพื้นเทพูนเมื่อมีเส้นทางบกเข้ามา</p>	<p>พื้น</p> <p>พื้นเรือนเป็นพื้นไม้</p> <p>หลังคาลอน</p>	<p>ฝาผนัง</p> <p>ผนังไม้ตีสลับแนวตั้งช่วงล่างเป็นผนังไม้ตีนอนซ้อนเกร็ด</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลมระบายอากาศ</p> <p>หน้าต่างบานเปิดชุด 3 บาน ไม่มีช่องเปิดใต้ชายคา</p>
<p>ประตู</p> <p>ประตูบานเพี้ยม หันทางเข้าจากเส้นทางน้ำ</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ถมพื้นเทพูน ยกพื้นสูง 1.3 เมตร</p>	<p>พื้นที่จอดเรือ</p> <p>จุดจอดเรือมีลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันไม่มีหลังคาคลุม</p>	

(ที่มา: ผู้วิจัย 2566)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง : เพิ่มเติมพื้นที่ครัวในพื้นที่หลังเรือนและห้องน้ำรวมไว้หลังเรือนพักอาศัย
ใช้งานในครัวเรือน

ตารางที่ 4.26 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 6

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
ต่อเติมห้องน้ำ

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

6 คติความเชื่อ

การวางทิศทางเรือนตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศเหนือและทิศใต้ พื้นที่จอดเรือจะอยู่แยกจากตัวเรือนและอยู่ตามแนวแหล่งน้ำ การก่อสร้างตัวเรือนอยู่ใกล้เคียงกับศาสนสถานเจ้าของเรือนนับถือศาสนาพุทธตัวเรือนหันด้านยาวไปตามแนวลำน้ำทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ห้องนอนและหัวหัวนอนหันไปทางด้านทิศใต้ ทิศเหนือ ทิศตะวันออก จะไม่หันหัวนอนทางทิศตะวันตก

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

การใช้งานพื้นที่พบว่าให้ความสำคัญกับพื้นที่ชานเรือนและพื้นที่โถงนอกประสงค์เป็นพื้นที่ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมพูดคุยในครัวเรือนและรับแขก ที่เชื่อมโยงกับการทำกิจกรรมอย่างอื่นโดยพื้นที่จอดเรืออยู่ทางด้านหน้าตัวเรือนที่เป็นแม่น้ำปากน้ำเพื่อความสะดวกในการใช้งานที่ใกล้กับทั้งตัวเรือน พื้นที่เก็บอุปกรณ์

•รายละเอียดบ้านที่เลือกเป็นกรณีศึกษาจากการสำรวจ

หลังที่7 ชุมชนเกาะไชย (ไม่มีผู้ให้สัมภาษณ์)

บ้านเลขที่ : หมู่7 บ.เกาะไชย อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุเรือน 45ปี

ผู้ให้ข้อมูล : - อายุ - ปี ประกอบอาชีพ : ประมง

1 การบันทึกข้อมูลภาพถ่าย

ภาพที่ 4.72 เรือนพักอาศัยกรณีศึกษาชุมชนเกาะไชย หลังที่7

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

2 ประวัติศาสตร์พื้นที่

ความเป็นมาของพื้นที่ : มีการย้ายมาสร้างเรือนพักอาศัยที่เกาะไชยตรงนี้เพราะเห็นว่าง่ายต่อการคมนาคมและการประกอบอาชีพประมง ในขณะที่พื้นที่มีเพียงเพื่อนบ้านเจ้าของเรือนออกไปประกอบอาชีพแต่โดยสรุปการตั้งถิ่นฐานมาจากการใกล้แหล่งน้ำง่ายต่อการคมนาคมสัญจร

3 สภาพแวดล้อม

บริเวณโดยรอบติดแม่น้ำปากพนังมีน้ำขึ้นลงตลอดตัวเรือนพักอาศัยจึงมีการยกสูงเพื่อหนีน้ำที่ขึ้นลงตลอดทั้งวันและขึ้นสูง ด้านหลังเป็นปากจากและโคงกางในบริเวณด้านข้างขวามือเป็นเรือนข้างเคียงสภาพผังของตัวเรือนมีการหันการวางเรือนพักอาศัยไปตามสภาพแวดล้อมผังโดยรอบที่มีการหันด้านแนวยาวนานไปกับลำน้ำ ตัวเรือนสร้างไม่ติดกันในแต่ละหลังเว้นช่วงระหว่างตัวเรือนค่อนข้างกว้างมีถนนและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทางเดินคอนกรีตสำเร็จรูปที่เจ้าของบ้านปูไว้เพื่อออกเดินไปสู่ทางบกคอนกรีตที่ผ่านหน้าเรือน จุดผูกเรือ อยู่บริเวณด้านหน้าเรือนโดนเสาผูกติดกับเสาไม้ไผ่ มีหลังคาคลุม

ผังบริเวณ

ภาพที่ 4.73 ผังบริเวณเรือนพักอาศัยชุมชนเกาะไชยกรณีศึกษา หลังที่ 7

4 สภาพเศรษฐกิจชุมชน

วิถีชีวิตครัวเรือนประกอบอาชีพ : ประมง

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

ประเภทเรือนพักอาศัย : เรือนเดี่ยวชั้นเดียวใช้เป็นที่พักอาศัย มีที่จอดเรือติดตัวบ้านริมน้ำเหตุผลในการวางทิศทางบ้านเป็นการหันตามการคมนาคมสัญจรเป็นหลัก ตัวเรือนหันหน้าจั่วออกทางทิศเหนือ ทิศใต้ ชานหน้าเรือนมีไว้เป็นพื้นที่รับแขกและทำครัวจุดเชื่อมระหว่างเรือนพักอาศัยและพื้นที่จอดเรือ

ประโยชน์ในการใช้งานเรือน : เป็นเรือนพักอาศัย

พื้นที่จอดเรือ : มีเรือเพื่อการใช้งานและมีพื้นที่จอดเรือ

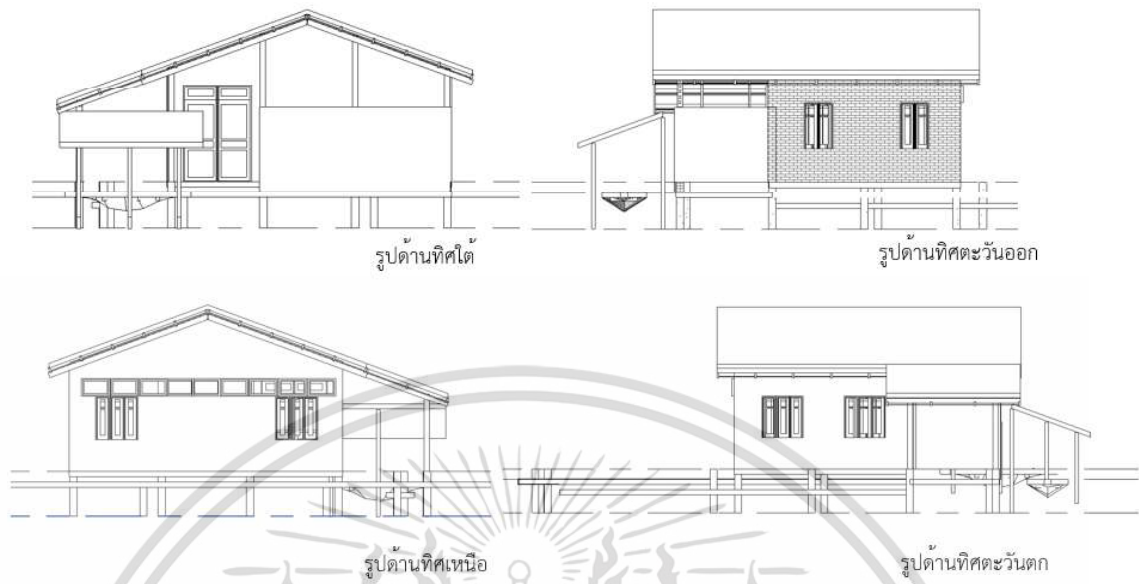
หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย : ตามการคมนาคมสัญจรทางน้ำ

ความสูงพื้นเรือน : 1.3 เมตร **ความกว้างช่วงเสา :** 2.50 เมตร

รูปทรงหลังคา : หลังคาทรงจั่ว **วัสดุหลังคา :** กระเบื้องลอน

วัสดุและโครงสร้าง : เรือนพักอาศัยโครงสร้างไม้ โครงสร้างหลักไม้ มีเสาปูนอยู่ด้านล่างเสาไม้ของเรือน ไม้วางบน ผนังเป็นผนังไม้ตีซ้อนเกร็ดแนวนอนส่วนครึ่งบนเป็นไม้ตีสลับแนวตั้ง หลังคาทรงจั่ว ปัจจุบันเป็นหลังคาลอน ยกพื้นสูง 1.30 เมตร หลังคาโครงสร้างไม้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.75 รูปด้านเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 7

ภาพที่ 4.76 เรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบเรือน

เสา/ฐานเรือนเสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพังความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ 2.50 เมตร ยกพื้นสูง 1.30 เมตร พื้นเรือนเป็นพื้นไม้ ผนังไม้ มีช่องแสงด้านบนหน้าต่าง ประตูไม้บานเปิดคู่ หน้าต่างบานเปิดชุด 3 บาน ด้านหน้าเรือนพักอาศัยมีจุดจอดเรือที่มีทางเข้าจากทางด้านหน้าของเรือนพักอาศัยลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันมีหลังคาคลุมไม่มีผนังล้อมรอบ หลังคากระเบื้องคอนกรีตโครงสร้างไม้

ตารางที่ 4.27 องค์ประกอบเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 7

<p>เสา/ฐานเรือน</p> <p>เสาไม้วางอยู่บนแท่งปูนเพื่อป้องกันไม่ให้ไม้โดนน้ำแล้วผุพัง ความกว้างช่วงเสาอยู่ในระยะ 2 เมตร</p>	<p>พื้น</p> <p>พื้นเรือนเป็นพื้นไม้</p> <p>หลังคาลอน</p>	<p>ฝาผนัง</p> <p>ผนังไม้ตีสลับแนวตั้ง ช่วงล่างเป็นผนังไม้ตีนอนซ้อนเกร็ด</p>	<p>หน้าต่าง/ช่องลม ระบายอากาศ</p> <p>หน้าต่างบานเปิดคู่ ไม่มีช่องลม เป็นเพียงช่องแสง</p>
<p>ประตู</p> <p>ประตูบานเปิดคู่เข้าทางน้ำ</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ยกพื้นสูง 1.3 เมตร</p>	<p>พื้นที่จอดเรือ</p> <p>จุดจอดเรือมีลักษณะเป็นเสาไม้ค้ำยันไม่มีหลังคาคลุม</p>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง : - -

ตารางที่ 4.28 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรือนชุมชนเกาะไชย หลังที่ 7

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง
ไม่มี

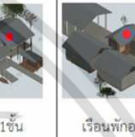
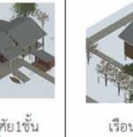

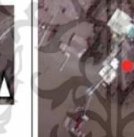

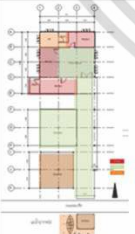

6 คติความเชื่อ

การวางทิศทางเรือนทิศตะวันตกพื้นที่จอดเรือจะอยู่แยกจากตัวเรือนและอยู่ตามแนวแหล่งด้านยาวไปทางทิศเหนือใต้

7 การวิเคราะห์ด้านพื้นที่ใช้สอย

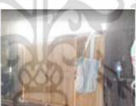

การใช้งานพื้นที่พบว่าให้ความสำคัญกับพื้นที่ชานเรือนและพื้นที่โถงอเนกประสงค์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมระหว่างวันและเป็นแหล่งรวมตัวของสมาชิกครอบครัวจึงเกิดพื้นที่ว่างอย่างโถงอเนกประสงค์ โดยมีการกั้นพื้นที่ส่วนตัวอย่างห้องนอนไว้ พื้นที่ชานเรือนใช้เป็นที่พักอาหารและพื้นที่พักระหว่างวันในการออกเรือ และใช้ในการตากปลา พื้นที่จอดเรืออยู่ทางด้านหน้าตัวเรือนที่หันสู่พื้นที่ลำคลอง ทางเข้าอยู่ทางเส้นทางบกท้ายเรือนที่มาในภายหลัง จึงมีการต่อทางเดินข้างตัวเรือนเพื่อไปสู่พื้นที่ชานเรือน

ตาราง 4.29 แสดงข้อมูลของเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นที่มีเรื่อรมแม่น้ำปากพน้ำชุมชนเกาะไชย จังหวัดนครศรีธรรมราช (ปีที่เก็บข้อมูล พ.ศ.2566)

หัวข้อการศึกษา	รายละเอียด	หลังที่1	หลังที่2	หลังที่3	หลังที่4	หลังที่5	หลังที่6	หลังที่7	ลักษณะร่วม
ลักษณะทางสถาปัตยกรรม									
การวางผัง ผังบริเวณ	ประเภทเรือนพักอาศัย	 เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	 เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	 เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	 เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	 เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	 เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	 เรือนพักอาศัย 1 ชั้น	 เรือนพักอาศัย 1 ชั้น
	หลักการและเหตุผลในการวางเรือนพักอาศัย	การคมนาคม สัฎจร ติดทางน้ำ	การคมนาคม สัฎจร ติดทางน้ำ	การคมนาคม สัฎจร ติดทางน้ำ	การคมนาคม สัฎจร ติดทางน้ำ	การคมนาคม สัฎจร ติดทางน้ำ	การคมนาคม สัฎจร ติดทางน้ำ	การคมนาคม สัฎจร ติดทางน้ำ	เรือนพักอาศัย จุดเรือ การคมนาคม สัฎจรทางน้ำ
	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ	ติดกับแหล่งน้ำ
	ติดกับเส้นทางบก	ทางเดินคอนกรีต	ทางเดินคอนกรีต	ทางเดินคอนกรีต	ทางเดินคอนกรีต	ทางเดินคอนกรีต	ทางเดินคอนกรีต	ทางเดินคอนกรีต	เส้นทางบกมาในภายหลังทำให้ทางเข้าตัวเรือนหันทางริมน้ำ
	ผังบริเวณ	 ถนนถนนพหลโยธินอยู่ริมถนนหน้าบ้าน ด้านหลังเป็นบ่อทุ่งในอดีตและป่าโกงกาง ด้านข้างติดเรือนเพื่อนบ้าน	 ด้านหน้าติดแหล่งน้ำมีถนนถนนที่จอดเรืออยู่ริมถนนหน้าบ้าน ด้านข้างติดเรือนเพื่อนบ้าน	 หันทางเข้ ออกสู่แม่น้ำ เนื่องจากในอดีตไม่มีเส้นทางบก โดยรอบล้อมด้วยป่าจากและป่าชายเลน	 ด้านหน้าติดแหล่งน้ำมีถนนถนนที่จอดเรืออยู่ริมถนนหน้าบ้านด้านข้างเป็นบ่อทุ่งในอดีตและป่าโกงกาง และเรือนเพื่อนบ้าน	 ชั้นน้ำลงตลอดเวลาจึงยกพื้นเรือนสูง มีการทพูนถมที่ในส่วนที่มีทางบกก่อสร้างทำเป็นลาน	 โถงทาง ที่ตั้งเป็นดินเลนมีน้ำขึ้นน้ำลงตลอดเวลาจึงยกพื้นเรือนสูงมีการทพูนถม	 หันทางเข้ ออกสู่แม่น้ำเนื่องจากในอดีตไม่มีเส้นทางบก โดยรอบล้อมด้วยป่าจากและป่าชายเลน	 ผังบริเวณโดยรอบเป็นเรือนพักอาศัยข้างเคียงเป็นป่าชายเลนทางเดินคอนกรีตมาในภายหลังทางเข้าเรือนจึงหันสู่ทางน้ำ
ผังและพื้นที่จอดเรือ								ผังเรือนมีทั้งการวางแนวตามยาวหากอยู่ติดกับแม่น้ำปากพน้ำจะมีการพระมงคริวเรือน โพงพางและยกยอและแนวขวางหากไม่ติดน้ำ ให้ความสำคัญกับโลงนอนปะสะงการเข้าสู่พื้นที่จอดเรือจะอยู่ทางด้านหน้าบ้าน หรือตามแนวแม่น้ำคลอง	

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

ตาราง 4.29 (ต่อ)

หัวข้อการศึกษา	รายละเอียด	หลังที่1	หลังที่2	หลังที่3	หลังที่4	หลังที่5	หลังที่6	หลังที่7	ลักษณะร่วม	
ลักษณะทางสถาปัตยกรรม										
องค์ประกอบเรือน	พื้นเรือน	 พื้นไม้	 พื้นไม้	 พื้นไม้	 พื้นไม้ปูเสื่อน้ำมัน	 พื้นไม้	 พื้นไม้	 พื้นไม้	 พื้นเรือนเป็นพื้นไม้	
	ฝาผนัง	 ผนังไม้ตีสลับแนวตั้ง	 ผนังไม้ตีสลับแนวตั้ง	 จาก	 ผนังไม้ตีสลับแนวตั้ง	 ผนังไม้ตีสลับแนวตั้ง	 ผนังไม้ตีสลับแนวตั้ง	 ผนังไม้ตีสลับแนวตั้ง	 ผนังไม้ตีสลับแนวตั้ง	ฝาผนังดั้งเดิมเป็นวัสดุไม้ และผนังใบจาก มีส่วนที่ผ่านการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาใช้วัสดุทดแทนเช่นอิฐซีเมนต์และสังกะสี และส่วนต่อเติมห้องน้ำเป็นผนังก่ออิฐฉาบปูน
	หน้าต่าง	 หน้าต่างบานเปิดชุด3บาน มีช่องแสง	 หน้าต่างบานเปิดชุด3บาน มีช่องแสง	 หน้าต่างบานเปิดชุด3บาน	 หน้าต่างบานเปิดชุด3บาน มีช่องแสง	 หน้าต่างบานเปิดชุด3บาน	 หน้าต่างบานเปิดชุด3บาน	 หน้าต่างบานเปิดชุด2บาน มีช่องแสง	 หน้าต่างบานเปิด บนหน้าต่างมีช่องแสง	
	รูปแบบหลังคา	 หลังคาทรงจั่ว	 หลังคาทรงจั่ว	 หลังคาทรงจั่ว	 หลังคาทรงจั่ว	 หลังคาทรงจั่ว	 หลังคาทรงจั่ว	 หลังคาทรงจั่ว	 หลังคาทรงจั่ว	

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

ตาราง 4.29 (ต่อ)

หัวข้อการศึกษา	รายละเอียด	หลังที่1	หลังที่2	หลังที่3	หลังที่4	หลังที่5	หลังที่6	หลังที่7	ลักษณะร่วม
ลักษณะทางสถาปัตยกรรม									
องค์ประกอบเรือน	การวางแนวหลังคา	 ตามตะวัน	 ตามตะวัน	 ตามตะวัน	 ตามตะวัน	 ตามตะวัน	 ตามตะวัน	 ทางตะวัน	 หันด้านเข้าออกสู่ทิศตะวันออก และทิศตะวันตกเพื่อลดแสงแดด ที่ส่องสู่ตัวอาคาร
	ช่องเปิดใต้ชายคา	 มีช่องใต้ชายคา	 ไม่มีช่องเปิดใต้ชายคา	 มีช่องใต้ชายคา	 ไม่มีช่องเปิดใต้ชายคา	 ไม่มีช่องเปิดใต้ชายคา	 ไม่มีช่องเปิดใต้ชายคา	 มี เป็ช่องแสงท่อน	 ไม่มีช่องเปิดใต้ชายคา
	ประตูทางเข้า	 ประตูบานเปิดคู่ ทงทิศใต้	 ประตูบานพับม ทางทิศใต้	 ไม่มีประตู	 ประตูบานเปิดคู่ ทงทิศใต้	 ประตูบานพับม ทางน้ำ	 ประตูบานพับม ทางน้ำ	 ประตูบานเปิดคู่เข้าทางน้ำ	 ประตูบานพับม
	พื้นที่จอดเรือ	 มี เป็นจุดจอดเรือมีหลังคาคลุม	 มี เป็นจุดจอดเรือมีหลังคาคลุม	 มี เป็นพื้นที่ขนาดเล็กริมน้ำ	 มี เป็นจุดจอดเรือมีหลังคาคลุม	 มี เป็นพื้นที่ขนาดเล็กริมน้ำ	 มี เป็นจุดจอดเรือมีหลังคาคลุม	 มี เป็นจุดจอดเรือมีหลังคาคลุม	 มี เป็นจุดจอดเรือมีหลังคาคลุม

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

ตาราง 4.29 (ต่อ)

หัวข้อการศึกษา	รายละเอียด	หลังที่1	หลังที่2	หลังที่3	หลังที่4	หลังที่5	หลังที่6	หลังที่7	ลักษณะร่วม	
ลักษณะทางสถาปัตยกรรม										
โครงสร้างวัสดุ	วัสดุโครงสร้างหลัก	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	โครงสร้างไม้	
	เสา	 เสาไม้เหลี่ยม	 เสาไม้เหลี่ยม	 เสาไม้ฉากต้น	 เสาไม้เหลี่ยม	 เสาไม้เหลี่ยม	 เสาไม้เหลี่ยม	 เสาไม้เหลี่ยม	 เสาไม้เหลี่ยม	
	ฐานเสา	 ฐานปูน	 ฐานปูน	 ฐานปูน	 ฐานปูน	 ฐานปูน	 หินปูน	 ฐานปูน	 ฐานปูน	เสาเรือนเป็นเสาไม้เหลี่ยม บางหลังใช้เสาไม้ตัดจากต้นไม้แปรรูปวางบนเสาปูนที่เป็นฐาน
วัสดุผนังหลังคา	 หลังคาถอง	 หลังคาถอง	 หลังคาถอง	 หลังคาถอง	 หลังคาถอง	 หลังคาถอง	 หลังคาถอง	 หลังคาถอง	 วัสดุผนังหลังคา หลังคากระเบื้องลอน	

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

ตาราง 4.29 (ต่อ)

หัวข้อการศึกษา	รายละเอียด	หลังที่1	หลังที่2	หลังที่3	หลังที่4	หลังที่5	หลังที่6	หลังที่7	ลักษณะร่วม
ลักษณะทางสถาปัตยกรรม									
รูปทรงและสัดส่วน	ความสูงของพื้นเรือน(เมตร)	1.60	1.80	1.60	1.80	1.60	1.30	1.30	1.60
	ช่วงเสาต้านสั้น	3	2	2	2	2	2	2	2
	ช่วงเสาด้านยาว	4	4	4	3	5	2	3	4
	ความกว้างช่วงเสาต้านสั้น(เมตร)	3.00	3.50	2.50	3.50	2.50	2.50	2.50	2.50
	ความกว้างช่วงเสาด้านยาว(เมตร)	2.50	2.50	2.50	3.50	2.00	2.50	2.50	2.50
	สัดส่วนหลังคา(องศา)	25	20	20	25	25	25	20	25
	การยื่นชายคา(เมตร)	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50	0.50
	ความสูงผนัง(เมตร)	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00
	ความกว้างประตู(เมตร)	2.00	2.00	2.50	2.00	2.00	2.00	2.00	2.00
	ความกว้างหน้าต่าง(เมตร)	1.50	1.50	1.00	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50
การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง	การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง					ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	สิ่งที่ยิยมปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้แก่วัสดุผนังและหน้าต่าง
	การต่อเติม						ต่อเติมห้องน้ำ	-	ส่วนที่ต่อเติมขึ้นใหม่มากที่สุดคือห้องน้ำ

(ที่มา:ผู้วิจัย 2566)

4.2 ผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาจากเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นบริเวณริมแม่น้ำที่มีเรือปากพ่อง อำเภopakพ่อง นครศรีธรรมราช จากกลุ่มชุมชนต้นหาด และชุมชนเกาะไชย ทำให้สรุปผลวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลแล้วสามารถจำแนกได้ตามหัวข้อที่สรุปได้ ดังนี้

1 การเก็บบันทึกข้อมูลภาพรวม การศึกษาเอกสารเพื่อรวมข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ลักษณะสถาปัตยกรรมที่จะทำให้เข้าใจตัวพื้นฐานข้อมูลของตัวอาคารและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้นที่จะลงสำรวจเป็นการทำความเข้าใจร่วมกันในด้านวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมบริบทและผู้คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการเมื่อลงสำรวจ และผ่านไปสู่การลงสำรวจการบันทึกข้อมูลภาพซึ่งทำให้เห็นถึงลักษณะรูปทรงตัวเรือนพักอาศัย การเชื่อมโยงกับตัวจุดจอดเรือและการใช้งาน การเขียนแบบกระทำเมื่อผ่านการรวมข้อมูลเป็นการบันทึกถึงลักษณะจากการลงสำรวจเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อ

2 ประวัติศาสตร์พื้นที่ พื้นที่ชุมชนต้นหาดและชุมชนเกาะไชย ที่ทำการศึกษาคือเป็นกลุ่มตัวอย่างตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ภายในบริเวณปากแม่น้ำซึ่งในพื้นที่ปากแม่น้ำในอดีตเป็นพื้นที่ที่ยังไม่มีการก่อตั้งชุมชนผู้บุกเบิกพื้นที่ต้นหาดและเกาะไชยคือตาอินทร์ นากสงค์ เป็นผู้บุกเบิกแผ้วถางพื้นที่สร้างบ้านเรือน ต่อมามีการขยายตัวการตั้งถิ่นฐานออกมาจากพื้นที่ตลาดปากพ่องและคนจากสงขลาอพยพย้ายเข้ามาพักอาศัยทั้งชุมชนต้นหาดและเกาะไชย

ชุมชนต้นหาด ในปัจจุบันมีบางที่ดินที่ชาวบ้านเช่าอยู่เป็นรายปีกับทางวัด โดยส่วนมากที่ตั้งถิ่นฐานกันบริเวณนี้เนื่องจากการคมนาคมทางน้ำสะดวกสามารถออกไปปากแม่น้ำและอ่าวไทยเพื่อประกอบอาชีพประมงได้ อีกส่วนที่สำคัญคือเป็นพื้นที่ใกล้เคียงวัดที่เป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจและความนับถือของชาวบ้าน พอเวลาถัดมาจึงค่อยมีการเริ่มขยายเขตที่พักอาศัยกันไปจนถึงหมู่บ้านเกาะไชย

ชุมชนเกาะไชย นี้อาชีพประมงนับเป็นอาชีพหลักในการทำมาหากิน ก่อเกิดพื้นที่จอดเรือที่มีความสำคัญในการคมนาคมและประกอบอาชีพนับเป็นพื้นที่ๆสะดวกในการคมนาคมในอดีตมากเช่นกันเนื่องจากอยู่ใกล้ปากแม่น้ำปากพ่องมากกว่า ผู้คนที่มาตั้งถิ่นฐานแรกเริ่มก็มาจากเขตตลาดปากพ่องและจังหวัดข้างเคียงอย่างสงขลา เป็นต้น

3 สภาพแวดล้อม ตัวชุมชนต้นหาดนั้นบริเวณที่ตั้งติดกับพื้นที่แม่น้ำปากพ่องและลำคลอง การเลือกตั้งชุมชนให้ความสนใจไปที่เส้นทางคมนาคมทางน้ำเป็นหลักเนื่องจากในอดีตบริเวณนั้นยังไม่มีถนนและต้องเป็นพื้นที่ใกล้วัดในที่นี้คือวัดรัตนาราม โดยรอบเป็นป่าจาก บ้านเรือนในพื้นที่ต้นหาด

สร้างค่อนข้างติดชิดกันเหตุมาจากการแยกบ้านเมื่อมีครอบครัวในอดีตแต่ยังปลูกในพื้นที่ใกล้เคียงทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์เพื่อการเรียนการสอนเท่านั้น เมื่อผู้ใดได้เห็นใบเขียวระบุชื่อในการศึกษา

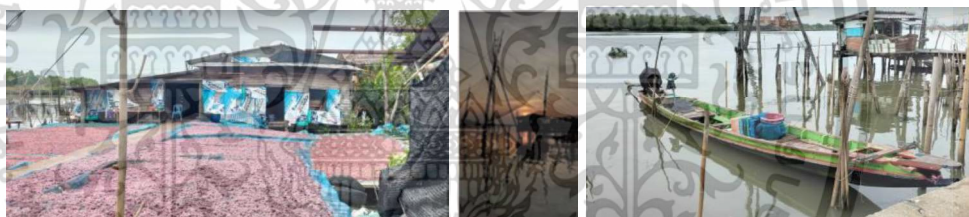
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้สภาพชุมชนออกมาในรูปแบบที่สร้างเรือนชิตช้ายคาคิดกันมีทางเดินไม้ไผ่ หรือในบางหลังเป็นคอนกรีตสำเร็จรูปเพื่อเป็นทางออกสู่จุดจอดเรือ

ส่วนชุมชนเกาะไชยเป็นชุมชนริมแม่น้ำปากพ่องระยะทาง 4 กิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยรอบเป็นป่าโกงกางป่าจากและดินเลนสภาพแวดล้อมนี้เอื้อให้ผู้คนในพื้นที่ประกอบอาชีพประมงจากการสำรวจพบว่าเป็นประมงที่มีความหลากหลายกันในชุมชนทั้งการออกเรือหาปลา การดักโพงพางและการยกยอ การชุดบ่อเพื่อเลี้ยงกุ้ง พื้นที่เรือนพักอาศัยไม่ได้สร้างชิตติดกันเหมือนชุมชนต้นหาดแต่มีระยะห่างระหว่างหลังพอสมควรบางครั้งเรือนแยกเดี่ยวอยู่ในดงป่าจากและโกงกาง มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการทำประมงครัวเรือน ในบางหลังยังหลงเหลือโถงที่ใช้สำหรับเก็บน้ำเนื่องจากในอดีตไม่มีน้ำประปาสำหรับใช้งานและไม่มีทางคมนาคมทางบกต้องใช้เรือเพียงเท่านั้น จึงทำให้ทุกครัวเรือนต้องมีเรือในการใช้งานแต่ในปัจจุบันมีทางเดินบกเข้าถึงได้และมีน้ำประปาใช้ในปี 2545

4 เศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ชุมชนต้นหาด ผู้คนในชุมชนประกอบอาชีพหลากหลาย ประมงน้ำจืด ทำอาหารแปรรูปปลา ปั่น กะปิ ค้าขาย

ภาพที่ 4.77 การประกอบอาชีพของชาวบ้านชุมชนต้นหาด

ชุมชนเกาะไชยประกอบอาชีพประมง จากการสำรวจพบว่าเป็นประมงที่มีความหลากหลายกันในชุมชนทั้งการออกเรือหาปลา การดักโพงพาง การยกยอ และการชุดบ่อเพื่อเลี้ยงกุ้ง

ภาพที่ 4.78 การประกอบอาชีพของชาวบ้านชุมชนเกาะไชย

5 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

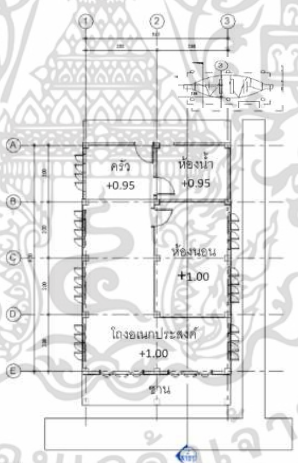
จากการศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลและสำรวจพื้นที่ สามารถสรุปลักษณะร่วมเรือนพักอาศัยพื้นที่ที่มีพื้นที่จอดเรือริมแม่น้ำปากพ่องได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1 การวางผัง

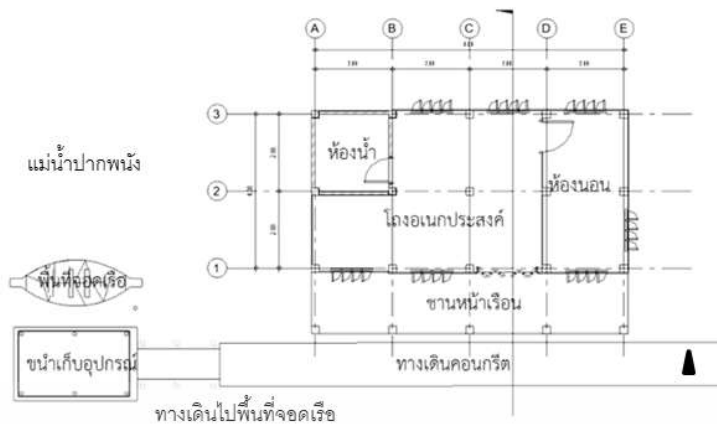
1 ชุมชนต้นหาด ผังพื้นเรือน หลักการในการวางตัวเรือนการคมนาคม สัญจร วางผังเรือนเป็นแนวสี่เหลี่ยมผืนผ้าส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างหันแนวขวางออกสู่เส้นทางบก เนื่องจากเมื่อมีการก่อตั้งชุมชนเส้นทางบกก็มาด้วยกัน ทำให้ทางเข้าหันสู่เส้นทางบกและมีทางเดินข้างเรือนพักอาศัยไปสู่พื้นที่จอดเรือด้านหลังเรือน ในบางหลังไม่มีลานทางเดินข้างเรือนแต่มีประตูหลังบ้านออกสู่พื้นที่จอดเรือ ตัวผังให้ความสำคัญกับโถงเนกประสงค์ ผังมีการกันสัดส่วนห้องภายในเน้นกันเฉพาะพื้นที่ห้องนอนและห้องน้ำ หลังคา ใช้หลังคาทรงจั่วนิยมหันด้านจั่วออกทางริมน้ำ หรือตามทิศตะวันออกและตะวันตก แบ่งรูปแบบของเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือตามสภาพกายภาพได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

- (1.1) **ทางเข้าเรือนพักอาศัยติดถนนและลำคลอง** หันแนวขวางออกสู่เส้นทางบกและมีพื้นที่จอดเรืออยู่บริเวณด้านท้ายเรือนโดยมีทางเข้าจากด้านข้างเรือนและท้ายเรือน การหันแนวขวางสู่ถนนเกิดได้จากความจำเป็นของพื้นที่ก่อสร้างที่มีขนาดแคบและติดกับเพื่อนบ้าน

ภาพที่ 4.79 รูปแบบเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือชุมชนต้นหาดแบบที่1 ติดลำคลอง

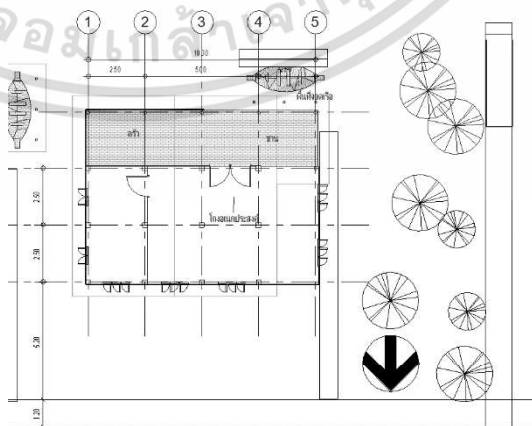
- (1.2) **ทางเข้าเรือนพักอาศัยติดถนนและแม่น้ำปากพนัง** มีพื้นที่จอดเรืออยู่บริเวณด้านข้างของเรือนพักอาศัยยื่นไปสู่แม่น้ำปากพนัง หันแนวยาวออกสู่เส้นทางบกเนื่องจากมีพื้นที่ในการก่อสร้าง และต้องการขนานไปกับลำน้ำ

ภาพที่ 4.80 รูปแบบเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือชุมชนต้นหาดแบบที่2 ติดแม่น้ำ

2 ชุมชนเกาะไชย ผังพื้นเรือน วางตัวเรือนตามการคมนาคม สัจจกร ทำให้ทางเข้าอยู่ทางลำน้ำ วางผังเรือนเป็นแนวสี่เหลี่ยมผืนผ้าหันด้านยาวออกสู่ลำน้ำและทางเข้าหันสู่น้ำ เนื่องจากเส้นทางบกเพียงเข้ามาสู่ในพื้นที่ช่วงหลัง ให้ความสำคัญกับโถงเนกประสงค์ ผังมีการกันสัดส่วนห้องภายในเน้นกันเฉพาะพื้นที่ห้องนอน หลังคาใช้หลังคาทรงจั่วนิยมหันด้านจั่วออกทางริมน้ำ หรือตามทิศตะวันออกและตะวันตก พื้นที่จอดเรืออยู่ในบริเวณหน้าเรือนที่เป็นเส้นทางน้ำ แบ่งรูปแบบของเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือตามสภาพกายภาพได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 ทางเข้าเรือนพักอาศัยติดลำคลอง หันแนวยาวออกสู่เส้นทางน้ำและมีพื้นที่จอดเรืออยู่บริเวณด้านหน้าติดทางเข้าเรือนโดยมีทางเข้าจากเส้นทางบกในบริเวณหลังเรือน จากด้านข้างเรือน กรณีที่ตั้งอยู่ตามแนวลำคลองที่มีการใช้งานเรือเพื่อการคมนาคมสัจจกรและประมงครัวเรือน ทำให้พื้นที่จอดเรือต้องอยู่บริเวณที่สะดวกต่อการใช้งาน อย่างบริเวณหน้าเรือน

ภาพที่ 4.81 รูปแบบเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือชุมชนเกาะไชย แบบที่1 ติดลำคลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 ทางเข้าเรือนพักอาศัยติดแม่น้ำปากพนัง หันแนวยาวออกสู่เส้นทางน้ำและมีพื้นที่จอดรถอยู่บริเวณด้านหน้าติดทางเข้าเรือน กรณีที่ตั้งอยู่ตามแนวลำน้ำปากพนัง ที่มีการใช้งานเรือเพื่อการคมนาคมสัญจรและยกยอ โฟงพางจึงต้องมีการให้ความสำคัญกับขนานเก็บอุปกรณ์และยกยอ โดยยื่นออกไปในแม่น้ำปากพนังให้สะดวกต่อการใช้งาน ทำให้พื้นที่จอดรถต้องอยู่บริเวณที่สะดวกต่อการใช้งาน อย่างบริเวณหน้าเรือนและแม่น้ำ

ภาพที่ 4.81 รูปแบบเรือนพักอาศัยที่มีพื้นที่จอดเรือชุมชนเกาะไชย แบบที่2 ติดแม่น้ำปากพนัง

5.2 องค์ประกอบเรือน พื้นที่จอดเรือ

ชุมชนต้นหาด ใช้โครงสร้างไม้วางบนฐานปูน ข้างตัวเรือนมีทางเดินต่อเชื่อมออกไปวัสดุเป็นไม้ไผ่หรือแผ่นไม้เนื้อแข็งเป็นทางเดินไปสู่จุดจอดเรือ ที่อยู่ด้านข้างตัวเรือ หากทางเข้ามีทางบกด้วย ลักษณะพื้นเป็นพื้นไม้ ฝาผนังเป็นฝาผนังไม้ดินอ่อนซ้อนเกร็ด สังกะสี และยิปซัมบอร์ด ประตูบานกว้างใช้ได้ทั้งบานเพี้ยมและบานเปิด มีช่องลมอยู่ใต้บริเวณหลังคาและฝาผนัง หน้าต่างใช้หน้าต่างบานเปิดชุดตั้งแต่บานเปิดคู่ถึงบานชุด3บาน หลังคาใช้หลังคาลอนความลาดเอียงชุมชนต้นหาด 20 องศา ทรงแหลังคาคือทรงจั่วองศา

ชุมชนเกาะไชย โครงสร้างหลักใช้โครงสร้างไม้ส่วนใต้ถุนเรือนจะเป็นเสาปูนเพื่อป้องกันน้ำกันเซาะเสาไม้ให้ผุพัง ลักษณะผนังเป็นผนังไม้ตีสลับแนวตั้งและช่วงล่างตีดินอ่อนซ้อนเกร็ด หน้าต่างบานเปิดชุดขนาดกว้าง3ชุดด้านบนจากการสำรวจโดยส่วนมากจะเป็นช่องแสง ประตูเป็นประตูบานเพี้ยมหรือประตูบานเปิดขนาด2เมตร

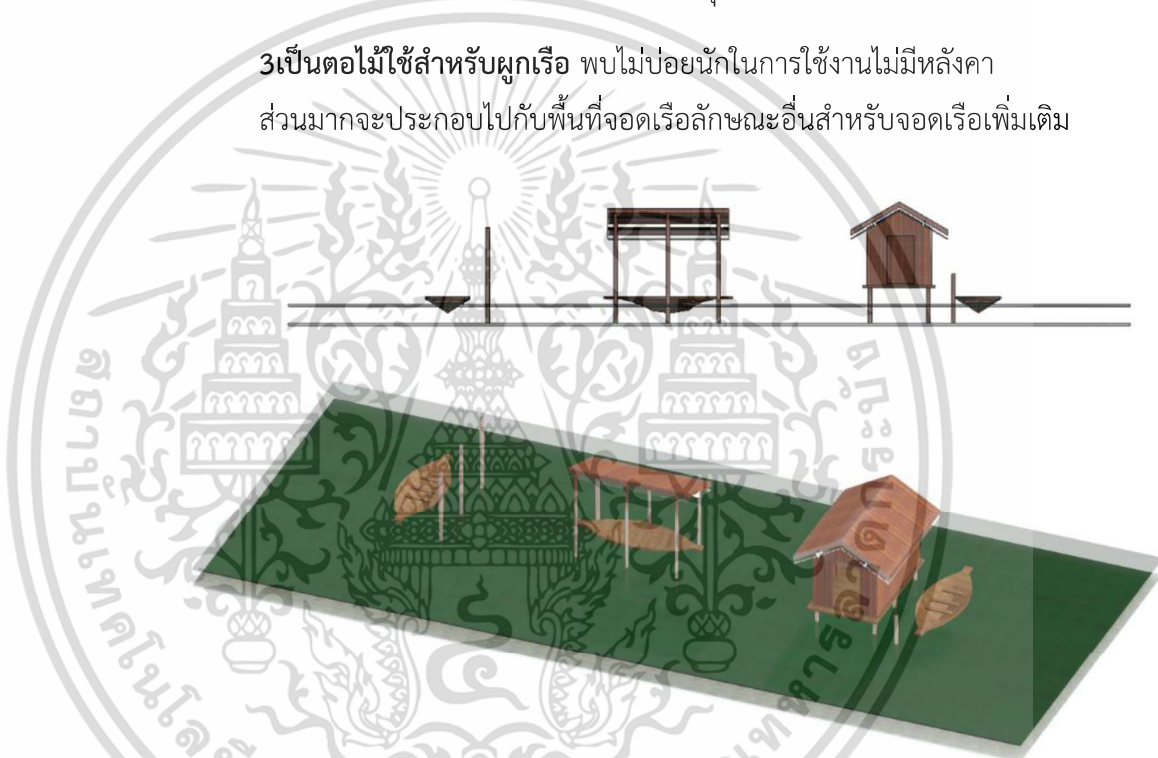
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังคาเป็นหลังคาทรงจั่วชายคาสั้น ลาดเอียงเกาะไชย25 ชุมชนเกาะไชยพื้นที่จอดเรือจะอยู่ติดกับخانพักหน้าบ้านทางลำน้ำ โดยทั้ง2ชุมชนพื้นที่จอดเรือมี 3 ประเภทด้วยกัน

1 เป็นเพียงขนาดเล็กมีผนังล้อมรอบ พบเจอได้ในพื้นที่พักอาศัยที่ติด แม่น้ำปากพนังและประกอบอาชีพประมงยกยอ โพงพาง กระชังปลา

2 เป็นจุดจอดเรือมีหลังคาคลุมแต่ไม่มีผนังล้อมรอบ พบเจอได้ทั่วไปและมากที่สุดในพื้นที่ทั้งเรือนพักอาศัยที่ติดลำคลอง เรือนพักอาศัยที่ติดแม่น้ำปากพนัง สะดวกในการใช้งานและปรับปรุงพื้นที่จอดเรือ

3เป็นตอม่อไม้ใช้สำหรับผูกเรือ พบไม่บ่อยนักในการใช้งานไม่มีหลังคา ส่วนมากจะประกอบไปกับพื้นที่จอดเรือลักษณะอื่นสำหรับจอดเรือเพิ่มเติม

ภาพที่ 4.82 รูปแบบพื้นที่จอดเรือ3รูปแบบในพื้นที่แม่น้ำปากพนัง

5.3 รูปทรงและสัดส่วน

ชุมชนต้นหาด ความสูงของพื้นเรือนอยู่ที่1เมตร ช่วงเสาด้านสั้นอยู่ที่2ช่วง ช่วงเสาด้านยาวอยู่ที่4ช่วงเสา ระยะช่วงเสาด้านสั้น2เมตร ระยะช่วงเสาด้านยาว 2 เมตร ความลาดเอียงหลังคาอยู่ที่20องศา การยื่นชายคาตัวเรือนอยู่ที่50 เซนติเมตร เป็นหลังคาทรงจั่ว นับว่ายื่นชายคาสั้น ความสูงผนังอยู่ที่3เมตร ความกว้างประตู2เมตร ความกว้างหน้าต่าง1.50เมตร สัดส่วนของผนังต่อหลังคาคือ2:1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.83 รูปทรงและสัดส่วนชุมชนต้นหาด

ชุมชนเกาะไขย ความสูงของพื้นเรือนอยู่ที่1.60เมตร จากการที่ม่น้ำขึ้นตลอดวันและอยู่ในพื้นที่แม่น้ำปากพนัง ช่วงเสาต้านสั้นอยู่ที่2ช่วง ช่วงเสาต้านยาวอยู่ที่4ช่วงเสา ระยะช่วงเสาต้านสั้น2.50เมตร ระยะช่วงเสาต้านยาว 2.50เมตร ความลาดเอียงหลังคาอยู่ที่25องศา การยื่นชายคาตัวเรือนอยู่ที่50เซนติเมตร เป็นหลังคาทรงจั่ว นับว่ายื่นชายคาสั้น ความสูงผนังอยู่ที่3เมตร ความกว้างประตู2เมตร ความกว้างหน้าต่าง1.50เมตร สัดส่วนของผนังต่อหลังคาคือ2:1

ภาพที่ 4.84 รูปทรงและสัดส่วนชุมชนเกาะไขย

5.4 โครงสร้างและวัสดุ

วัสดุโครงสร้างหลักของตัวเรือนเป็นโครงสร้างไม้ ฐานเสาเป็นฐานปูนจึงค้อยต่อเสาไม้เพื่อกันความชื้น วัสดุผนังและพื้นเป็นวัสดุไม้ บางหลังมีการใช้วัสดุใบจากเพิ่มเติมด้วย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หากมีการเปลี่ยนแปลงผนังไม้จะใช้ยิปซัมบอร์ดและสังกะสีทดแทน แต่หากเป็นชุมชนเกาะไชยจะมีการเพิ่มวัสดุทดแทนคือใบจากที่หาได้ง่ายในพื้นที่ หลังคามีวัสดุมุงเป็นหลังคากระเบื้องลอน ตัวพื้นที่จอดเรือทั้ง3รูปแบบใช้วัสดุก่อสร้างหลักเป็นไม้ไผ่ หากมีหลังคาจะใช้วัสดุมุงหลังคาทำจากใบจากซึ่งเป็นพื้นไม้ที่พบได้ทั่วไปในพื้นที่ และเปลี่ยนแปลงได้ง่ายเมื่อเสื่อมสภาพโดยส่วนใหญ่จากคำสัมภาษณ์จะเปลี่ยนทุก2 ปี

ภาพที่ 4.85 โครงสร้างและวัสดุ

5.5 การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง

ส่วนใหญ่มีการเพิ่มพื้นที่ห้องน้ำ และครัวก่ออิฐฉาบปูน และผนังบางส่วนแทนไม้เดิมที่เสื่อมสภาพ มีการเปลี่ยนวัสดุผนังในบางครัวเรือนใช้ยิปซัมบอร์ด สังกะสี ผนังจากผนังอิฐฉาบปูนทดแทน

6 คติความเชื่อการสร้างเรือน 1.)ตัวเรือนหันทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก 2.)นิยมสร้างห้องนอนและหัวหัวนอนทางทิศใต้ 3.)นิยมสร้างห้องน้ำทางทิศเหนือ 4.)เมื่อมีการเพิ่มสมาชิกครอบครัวไม่ต่อขยายเรือน แต่จะสร้างเรือนอีกหลังขึ้นใหม่ใกล้ๆกัน

7 การประเมินคุณค่าพื้นที่ใช้สอย ให้ความสำคัญกับพื้นที่โถงนอกประสงค์เพื่อการใช้งาน เรือนมีขนาดที่พอเพียงในการใช้สอยของครัวเรือน ผังพื้นที่ไปในทางสี่เหลี่ยมผืนผ้าและส่วนใหญ่จะมีการกั้นสัดส่วนพื้นที่ใช้งานเฉพาะพื้นที่ห้องนอน ในส่วนของพื้นที่ในตัวบ้านจะเป็นโถงโล่งใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และห้องน้ำจะเป็นแบบก่ออิฐอยู่ติดกันในตัวบ้านตามความสะดวกในการใช้สอย พื้นที่จอดเรือในชุมชนต้นหาดจากการมีทางเข้าติดเส้นทางบกทำให้พื้นที่จอดเรือถูกจัดวางไว้ในท้ายเรือน ทางเชื่อมมีทั้งด้านข้างตัวเรือนกับการเปิดทางเข้าในท้ายเรือนเป็นประตูท้ายเรือนเชื่อมต่อกับชุดจอดเรือ แต่ในชุมชนเกาะไชยจากสภาพแรกเริ่มที่ไม่มีเส้นทางบกทำให้ฟังก์ชันการสัญจรทางน้ำสิ่งนี้ทำให้รูปลักษณะพื้นที่ใช้สอยเปิดทางเข้าสู่พื้นที่ริมน้ำ และพื้นที่จอดเรืออยู่บริเวณด้านหน้าของเรือนที่ติดริมน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

5.1.สรุปผล

จากการได้ทดลองการสำรวจและสร้างเครื่องมือเพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลทำให้มีความเข้าใจถึงสภาพกาล และความเป็นไปของการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ริมแม่น้ำที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของชุมชนในพื้นที่ริมแม่น้ำปากพอง อาทิ การให้ความสำคัญกับพื้นที่จอดเรือที่มีความสำคัญต่อการคมนาคมของชุมชนริมแม่น้ำ หากมีเส้นทางบกประกอบด้วยจุดจอดเรือจะถูกละเลยไว้ในพื้นที่ริมแม่น้ำให้สะดวกต่อการใช้งาน แต่หากไม่มีเส้นทางบกประกอบในสภาพแวดล้อมผู้สร้างจะให้ความสำคัญกับจุดจอดเรือในบริเวณหน้าบ้านเพื่อนสะดวกต่อการใช้งานดูแลและรักษา โดยการยกพื้นของตัวเรือนก็มีความสัมพันธ์กับทางถ่ายภาพที่ตั้งเช่นชุมชนต้นหาดยกพื้นสูงเพียง 1 เมตร เนื่องจากตั้งอยู่ในพื้นที่ริมคลองก่อนออกสู่อ่างน้ำปากพองน้ำจึงไม่ค่อยขึ้นสูงหรือขึ้นลงตลอดวัน ต่างจากชุมชนเกาะไชยที่มีการยกพื้นเรือนที่สูงถึง 1.60 เมตร เพื่อสอดคล้องกับพื้นที่น้ำที่มีการขึ้นลงตลอดทั้งวันจากการที่ตั้งทางภาพถ่ายอยู่ในพื้นที่แม่น้ำปากพอง ซึ่งการศึกษานี้ได้เป็นการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมพักอาศัยพื้นถิ่นริมแม่น้ำที่มีเรือในการใช้งาน อ่างพองปากพองและการบันทึกไว้เพื่อเป็นการแสดงภูมิปัญญาในด้านสถาปัตยกรรมในพื้นที่ ที่มีการก่อสร้างรูปแบบเรือนพักอาศัยเพื่อแก้ปัญหาทางด้านภาพถ่ายที่ส่งผลต่อรูปลักษณ์อาคาร และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัย ในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำปากพอง ในอนาคต

5.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องด้วยข้อจำกัดทางการสำรวจทำให้การเก็บข้อมูลภาพถ่ายอาจมีความไม่ครบถ้วนตามหลัก 4 ด้านภาพเรือน จากการที่เรือนพักอาศัยสร้างอยู่บนแหล่งน้ำทำให้การเก็บภาพเป็นไปอย่างติดขัดและไปในช่วงเทศกาลออกพรรษาทำให้บางครัวเรือนที่ไปสัมผัสกับน้ำสูงอายุจะไม่ค่อยอยู่ที่พักอาศัยข้อมูลอาจไม่ครบถ้วนในส่วนของการตั้งถิ่นฐาน

จากการศึกษาและสำรวจเพื่อหาข้อมูลเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นบริเวณริมแม่น้ำที่มีเรือปากพอง อ่างพองปากพอง นครศรีธรรมราช สามารถทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่มีความน่าสนใจว่ารูปแบบการใช้วัสดุในพื้นที่ริมแม่น้ำปากพองนี้ได้รับอิทธิพลมาจากแหล่งใดเนื่องจากพื้นที่นี้ในอดีตเป็นแหล่งการค้าขนาดใหญ่ทางน้ำ มีความเป็นไปได้อย่างมากว่ารูปแบบการก่อสร้างหรือวัสดุ

ต่างๆ เช่นวัสดุผนังหลังกระเบื้องดินเผา จะได้รับอิทธิพลจากการค้าขายติดต่อกับพื้นที่จังหวัดสงขลา เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่เป็นพื้นที่ค้าขายขนาดใหญ่ในอดีตที่อยู่ข้างเคียงและติดต่อกันหรือไม่ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
ประโยชน์ในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- คงรัฐ สุนทรโรจน์พัฒนา. (2554). *แนวทางการศึกษาค้นคว้าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น* โดย รศ.วิวัฒน์ เตมียพันธ์. เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2566 จาก blogger:
<http://kongrata.blogspot.com/2011/08/blog-post.html>
- ธนิศร เสถียรนาม. (2557). 6 กระบวนทัศน์ในการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น. *วารสารหน้าจั่ว* 2557., 266.
- นนทวัฒน์ รอดเนียม. (2563). ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม:กรณีศึกษาชุมชนริมแม่น้ำปากพองจังหวัดนครศรีธรรมราช. *สารศาสตร์ฉบับที่ 4/2563* , 790.
- มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทย. (ม.ป.ป.). *เรือนพื้นบ้านชาวประมง*. เรียกใช้เมื่อ 19 สิงหาคม 2566 จาก <https://saranukromthai.or.th/>:
<https://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=13&chap=1&page=t13-1-infodetail05.html>
- ระวีวรรณ โอฬารรัตน์มณี. (2009). สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น. *วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรม สจล.*, 58.
- สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. (1993). เรือนไทยภาคใต้:กรณีศึกษา เรือนไทยพุทธ. *Journal of the National Research Council of Thailand*, 25.
- สาลินี ไชยสร. (2564). การโยกย้ายอดีต กับการท่องเที่ยวชุมชน อำเภอปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิชาการสังคมมนุษย์*, 70.
- สำนักงานเทศบาลปากพอง. (21 สิงหาคม 2561). *เทศบาลเมืองปากพอง:แม่น้ำปากพอง*. เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2566 จาก pakphanangtown:
<https://www.pakphanangtown.go.th/travel/detail/16/data.html>
- สุดจิต สนั่นไหว. (2563). VERNADOC กับการบันทึกสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของไทย. *วารสารหน้าจั่ว* , 1(17), 58. เรียกใช้เมื่อ 20 กรกฎาคม 2566
- อนุชิต อุ่นจิต. (25 สิงหาคม 2565). “ปากพอง” มีความสำคัญอย่างไร . เรียกใช้เมื่อ 17 สิงหาคม 2566 จาก silpa-mag: https://www.silpa-mag.com/culture/article_25458

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อนุวิทย์ เจริญศุภกุล. (2528). แผนภาพตัวแบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในประเทศไทย. หน้า
จั่ว(5), 43. เรียกใช้เมื่อ 20 กรกฎาคม 2566 จาก [https://so04.tci-
thaijo.org/index.php/NAJUA-Arch/article/view/47323](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NAJUA-Arch/article/view/47323)
- อมฤต หมวดทอง. (2557). เรือนพักอาศัยพื้นถิ่นในระบบนิเวศน์สามน้ำลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในเขต
จังหวัดพัทลุงและนครศรีธรรมราช. หน้าจั่ว, 181. เรียกใช้เมื่อ 14 สิงหาคม 2566
- อมฤต หมวดทอง. (2562). ความเป็นมาของการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในประเทศไทย: การ
ปรับตัวและจุดเปลี่ยนที่มีนัยสำคัญ. หน้าจั่วว่าด้วยสถาปัตยกรรมการออกแบบและ
สภาพแวดล้อมปีที่34, 8.
- อิสรัชย์ บุรณะอรุณ. (2557). พัฒนาการของรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่อยู่อาศัยลุ่มน้ำทะเลสาบ
สงขลาในเขตจังหวัดพัทลุง. หน้าจั่ว: ว่าด้วยสถาปัตยกรรม การออกแบบ และสภาพแวดล้อม
, 199. เรียกใช้เมื่อ 14 สิงหาคม 2566
- สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 5. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2529.
100 ปี โรงเรียนปากพนัง. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด, 2542.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	ณัฐนรี วัชรสวัสดิ์
วัน เดือน ปีเกิด	21 กุมภาพันธ์ 2542 กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่	249/111 หมู่ 4 ดอนนง29 ตำบลมะขามเตี้ย อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000
E-mail	nutnaree21242@gmail.com
โทรศัพท์	080-5293025
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2564	สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สถ.บ.) สาขาวิชาสถาปัตยกรรมหลัก สำนักวิชาวิชาสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
พ.ศ.2566	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (สถ.ม.) สาขาวิชาสถาปัตยกรรมเขตร้อน คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้